

EXAMENSARBETE MAGISTERNIVÅ
JUNI 2008

**EKONOMI
HÖGSKOLAN**
Lunds universitet

Informationsöverflöd?

*– En studie av upplysningskrav gällande ersättningar till ledande
befattningshavare*

Handledare:

Per Magnus Andersson

Författare:

Oscar Björk

Marcus Crona

Christian Erliksson

Sammanfattning

Uppsatsens titel:	Informationsöverflöd? – En studie av upplysningskrav gällande ersättningar till ledande befattningshavare
Seminariedatum:	2008-06-09
Ämne/kurs:	FEKP01 Examensarbete Magisternivå, 15 högskolepoäng
Författare:	Oscar Björk, Marcus Crona, Christian Erliksson
Handledare:	Per Magnus Andersson
Fem nyckelord:	Årsredovisning, Upplysningskrav, Ledande befattningshavare, OMX Large Cap, Intressenter
Syfte:	Vi ämnar med denna studie beskriva och analysera hur publika aktiebolag presenterar information gällande ersättningar till ledande befattningshavare i sin årsredovisning. Vidare är syftet att undersöka vilka företags samt intressenters åsikter till denna redovisning är.
Metod:	Studien är uppbyggd av tre delstudier. Den första är en kvantitativ kartläggning med deskriptivt syfte. De övriga två är kvalitativa undersökningar som genomförts via strukturerade och semistandardiserade telefonintervjuer.
Teoretiska perspektiv:	Vår teoretiska referensram består av Principal-Agentteorin, Intressentmodellen, Informationsteori samt redovisningens kvalitativa egenskaper enligt IASB:s föreställningsram.
Empiri:	Det empiriska materialet består dels av en kartlägningsstudie av årsredovisningar från samtliga bolag noterade på OMX Large Cap Stockholm, dels av nio intervjuer med upprättare och sex intervjuer med tre olika intressentgrupper.
Slutsatser:	De undersökningar som gjorts i studien visar att redovisningen av ersättningar till ledande befattningshavare skiljer sig åt på flertalet sätt. Flera av de studerade företagen visar dock en hög uppfyllandegrad av de nya lagstadgade kraven i ÅRL. Något samband mellan omfattning av redovisad information och uppfyllandegrad av de undersökta kriterierna har inte gått att finna. Det har även visat sig att flera upprättare av årsredovisningar anser att de nya upplysningskraven innebär tolkningsproblem varför fler och tydligare råd och rekommendationer efterfrågas. Upplevd nytta av presenterad information visar sig även skilja mellan olika intressentgrupper.

Abstract

- Title:** Information overload? – A study of the disclosure requirements of senior executive compensation.
- Seminar date:** 2008-06-09
- Course:** FEKP01 Master thesis in Business Administration, 15 University Credit Points (15 ECTS), Accounting
- Authors:** Oscar Björk, Marcus Crona, Christian Erliksson
- Advisor:** Per Magnus Andersson
- Five key words:** Annual Report, Disclosure requirements, Senior executives, OMX Large Cap, Stakeholders
- Purpose:** We intend with this study to describe and analyze how public limited companies present information concerning compensation to senior executives in its annual report. Furthermore, the purpose is to examine companies and stakeholders views to this information.
- Methodology:** The study is based on three components. The first one is a quantitative survey with descriptive purpose. The other two are qualitative studies carried out through structured and semi-standardised telephone interviews.
- Theoretical perspectives:** Our theoretical framework is based on the Principal-Agent theory, the Stakeholder theory, Information theory and the qualitative characteristics in the IASB Conceptual Framework.
- Empirical foundation:** The empirical foundation consists of a survey of annual reports from all companies listed on OMX Large Cap Stockholm. Moreover, nine interviews have been made with preparers and six interviews with three different groups of stakeholders.
- Conclusions:** The studies made show that the accounting treatments of payments to senior executives differ in several ways. However, many of the studied companies show a high rate of fulfilment of the new statutory requirements of the ÅRL. Any relation between the extent of reported information and rate of fulfilment of the examined criterias has not been found. It has also been shown that several preparers find the new disclosure requirements hard to read. Hence, they request additional, but also clearly advice and recommendations. Furthermore, experienced usability of the information presented differ between the studied stakeholder groups.

Förord

Med detta examensarbete avslutar vi våra studier på Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet. Vi vill här passa på att rikta ett stort tack till alla företag och respondenter som gjort denna studie möjlig att genomföra. Vi vill vidare passa på att tacka Eva Törning, redovisningsspecialist på Öhrlings PriceWaterhouseCoopers och ledamot av FAR SRS redovisningskommitté, för värdefulla råd och feedback.

Vi vill även passa på att tacka vår handledare universitetslektor Per Magnus Andersson för hans engagemang och de goda råd och den konstruktiva kritik vi fått under arbetets gång.

Lund i juni 2008

Oscar Björk

Marcus Crona

Christian Erliksson

Förkortningar

- **ABL** Aktiebolagslagen
- **BFN** Bokföringsnämnden
- **EU** Europeiska Unionen
- **IAS** International Accounting Standards
- **IFRS** International Financial Reporting Standards
- **IASB** International Accounting Standards Board
- **MNC** Multinational Corporation
- **MNE** Multinational Enterprise
- **RR** Redovisningsrådet
- **SOU** Statens Offentliga Utredningar
- **VD** Verkställande Direktör
- **ÅRL** Årsredovisningslagen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	8
1.1	BAKGRUND	8
1.2	PROBLEMDISKUSSION	10
1.3	PROBLEMFÖRMULERING	12
1.4	SYFTE	13
1.5	DISPOSITION	14
2	LAGAR OCH REKOMMENDATIONER	15
2.1	REFERENSRAM AVSEENDE REGELVERK	15
2.2	REGLERINGAR FRÅN EU	16
2.3	IAS 24 UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÅENDE	17
2.4	PROPOSITION 2005/06:186	17
2.5	ÅRSREDOVISNINGSLAGEN (1995:1554)	18
2.6	BFN R4 - UPPGIFT OM MEDELANTALET ANSTÄLLDA SAMT LÖNER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR	20
2.7	RÅD FRÅN BÖRSEN GÄLLANDE LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES FÖRMÅNER	21
2.8	SVENSK KOD FÖR BOLAGSSTYRNING	22
2.9	SAMMANFATTNING AV LAGAR & REKOMMENDATIONER	24
3	TEORI	26
3.1	REFERENSRAM AVSEENDE TEORI	26
3.2	PRINCIPAL-AGENTTEORIN	27
3.3	INTRESSENTMODELLEN	29
3.3.1	<i>Externredovisningens roll för intressenterna</i>	31
3.4	INFORMATIONSTEORI	32
3.5	ÅRSREDOVISNINGENS KVALITATIVA EGENSKAPER	34
3.5.1	<i>Begriplighet</i>	35
3.5.2	<i>Relevans</i>	35
3.5.3	<i>Tillförlitlighet</i>	35
3.5.4	<i>Jämförbarhet</i>	36
3.6	ANDRA STUDIER INOM NÄRLIGGANDE OMRÅDEN	37
4	METOD	40
4.1	STUDIENS TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	40
4.2	DELSTUDIE 1 – KARTLÄGGNINGSTUDIEN AV FÖRETAGS REDOVISNING	41
4.2.1	<i>Urval</i>	42
4.2.2	<i>Val av undersökningsmetod - Innehållsanalys</i>	43
4.2.3	<i>Checklista</i>	46
4.2.4	<i>Källkritik</i>	46
4.2.5	<i>Reliabilitet och validitet</i>	46
4.3	DELSTUDIE 2 – FÖRETAGS ÅSIKTER	47
4.3.1	<i>Urval</i>	47
4.3.2	<i>Val av undersökningsmetod</i>	48
4.3.3	<i>Källkritik</i>	49
4.3.4	<i>Reliabilitet och validitet</i>	50
4.4	DELSTUDIE 3 – INTRESSENTERS ÅSIKTER	50
4.4.1	<i>Urval</i>	51
4.4.2	<i>Val av undersökningsmetod</i>	52
4.4.3	<i>Källkritik</i>	53
4.4.4	<i>Reliabilitet och validitet</i>	53
5	RESULTAT & ANALYS DELSTUDIE 1 – KARTLÄGGNINGSTUDIEN AV FÖRETAGENS REDOVISNING	54
5.1	FÖRETAGENS FAKTISKA REDOVISNING	54
5.1.1	<i>Lagstadgade krav</i>	54
5.1.2	<i>Frivilliga upplysningar</i>	60
5.2	SAMMANFATTANDE ANALYS	66

6	RESULTAT & ANALYS DELSTUDIE 2 – FÖRETAGS ÅSIKTER	70
6.1	FÖRETAGS ÅSIKTER	70
6.2	ÅSIKTER FRÅN 9 FÖRETAG	70
6.2.1	<i>Seco Tools</i>	70
6.2.2	<i>SCA</i>	71
6.2.3	<i>Castellum</i>	73
6.2.4	<i>Lindab International</i>	74
6.2.5	<i>Meda</i>	75
6.2.6	<i>Axis</i>	75
6.2.7	<i>Husqvarna</i>	76
6.2.8	<i>Kungsleden</i>	77
6.2.9	<i>Hufvudstaden</i>	78
6.3	SAMMANSTÄLLNING AV FÖRETAGS ÅSIKTER	80
6.4	ANALYS	81
7	RESULTAT & ANALYS DELSTUDIE 3 – INTRESSENTERS ÅSIKTER	88
7.1	INTRESSENTERS ÅSIKTER	88
7.2	EKONOMIJOURNALISTER.....	88
7.2.1	<i>Veckans Affärer</i>	88
7.2.2	<i>E24</i>	89
7.3	ÄGARE.....	90
7.3.1	<i>Första AP-Fonden</i>	90
7.3.2	<i>Investor</i>	91
7.4	REVISORER	92
7.4.1	<i>KPMG</i>	92
7.4.2	<i>Öhrlings PriceWaterhouseCoopers</i>	93
7.5	SAMMANSTÄLLNING AV INTRESSENTERS ÅSIKTER.....	95
7.6	ANALYS.....	96
8	ANALYS AV SAMBAND MELLAN DELSTUDIerna	102
9	RESULTAT OCH RESULTATREFLEKTIONER	107
9.1	RESULTAT.....	107
9.1.1	<i>Företags faktiska redovisning</i>	107
9.1.2	<i>Företags åsikter om informationskraven</i>	108
9.1.3	<i>Intressenters åsikter om informationskraven</i>	109
9.2	STUDIENS RESULTAT VID ANDRA METODVAL	109
9.3	STUDIENS RESULTAT I FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA STUDIER	111
9.3.1	<i>Förslag till vidare studier</i>	113
	KÄLLFÖRTECKNING	114

FIGURFÖRTECKNING

<i>Figur 2.1: Exempel på sammanställning av ersättningar till styrelse och VD samt övriga anställda.....</i>	<i>21</i>
<i>Figur 2.2: Exempel på uppställning av ersättningar till ledande befattningshavare.....</i>	<i>22</i>
<i>Figur 3.1: Illustration över förhållandet mellan principal och agent.....</i>	<i>27</i>
<i>Figur 3.2: Intressentmodellen.....</i>	<i>30</i>
<i>Figur 3.3: Koppling mellan nytta och komplexitet på presenterad information.....</i>	<i>33</i>

TABELLFÖRTECKNING

<i>Tabell 4.1: Företag som ingår i kartläggningsstudien.....</i>	<i>43</i>
<i>Tabell 4.2: Urval av företag för intervjuer .....</i>	<i>48</i>
<i>Tabell 6.1: Sammanställning av de intervjuade företags åsikter.....</i>	<i>80</i>
<i>Tabell 7.1: Sammanställning av intervjuade ekonomijournalisters åsikter.....</i>	<i>95</i>
<i>Tabell 7.2: Sammanställning av intervjuade ägares åsikter.....</i>	<i>95</i>
<i>Tabell 7.3: Sammanställning av de intervjuade revisorernas åsikter.....</i>	<i>95</i>

DIAGRAMFÖRTECKNING

<i>Diagram 5.1: Andel som redovisar sammanlagd ersättning till ledande befattningshavare i samtliga koncernbolag .....</i>	<i>56</i>
<i>Diagram 5.2: Andel som enbart redovisar för styrelseledamöter och verkställande direktörer i samtliga koncernbolag.....</i>	<i>56</i>
<i>Diagram 5.3: Omfattning på redovisad information .....</i>	<i>64</i>
<i>Diagram 5.4: Total poäng och antal företag per poängvärde.....</i>	<i>65</i>

BILAGOR

Bilaga 1: Checklista för delstudie 1

Bilaga 2: Sammanställning av datainsamling för delstudie 1

1 INLEDNING

I detta inledande kapitel ges läsaren en bakgrund till det ämne som studeras. Kapitlet fortsätter sedan med en problemdiskussion, presentation av problemformuleringar samt studiens syfte. Kapitlet avslutas med en överblick av studiens upplägg.

1.1 Bakgrund

De senaste årtiondena har inneburit flera omfattande förändringar för det svenska näringslivet vilka medfört att förutsättningarna för aktörerna på de finansiella marknaderna radikalt kommit att ändras. Med avregleringen av de finansiella marknaderna och avvecklingen av valutareglerna i slutet av 1980-talet kom det svenska näringslivet att bli allt mer internationaliserat med bättre förutsättningar för företag att locka till sig kapital. Avregleringarna medförde även att aktiesparandet och möjligheterna till finansiella placeringar utvecklades till att omfatta gemene man. Tidigare hade detta varit en exklusiv form av sparande främst förunnad en mindre del av befolkningen. Även de som inte hade något personligt intresse i den finansiella marknaden kom att beröras då reformer senare kom att genomföras gällande det allmänna pensionssystemet där det nu bland annat blev möjligt att själv placera delar av den framtida pensionen. (SOU 2004:47)

Med ett ökat aktieäggande bland flera samhällsgrupper och fler aktörer på den finansiella marknaden ökar behovet av finansiell information från företagen. Informationsgivande från företag är även enligt Healy och Palepu (2001) en kritisk faktor för en effektivt fungerande kapitalmarknad. Med ökad teknologisk utveckling har företagen idag möjlighet att lämna information på flertalet sätt. Företagen kan exempelvis lämna information till allmänheten genom lagstadgade rapporter, pressmeddelanden och via egna hemsidor. Utöver den lagstadgade informationsgivningen kan företagen även via dessa kommunikationskanaler lämna frivillig information såsom löpande uppdaterade prognoser och information om andra viktiga händelser. (Healy & Palepu, 2001)

Utöver informationsgivning spelar förtroende en avgörande roll för företagets fortlevnad. Detta krävs för att företag ska kunna locka till sig medarbetare, få ut sina produkter på marknaden och inte minst kunna attrahera kapital från investerare. Utan ett starkt förtroende kan företagen komma att möta större risker och högre kostnader vilket i förlängningen kan få konsekvenser i form av en sämre fungerande marknadsekonomi. (SOU 2004:47)

Under senare år har ett flertal stora näringslivsskandaler uppdragats vilka fått stora följder på företagets rapportering och dess innehåll men även för allmänhetens förtroende för företagen. Två av de på senare tid kanske mest kända är krascherna av Enron och Worldcom i USA. Även i Sverige har skandaler uppdragats under senare år. De två kanske mest uppmärksammade, åtminstone vad gäller ersättningar till ledande befattningshavare, är Skandiaskandalen samt de pensionspaket som utdelats till befattningshavare i ABB. Dessa näringslivsskandaler har medfört ökade krav på upplysningar om ersättningar till företagsledningen samt ett framtagande av en svensk kod för bolagsstyrning (Gripenberg, 2007).

Efterhand som tidigare okända ersättningspaket till företagsledningen blivit kända har även en ökad debatt vuxit fram på flera nivåer i samhället kring vad som är skäliga nivåer på ersättningar till de högst beslutande befattningshavarna i företagen. Åsikterna kommer från flera håll och många infallsvinklar har kommit till dagens ljus. Från företagets sida framförs ofta argument att det är viktigt att locka till sig och behålla ledande befattningshavare vilket kräver anpassade och attraktiva ersättningssystem. Allmänheten ställer sig i motsats frågande till vilken storlek på ersättningarna som är rimliga för det arbete som utförs. (Svenskt Näringsliv, 2006)

Det senaste decenniet har även inneburit att storföretagens förtroende i Sverige kommit att kraftigt minskas i allmänhetens ögon (SOU 2004:47). År 2002 tillsatte därför regeringen Förtroendekommissionen vars uppgift kom att bli att undersöka och analysera om behov förelåg för att vidta åtgärder som skulle säkerställa och stärka förtroendet för näringslivet i Sverige. Förtroendekommissionens arbete mynnade år 2004 ut i betänkandet *Näringslivet och förtroendet (SOU 2004:47)*, bland annat innehållandes förslag till ändringar i lagstiftningen gällande informationsgivande avseende ersättningar till ledande befattningshavare och styrelseledamöter. Detta betänkande behandlades sedan genom ett flertal instanser

och ledde slutligen fram till en proposition (2005/06:186) med förslag på lagändringar vilken klubbades igenom av Sveriges Riksdag.

Sedan ikraftträdandet av den nya lagstiftningen gällande ersättningar till ledande befattningshavare den 1 juli 2006 måste nu publika aktiebolag redovisa mer omfattande och samtidigt mer specifik information än vad som tidigare krävts. Ändringar har skett i dels Årsredovisningslagen (ÅRL) men även i Aktiebolagslagen (ABL). Dessa utökade krav på redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare torde medföra konsekvenser på företagets rapportering och rutiner både internt och externt.

1.2 Problemdiskussion

Internationellt skiljer sig det grundläggande syftet med företags externa redovisning mellan olika länder och redovisningstraditioner. I vissa länder finansieras företag främst via banker vilka ofta har stor insyn i företagets siffror och därför inte är i lika stort behov av extern rapportering från företagen som andra intressenter. Ofta föreligger det i dessa länder dessutom en nära koppling mellan företagets redovisning och beskattning. Detta har medfört att det i vissa länder anses att redovisningens främsta syfte är att ligga till grund för beräkning av det skattemässiga resultatet i företagen. I andra länder anses det främsta syftet med redovisningen istället vara att förmedla information om företaget och dess ekonomi till externa intressenter. Detta kan ha sin grund i att finansieringen i dessa länder till stor del sker genom aktiemarknaderna med breda ägarkretsar som följd. (Nobes & Parker, 2006; Smith, 2000)

Då ägarkretsen i noterade företag tenderar att vara relativt spridd kräver ofta ägarna, på grund av sämre insyn, mer information för att kunna hålla sig uppdaterade om företagets utveckling, ekonomi etcetera. Detta medför att kraven på företagen att redovisa mer information inom ett flertal områden ökar. Mer omfattande informationsgivning i den externa redovisningen torde kunna medföra en större arbetsbörda och kanske också i vissa situationer större kostnader för företagen.

Med lagstadgade krav på vad den externa redovisningen ska innehålla tvingas företagen att redovisa en viss typ av information vilket skapar en större öppenhet. Vidare kan det stärka och skapa tydligare inflytande för ägarna. Detta var bland

annat syftena med de senaste lagändringarna i ÅRL gällande ersättningar till ledande befattningshavare som trädde i kraft 1 juli 2006 (Prop. 2005/06:186).

I artikeln *Målet missas i lagens nya krav!* i Balans Nr 2 2008 som behandlar de nya upplysningskraven i ÅRL om ersättningar till ledande befattningshavare anser författarna att de främsta ändringarna i ÅRL är följande:

- Det har skapats en utökad definition av bolagets ledning. Numera omfattas även övriga ledande befattningshavare utöver enbart styrelse och VD.
- Företagen ska i sin koncernredovisning lämna upplysningar avseende den totala ersättningen som utgått till styrelseledamöter, VD samt övriga befattningshavare i moderbolaget och samtliga dotterbolag. Denna upplysning tillåts att lämnas som en klumpsumma.
- För nuvarande och tidigare styrelseledamöter, suppleanter och nuvarande samt tidigare VD och vice VD ska det lämnas uppgifter om individuella uppgifter avseende olika former av ersättningar.

(Arnell, Janzon & Törning, 2008)

Det kan diskuteras huruvida dessa utökade krav på innehåll i den rapporterade informationen verkligen ger en bättre bild av företag och ifall intressenter har någon egentlig nytta av denna. I propositionen till de aktuella lagändringarna görs bedömningen att dessa inte mer än marginellt kommer att öka tidsåtgången med det årliga arbetet för att förbereda och upprätta årsredovisningen än vad som redan tidigare krävts. Vidare menas att de nya uppgifter som nu måste redovisas redan finns till hands för upprättaren i företagen och därmed varken medför någon större tidsåtgång eller kostnad att sammanställa. Ett antal av remissinstanserna som beretts tillfälle att uttala sig i frågan hävdade att det redan innan de nya regleringsförslagen kom till fanns en självreglering. Denna ansågs vara tillräckligt stark för att tillgodose aktieägarnas informationsbehov gällande ersättningsfrågor till ledningen varför en lagändring inte var nödvändig. (Prop. 2005/06:186) En naturlig fråga som då uppkommer är hur detta upplevs av de berörda aktörerna på marknaden.

I början av år 2008 lämnade FAR SRS in en framställan till justitiedepartementet där vissa brister i den nya lagstiftningen påtalades. Som nämnts ovan kräver ÅRL numera bland annat att uppgifter om ersättning till styrelse, VD och övriga ledande befattningshavare i både moder- och dotterbolag ska anges som en klumpsumma för koncernen. Detta medför att exempelvis Volvo nu måste räkna

samma ersättningar till cirka 2 300 högre chefer och styrelseledamöter inom koncernen. Denna information anser FAR SRS inte ha något större informationsvärde för intressenterna varför denna lagregel bör upphävas. Vidare påtalas det att vissa punkter måste förtydligas i lagstiftningen, bland annat gällande vad som avses med tidigare styrelse och ledande befattningshavare då uppgifter om ersättningar till dessa måste redovisas enligt lagstiftningen. (FAR SRS Framställan, 2008) Utan ett klargörande på denna punkt borde risken öka för flera möjliga tolkningsmöjligheter samt ökad tidsåtgång och kostnader för företagen vid upprättande av rapporter. Med ovanstående i beaktande väcks frågan om lagstiftningen är tydlig nog samt hur företag verkligen gör i sin redovisning.

Det kan med stöd i ovanstående således sägas finnas två sidor i debatten, intressenter å ena sidan och företag å andra. Intressenter som önskar tillförlitlig information vilken kan ligga till grund för deras beslutsfattande medan företag istället torde anse att det med nya upplysningskrav medför större resursåtgång och kostnader än den nytta det ger. Med anledning av detta anser vi att en undersökning av hur företag redovisar och hur företag och intressenter upplever redovisningskraven gällande ersättningar till ledande befattningshavare vara intressant att genomföra.

1.3 Problemformulering

Ovanstående problemdiskussion väcker ett antal frågor som ter sig särskilt intressanta att studera vidare. Med utökade krav på redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare ökar pressen på företag att lämna ut mer information än vad som tidigare krävts. Företag har även möjlighet att utöver lagstadgade krav lämna frivillig information för att tillgodose intressenters behov. Den grundläggande frågan blir således

- *Hur redovisar företag ersättningar till ledande befattningshavare?*

Hur ett företags faktiska redovisning av olika lagstadgade uppgifter ser ut får sägas vara sammankopplad med hur den ansvarige upprättaren inom företaget uppfattar och tolkar lagstiftningens krav. Då nya lagstadgade krav tillkommer måste upprättaren sätta sig in i nya bestämmelser för att inte missa att presentera viktig information. Hur väl upprättaren tar åt sig och uppfattar nya lagstadgade krav får även inverkan på hur redovisningen sker. Detta väcker naturligt vår nästa frågeställning.

- *Hur ser företag på utökade krav av redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare?*

För företags fortlevnad krävs goda relationer med omvärlden och andra parter som kan knytas samman med företaget och dess verksamhet. Information till dessa om företagets verksamhet och utveckling påverkar intressenters bedömning. Beroende på vilken bedömning intressenter gör kan få inverkan på företagets förtroende och möjlighet till anskaffande av kapital och andra resurser. Frågan vi ställer oss är därför

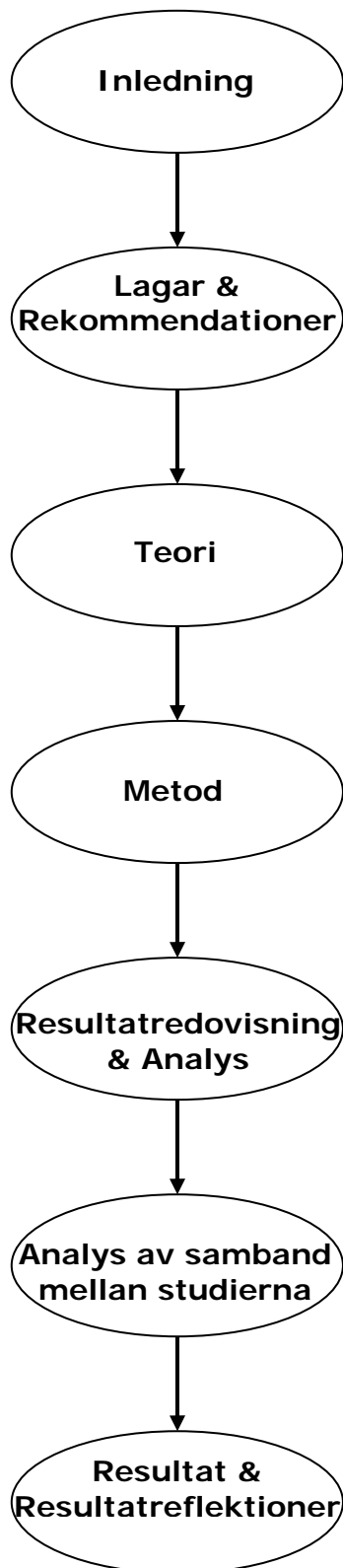
- *Vilka är intressenters åsikter avseende de utökade kraven på information gällande ersättningar till ledande befattningshavare?*

Dessa tre frågor får sägas vara särskilt intressanta att studera. Inte minst då det är ett ständigt aktuellt ämne och då debatten på området varit betydande under senare år.

1.4 Syfte

Vi ämnar med denna studie beskriva och analysera hur publika aktiebolag presenterar information gällande ersättningar till ledande befattningshavare i sin årsredovisning. Vidare är syftet att undersöka vilka företags samt intressenters åsikter till denna redovisning är.

1.5 Disposition

Kapitel 1: Inledning

Detta kapitel inleds med en bakgrund och därefter presenteras problemdiskussion, problemformulering och syfte.

Kapitel 2: Lagar & Rekommendationer

Här behandlas bakomliggande lagbestämmelser samt allmänna råd.

Kapitel 3: Teori

Detta kapitel behandlar vår teoretiska referensram med Principal-Agentteorin, Intressentmodellen, Informationsteori samt Redovisningens kvalitativa egenskaper.

Kapitel 4: Metod

Metodavsnittet berör våra metodval och tillvägagångssätt för studien.

Kapitel 5, 6 och 7: Resultatredovisning och Analys

Här presenteras och analyseras de olika delstudiernas resultat kopplat till lagar och rekommendationer samt den teoretiska referensramen.

Kapitel 8: Analys av samband mellan studierna

Detta kapitel sammanbinder de tre tidigare kapitlen till en sambandsanalys.

Kapitel 9: Resultat och Resultatreflektioner

Detta kapitel innefattar studiens resultat. Även metodmässiga val påverkan på resultatet diskuteras. Vidare ges reflektioner kring studiens resultat samt förslag till framtida forskning inom området.

2 LAGAR OCH REKOMMENDATIONER

I detta kapitel presenteras de lagar och rekommendationer som ligger till grund för vår studie. Kapitlets första del behandlar lagar som måste följas av de studerade företagen. Den avslutande delen behandlar rekommendationer på området. Avslutningsvis sammanfattas det presenterade materialet.

2.1 Referensram avseende regelverk

Svenska publika aktiebolag påverkas inte enbart av svenska lagar och bestämmelser utan inflytande kommer även från utländska organisationer och myndigheter. För att sätta den svenska lagstiftningen i ett vidare perspektiv kommer det därför först i detta kapitel att ges en presentation av *Regleringar från EU*, vilka främst innefattar direktiv och förordningar, och hur dessa påverkar svenska företag och deras redovisning. Även den internationella redovisningsstandarden *IAS 24 Upplysningar om Närstående* behandlas.

Vidare kommer *Årsredovisningslagen (1995:1554)* och de krav denna ställer på företagens externa rapportering av ersättningar till ledande befattningshavare att presenteras. En redogörelse av dessa får anses vara av stor vikt då denna lags bestämmelser berör alla företag registrerade i Sverige som ska lämna årsredovisning. Då vi delvis studerar de nya lagstadgade kraven på företagens redovisning av information till ledande befattningshavare som infördes i ÅRL den 1 juli 2006 ges även en kort presentation av den proposition som ligger till grund för lagändringarna. På så sätt ges en förståelse till syftet med lagändringarna. Med ovanstående fås vidare en bra blick över hur dagens lagstadgade krav ser ut samt vilken påverkan dessa har på företagen.

Vi väljer vidare att presentera *Bokföringsnämndens rekommendation R4, Råd från Stockholmsbörsen* samt *Svensk Kod för Bolagsstyrning*. Dessa avsnitt som mer behandlar information till företagen av rekommendationskaraktär får sägas äga relevans då de kompletterar lagstiftning på området och torde vara dokument företag sätter högt förtroende till vid sitt upprättande av rapporter.

Då en del av syftet med studien är att beskriva och analysera hur publika företag presenterar information om ersättningar till ledande befattningshavare anser vi att en presentation av nämnda lagar och rekommendationer äger stor relevans för att en fullgod analys ska kunna genomföras.

2.2 Regleringar från EU

Enligt gällande lagar är varje medlemsland inom EU skyldigt att följa de av EU-kommissionen, EU:s ministerråd och Europaparlamentet utgivna direktiv och förordningar. Dessa två är underlag för all reglering inom EU. Ett direktiv utger krav som den nationella lagstiftaren måste följa när denne utformar lagar för det specifika landet. Direktiven gäller emellertid inte direkt från det att reglerna givits ut utan det finns en tidsfrist som är till för att länder ska få möjlighet att utnyttja den frihet de har att på detaljnivå själva sätta upp regler. Förordningar ser annorlunda ut än direktiv då de blir gällande lag i medlemsländerna direkt när de ges ut. Här har således de enskilda medlemsländerna ingen möjlighet att själv styra regleringen. (EU-upplysningen hemsida, 2008)

Det fjärde direktivet utfärdades 1978 och säger att alla bolag (som måste följa EU-lagstiftning) med begränsat ansvar ska upprätta årsbokslut. I Sverige är det således aktiebolag, kommanditbolag och handelsbolag som påverkas. (Europeiska Kommissionen hemsida, 2008) Det fjärde direktivet säger att årsbokslutet minst ska innehålla balans- och resultaträkning, förvaltningsberättelse samt notanteckningar. Dessa ska tillsammans ge en rättvisande bild av företaget samt bidra till att en jämförbarhet och likvärdighet av den finansiella informationen uppnås (Thorell, 1993). Noternas innehåll regleras i artikel 43 i det fjärde direktivet. I punkt 1.12 i denna artikel nämns att det ska upplysas om följande:

”Storleken av räkenskapsårets ersättningar till ledamöterna i förvaltnings-, lednings- och tillsynsorganen på grund av deras arbetsuppgifter samt varje avtalad eller på annat sätt uppkommen förpliktelse som avser pensioner till tidigare ledamöter i dessa organ, med uppgift om summan för varje sådan kategori av befattningshavare.”
(Rådets fjärde direktiv, artikel 43, punkt 1.12)

Vidare nämns det i punkt 1.13 att upplysning om krediter och förskott, villkor och återbetalda belopp och liknande till ovannämnda personer också ska finnas med i noterna (Rådets fjärde direktiv, artikel 43, punkt 1.13).

Artikel 43 anger endast minimikraven vilket innebär att det finns möjlighet att ta med information utöver det som reglerna kräver. I Sverige skiljer sig regleringen en del från direktivets regler då Sverige dels har mer omfattande upplysningskrav men även en annorlunda fördelning mellan vilken upplysning som ska hamna i förvaltningsberättelse respektive not. (Thorell, 1993)

Förordningen nr 1606/2002, även känd som IAS-förordningen, gavs ut 2002 och skapades dels för att få en bättre jämförbarhet mellan noterade företag, dels för att få en mer harmoniserad redovisning inom Europa. Förordningen säger att företag som har sina värdepapper på en reglerad marknad inom Europa (noterade bolag) ska tillämpa IAS/IFRS standarder utfärdade av IASB i sin koncernredovisning. (Förordningen nr 1606/2002)

2.3 IAS 24 Upplysningar om närstående

Enligt denna standard ska ett företag som omfattas av ovanstående förordning i sin koncernredovisning lämna upplysning om den totala ersättningen till nyckelpersoner i ledande ställning men uppdelat i följande ersättningskategorier:

- a) kortfristiga ersättningar till anställda
- b) ersättningar till anställda
- c) övriga långfristiga ersättningar
- d) ersättningar vid uppsägningar
- e) aktierelaterade ersättningar

Något krav på upplysning uppdelat per person anges inte utan uppgiften om ersättningar kan lämnas som en klumpsumma. (IAS 24)

2.4 Proposition 2005/06:186

Ersättningar till ledande befattningshavare i det svenska näringslivet har varit mycket omtalat under de senaste åren och har enligt allmänheten legat nära de gränsvärden som får anses som acceptabla. Enligt Förtroendekommissionen kan detta vara en bidragande orsak till att det svenska folket tappat förtroende till det

svenska näringslivet (SOU 2004:47). I ett försök att återupprätta förtroendet gjordes bland annat en del ändringar i ÅRL som kom att börja gälla den 1 juli 2006. Syftet med ändringarna var att göra information om ersättningar till ledande befattningshavare i företag mer publik samtidigt som ägarinflytandet i ersättningsfrågor skulle bli bättre. De punkter som lagstiftaren valt att fokusera på är hur beslut om ersättningar tas, vilket inflytande aktieägarna har i dessa beslut samt vilken information som ska lämnas ut. Att det redan fanns en självreglering i form av Koden på området rörande ägarnas inflytande ansåg lagstiftarna inte räckte för att öka förtroendet för det svenska näringslivet. Det fanns emellertid ett antal remissinstanser som var av åsikten att lagändringar inte behövdes. Förtroendet för näringslivet skulle istället återupptas med hjälp av exempelvis Koden. Remissinstanserna menade vidare att aktieägarnas inflytande skulle innebära beslutanderätt på stämman gällande ersättningar och arvoden till styrelseledamöter. Remissinstansernas förslag till att en lagändring inte behövdes röstades ner då en av anledningarna var att Koden innehåller möjligheten att ”följa eller förklara”. (Prop. 2005/06:186)

När det gäller vilka personer som ska innefattas i begreppet ledande befattningshavare ville lagstiftaren att inte enbart styrelse och VD ska inkluderas utan även övriga ledande befattningshavare. Med dessa avses de högre chefer som lyder direkt under styrelse eller VD och ansvarar för någon funktion eller rörelsegren. Någon mer specifik förklaring ges inte. I Sverige ingår övriga ledande befattningshavare oftast inte i styrelseorganet på samma sätt som de gör i utlandet. Därför ansågs det viktigt att inkludera dessa grupper i redovisningen för att inte riskera att de inte presenteras. För att ge allmänheten så mycket information som möjligt var det på förslag att ta med alla dessa ersättningar på individuell basis. Lagstiftaren ansåg dock att kostnaden för detta informationsgivande på koncernnivå skulle överstiga nyttan. Den individuella redovisningen sträcker sig därför endast till nuvarande och före detta styrelseledamöter samt nuvarande och före detta VD. (Prop. 2005/06:186)

2.5 Årsredovisningslagen (1995:1554)

De flesta av de noterade företagen på OMX Large Cap Stockholm är svenska aktiebolag och omfattas därmed av kravet i Bokföringslagen att för varje räkenskapsår avsluta bokföringen med en årsredovisning vilken ska offentliggöras (6 kap. Bokföringslagen). Detta innebär därmed att dessa företag även omfattas av ÅRL enligt 1 kap. 1 §. I denna lag regleras det för i 5 kap. vilka

tilläggsupplysningar ett företag måste lämna i sina noter. Några av dessa berör ledande befattningshavare och bland annat ska företag enligt 5 kap. 18b § lämna uppgift om fördelning mellan kvinnor och män bland styrelseledamöter, VD och andra personer i företagets ledning. Denna fördelning ska redovisas var för sig och avse förhållandena rådande på balansdagen. Vidare ska enligt 5 kap. 20 § det sammanlagda beloppet av räkenskapsårets löner och andra ersättningar anges för samtliga personer i bolagets ledning. Även antalet personer i denna grupp ska anges. För styrelseledamöter och den verkställande direktören ska informationen lämnas individuellt. Om företaget skulle ha anställda i fler än ett land ska de uppgifter som gäller enligt denna paragraf lämnas särskilt för varje land. Motsvarande bestämmelser gällande upplysningar om pensioner och liknande förmåner behandlas i 5 kap. 22 §. Enligt 5 kap. 23 § gäller 20 och 22 §§ angående styrelseledamöter och VD även tidigare styrelseledamöter och tidigare VD.

Har ett företag träffat ett avtal om avgångsvederlag eller liknande förmåner till styrelseledamöter, VD eller andra personer i företagets ledning ska uppgift lämnas om avtalen och om de mest väsentliga villkoren i dessa enligt 25 §.

I ÅRL finns inget krav på publika aktiebolag att information om ersättningar till ledande befattningshavare ska lämnas i förvaltningsberättelsen. Den ska emellertid enligt 6 kap. 1 § ge en rättvisande översikt över utvecklingen av företagets verksamhet, ställning och resultat. Om det behövs för att öka förståelsen av årsredovisningen ska förvaltningsberättelsen även upplysa om belopp och göra hänvisningar till andra delar av årsredovisningen. För aktiebolag vilka har sina aktier noterade på en reglerad marknad i Sverige ska dock förvaltningsberättelsen enligt ÅRL 6 kap. 1a § innehålla de riktlinjer som ligger till grund för bestämmande av lön och annan ersättning till VD och andra personer i bolagets ledning. Det ska även i förvaltningsberättelsen lämnas information om styrelsens förslag till riktlinjer för detta område som ska gälla för tiden från nästa årsstämma.

Kap. 7 i ÅRL reglerar krav på koncernredovisning och där finns även bestämmelser som berör ledande befattningshavare. Enligt 1 § ska ett moderbolag för varje räkenskapsår upprätta koncernredovisning enligt denna lag och denna ska enligt 5 § omfatta även dotterbolag. Enligt 14 § ska de ovanstående regleringarna i 5 kap. också innefatta koncernredovisningen. Detta innebär att ersättningar till styrelse, VD och ledande befattningshavare ska anges för samtliga

koncernföretag. Det finns emellertid en lättnadsregel angående den individuella informationsplikten för styrelseledamöter och VD i dotterbolag. 32 § i detta kapitel reglerar att företag som omfattas av artikel 4 i IAS-förordningen ska tillämpa samtliga ovan nämnda bestämmelser utöver bestämmelserna i IAS.

2.6 BFN R4 - Uppgift om medelantalet anställda samt löner och andra ersättningar

Bokföringsnämnden (BFN) ansvarar för utvecklandet av god redovisningssed i Sverige. Genom att meddela allmänna råd samt vägledning och uttalanden gällande företagens bokföring och offentliga redovisning önskar de utveckla denna sed. (Bokföringsnämnden hemsida, 2008)

BFN R4 innehåller vägledning och uttalanden, utformade bland annat från 5 kap. och 7 kap. i ÅRL, som är frivilliga att följa avseende ersättningar till ledande befattningshavare. Enligt punkt 15 i den nya lydelsen av rekommendationen som ska tillämpas från 1 januari 2007 förtydligar BFN att löner och andra ersättningar till nuvarande och tidigare styrelseledamöter och VD ska anges särskilt. Med detta menas sådan lön eller annan ersättning som befattningshavaren erhållit i egenskap av funktionär. Vidare ger punkt 16 vägledning att styrelsearvode till personer som inte innehar anställning i företaget skall redovisas på samma sätt som övriga styrelsearvoden. I punkt 18 förtydligas redovisning av tantiem och att den för styrelseledamöter och VD skall anges särskilt. Om ett företag upprättar koncernredovisning visar BFN R4 hur uppgifter gällande löner och ersättningar kan tas in i en för företaget och koncernen gemensam uppställning. (BFN R4)

Löner och andra ersättningar fördelade per land och mellan styrelseledamöter m.fl. och anställda	19xy		19xx	
	Styrelse och VD (varav tantiem o.d.)	Övriga anställda	Styrelse och VD (varav tantiem o.d.)	Övriga anställda
Moderbolaget				
Sverige	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx
Danmark		xxx xxx		xxx xxx
Totalt i moderbolaget	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx
Dotterföretag i Sverige	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx
Dotterföretag utomlands				
Danmark	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx
Finland	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx
Storbritannien	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx
USA	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx
Totalt i dotterföretag	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx	xxx xxx (xxx xxx)	xxx xxx
Koncernen totalt	xxx xxx	xxx xxx	xxx xxx	xxx xxx

Figur 2.1 Exempel på sammanställning av ersättningar till styrelse och VD samt övriga anställda. (direkt hämtat från BFN R4)

Genom att använda ovanstående exempel för koncernen inräknas löner och andra ersättningar till styrelseledamöter och VD samt ersättningar till motsvarande befattningshavare i dotterföretagen (BFN R4).

2.7 Råd från börsen gällande ledande befattningshavares förmåner

För att redovisningen gällande ledande befattningshavares förmåner ska vara tydlig och samstämmig för noterade bolag ger Stockholmsbörsen råd och förtydligar med ett exempel hur redovisning av dessa lämpligt kan göras. Exemplet ska inte ses som en mall eller beskrivning av hur lagen ska tolkas utan endast ses som en vägledning till hur upplysningar kan lämnas i årsredovisningen. Detta då omständigheter i ett enskilt fall påverkar hur företaget faktiskt behöver redovisa informationen avseende ersättningar till företagsledningen. Vidare är det enligt detta råd, för företaget, också lämpligt att beskriva de riktlinjer som ligger till grund för olika ersättningar som betalats ut under året. Ersättningarna kan presenteras enligt nedanstående exempel. (Råd från börsen)

Ersättningar och övriga förmåner under året

	Grundlön/ styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Finansiella instrument mm	Övrig ersättning	Summa
Styrelsens ordförande	600 000						600 000
Styrelseledamot Jan Jansson	150 000					350 000	500 000
Verkställande direktören	3 000 000	840 000	65 000	1 500 000	120 000		5 525 000
Andra ledande befattningshavare (10 personer)	15 000 000	3 000 000	120 000	5 400 000	800 000		24 320 000
Summa	18 750 000	3 840 000	185 000	6 900 000	920 000	350 000	30 945 000

Figur 2.2 Exempel på uppställning av ersättningar till ledande befattningshavare (direkt hämtat från Råd från börser)

Det förespråkas vidare att det kan vara lämpligt att beskriva vad varje ersättning består av. Ett exempel på detta kan vara att rörlig ersättning är kopplad till bonus och fördelningen på denna, att övriga förmåner består av tjänstebil samt att övrig ersättning består av lön från ett konsultuppdrag inom koncernen. Det är även relevant att till denna information ange hur pensionen för VD och övriga ledande befattningshavare bestäms. Exempelvis om den är avgifts- eller förmånsbestämd samt vilken pensionsålder som gäller. Finns avtalade avgångsvederlag kan det vara lämpligt att redogöra för dessa i samband med presentation av ovanstående ersättningar. (Råd från börser)

2.8 Svensk kod för bolagsstyrning

Sverige har efter rekommendation från EU-kommissionen, precis som många andra länder, tagit fram en kod för bolagsstyrning. Den 1 juli 2005 infördes Koden i Stockholmsbörsens inregistreringskontrakt för de större företag vars börsvärde överstiger tre miljarder kronor (Kollegiet för svensk bolagsstyrning hemsida, 2008). Anledningarna till att Sverige tagit fram Koden är många. En anledning var att stärka förtroendet för svenska företag nationellt, men också internationellt så att svenska företag ska kunna attrahera utländskt kapital. Samtidigt ska Koden verka för förbättrad styrning för företagen. (SOU 2004:47) En annan anledning var att skapa en maktbalans i företagen vilken ska verka dels för att säkerhetsställa ägarnas intresse i företaget, dels för att tydliggöra ansvarsfördelningen inom företaget (Sevenius, 2007). Den svenska koden är till stora delar en sammanställning av de nationella svenska regler som fanns vid framställandet av Koden men innehåller även utökningar av dessa. Koden anses speciell på det vis att den tillkommit genom en utomrättslig normbildning. Utvecklingen av Koden har gjorts via ett samarbete mellan det svenska näringslivet och Förtroendekommissionen vilka arbetat på uppdrag av regeringen.

Syftet med uppdraget var att öka förtroendet för svenskt näringsliv. (Sevenius, 2007; SOU 2004:47)

Aktieägare har ett stort ansvar för företaget i stort. Bland annat bidrar dessa med kapital genom sitt ägande vilket är viktigt för företagets fortlevande, men aktieägaren har också ett stort ansvar att påverka företagets utveckling genom att utnyttja sitt inflytande på företaget. Detta inflytande kan aktieägaren utöva på bolagsstämman som är företagets högsta beslutande organ. På bolagsstämman tas en mängd viktiga beslut. Här väljs bland annat styrelse och revisor vars uppgift är att verka som kontrollerande organ. Aktieägarna har under bolagsstämman även möjlighet att diskutera ledningens ansvarfrihet. Det är således viktigt att aktieägaren gör sin röst hörd så att balans mellan de olika bolagsorganen skapas. (Sevenius, 2007)

Styrelsen som utses på bolagsstämman har som huvuduppgift att tillgodose ägarnas intresse på bästa möjliga sätt. Detta görs exempelvis genom att styrelsen tar fram strategier för företaget och kontrollerar och styr företagsledningen. Vidare kontrollerar och ansvarar styrelsen för att den interna och den externa informationen, i synnerhet den finansiella, är riktig samt att företaget följer gällande lagar och regler. (Koden, 2004)

Företagsledningen har ett ansvar gentemot styrelsen där företagsledningen informerar om företagets utveckling och förser styrelsen med rapporter som verkar som grund för styrelsens beslut. Den verkställande direktören är utsedd av styrelsen och arbetar således åt dem för aktieägarna. (Koden, 2004)

Det som är speciellt med Koden är att företag inte alltid behöver följa reglerna. Principen ”följ eller förklara” som Koden bygger på innebär att företag kan avvika från reglerna men ändå presentera en godkänd bolagsstyrning. Kravet för att kunna avvika från regleringen är emellertid att det i samband med avvikelsen lämnas en förklaring till varför det skett. (Koden, 2004) Att detta alternativ finns gör att svensk kod för bolagsstyrning kunnat skrivas relativt strikt. Det finns dock möjlighet för företag att avvika om skäl finns. Detta kan vara positivt för vissa företag eller vissa branscher som skiljer sig exempelvis till storlek då det kan uppstå stora kostnader att följa Koden. Företag uppmanas emellertid att följa Koden eftersom följderna att avvika från denna kan leda till att företagets

renommé indirekt skadas vilket i sin tur gör att företaget får svårare att göra affärer och svårare att skaffa kapital. (Sevenius, 2007)

Principer för ersättningar till bolagsledningen ingår också i Koden. I punkt 4.2.2 i Koden går det att läsa att styrelsen på ordinarie bolagsstämma ska presentera förslag för ersättningar och anställningsvillkor för bolagsledningen. Dessa principer ska innehålla vilka personer som ska omfattas av ersättningar, bonusvillkor, icke-monetära förmåner, pensioner, avgångsvederlag, uppsägningar, förhållandet mellan fast och rörlig lön samt sambandet mellan ersättningar och prestationer. Bolagsstämman ska sedan besluta om dessa principer ska gälla samt även fatta beslut om huruvida incitamentsprogram till ledningen ska godkännas eller inte. (Koden, 2004)

2.9 Sammanfattning av lagar & rekommendationer

På grund av Sveriges medlemskap i EU måste vi följa direktiv och förordningar utgivna av EU-kommissionen, Europaparlamentet och ministerrådet. Det fjärde direktivet är ett sådant och innebär att svenska aktiebolag, kommanditbolag och handelsbolag ska upprätta årsbokslut. Det fjärde direktivet innehåller även bestämmelser för vad företags rapporter ska innehålla. Enligt direktivet ska noterna bland annat ge upplysning om räkenskapsårets ersättningar till ledande befattningshavare samt tidigare ledamöter för dessa. Eftersom medlemsländerna själva har möjlighet att till viss del anpassa direktiven för det egna landet skiljer sig svensk lag något från direktivets regler.

De noterade företagen omfattas förutom av ÅRL även av den internationella redovisningsstandarden IAS 24. Enligt denna ska företagen då de lämnar upplysningar om totala ersättningar till ledande befattningshavare presentera informationen uppdelat på fem olika ersättningskategorier.

Samtliga aktiebolag i Sverige ska enligt Bokföringslagen avsluta räkenskapsåret med en årsredovisning som ska offentliggöras. Detta innebär således att de även lyder under ÅRL. Enligt nämnda lag ska företag i sin årsredovisning som tilläggsupplysningar lämna flertalet uppgifter som berör ledande befattningshavare. Information som ska lämnas är exempelvis könsfördelning bland de berörda personerna, en sammanräkning av årets totala ersättningar till samtliga personer i företagets ledning och antalet personer denna sammanräkning

omfattar. Vidare ska information om ersättningar till vissa personer i företags ledning presenteras på individnivå. Detta skiljer sig mot IAS 24 vilken framhåller att det är tillräckligt att uppgifterna presenteras på aggregerad nivå. ÅRL kräver vidare att även upplysningar om ersättningar till tidigare ledande befattningshavare och styrelseledamöter ska lämnas.

Vid upprättande av sina rapporter har företag möjlighet att använda sig av flertalet kompletterande råd och rekommendationer. Bokföringsnämndens rekommendation BFN R4 rekommenderar att alla ersättningar som lämnats till nuvarande och tidigare styrelseledamöter och VD anges särskilt. För styrelseledamöter som inte är anställda i företagen ska arvoden redovisas på samma sätt som för anställda styrelseledamöter. BFN R4 ger vidare förslag till företag som upprättar koncernredovisning hur en gemensam uppställning kan göras för löner och ersättningar.

Stockholmsbörsen lämnar likt Bokföringsnämnden en rekommendation för hur redovisning av ersättningar till ledningen kan presenteras för att vara tydlig. I råden nämns det även att det lämpligen lämnas en beskrivning av innehållet i respektive ersättning.

Även den svenska koden för bolagsstyrning som togs fram efter rekommendation från EU innehåller principer för ersättningar till företagsledningen. Här sägs det bland annat att ett förslag från styrelsen ska lämnas på ordinarie bolagsstämma innehållande förslag till principer och villkor för ersättningar till företagsledningen.

Sammanfattningsvis finns det alltså en mängd bestämmelser, råd och rekommendationer från flertalet parter för presentation av ersättningar till företagsledning och styrelse. Tillsammans kan dessa hjälpa företagen till en bättre förståelse och bild av hur redovisningen bör ske samt vilken syn olika intressenter har.

3 TEORI

Detta kapitel inleds med en presentation och argumentation för den teoretiska referensram vi använder oss av. Kapitlet fokuserar på Principal-agentteorin, Intressentmodellen, Informationsteori samt Redovisningens kvalitativa egenskaper. Avslutningsvis presenteras resultat från tidigare forskning och studier inom närliggande områden.

3.1 Referensram avseende teori

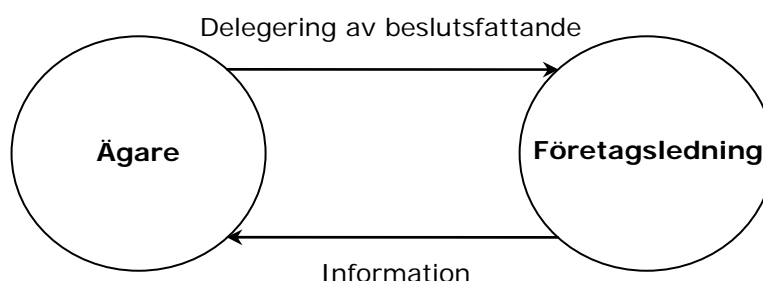
Den första delen i detta kapitel behandlar *Principal-agentteorin*. Denna teori är särskilt intressant då den behandlar det informationsgap som finns mellan företagsledning och ägare, vilket är något som det bland annat fokuseras på i denna studie. Då företag inte enbart är sammankopplat med dess ägare utan flera typer av intressentgrupper kommer vidare *Intressentmodellen* att behandlas och förklaras med en inriktning mot Shareholder-valueperspektivet för att skapa en god förståelse för de krafter som påverkar och påverkas av företag och dess verksamhet. En förståelse av denna modell är av yttersta vikt för att förstå kommande resonemang i studien.

Då studien fokuserar på hur företag redovisar information om ersättningar till ledande befattningshavare till intressenterna berör ett avsnitt i detta kapitel *Informationsteori* och vikten av att företag utformar sin redovisning på ett förtjänstfullt sätt. Vid sitt upprättande av redovisning har företag vidare möjlighet att ta hjälp av de *kvalitativa egenskaper* som givits ut av IASB. Dessa hjälper även normgivare då lagar och rekommendationer ska läggas till eller revideras. Hur dessa tillgodoses och används får påverkan på företags redovisning och intressenters förståelse och uppfattning av företags redovisning varför en skildring av dessa får anses äga relevans. För att skapa en bra bild över hur forskningsläget ser ut idag avslutas kapitlet med en presentation av tidigare forskning och studier inom närliggande områden vilka tillsammans med studiens resultat kommer att diskuteras i en resultatreflektion i kapitel nio.

3.2 Principal-Agentteorin

Många av företagen noterade på en värdepappersmarknad har en ägarkrets som är relativt spridd och med endast ett fåtal större aktieägare. Detta medför att många av aktieägarna inte har möjlighet att själva delta i ledningen av företaget (Andrén, Eriksson, Hansson, 2003). En sådan ledningsorganisation skulle dessutom bli mycket ineffektiv och kostsam för ägarna (Fama & Jensen, 1983). Ägarna måste därför delegera det operativa ansvaret för ledningen av företaget till en mindre och professionell grupp av företagsledare (Blom, 2007). Denna situation har gett upphov till det ofta benämnda Principal-Agentproblemet.

Den grundläggande definitionen av Principal-Agentteorin är att det föreligger någon form av uppdragsförhållande mellan två parter, principalen å ena sidan och agenten å andra. Uppdragsgivaren i förhållandet är principalen och uppdragstagaren är agenten. Relaterat till företag utgör vanligtvis ägarna principalen och agenten utgörs av bolagets högsta ledning som ska ta till vara på och tillfredsställa ägarnas intressen. (Anthony & Govindarajan, 2003) Ett förhållande av Principal-Agenttyp kan även föreligga på ett flertal nivåer inom en organisation. Det vanligaste förhållandet och det som vi i denna studie fokuserar på är dock det som föreligger mellan ägarna och företagsledningen (Mallin, 2004). Grovt schematiskt kan förhållandet illustreras enligt följande:

Figur 3.1 Illustration över förhållandet mellan principal och agent (egen illustration)

Ett annat grundläggande antagande i Principal-Agentteorin är att både agenten och principalen är nyttomaximerare. Vidare skiljer sig synen på risk och agenten är ofta mer riskavers än principalen. Principalen vill ha så hög avkastning som möjligt på sitt investerade kapital men detta är inte alltid det som agenten prioriterar högst. Även om agenten levererar avkastning till principalen är ofta målet för agenten inte att denna ska vara maximerad då denne hellre tenderar att

investera i säkrare projekt för att få större handlingsutrymme. Detta leder således till en intressekonflikt mellan principal och agent. (Blom, 2007)

Då ägarna delegerar beslutsfattandet till styrelsen som i sin tur delegerar vidare ansvar till företagsledningen kommer företagsledning och styrelse i många fall att besitta mer information om företaget och dess löpande utveckling än ägarna. Detta informationsövertag för agenten gentemot principalen benämns ofta *asymmetrisk information* och kan av denne utnyttjas för att styra riktningen av företagets verksamhet som främjar agentens personliga intresse (Bergström & Samuelsson, 2001). Detta agerande kan leda till misskötsel av företaget samtidigt som agenten personligen vinner på det (Andrén et al, 2003).

Problemet med olika informationstillgång består av två huvudsakliga sidor; *adverse selection* och *moral hazard*. Den första av de två behandlar situationen som gäller innan uppdragskontraktet mellan principalen och agenten är upprättat och innebär att agenten till skillnad mot principalen har tillgång till information om sina personliga egenskaper och även information som behövs vid beslutsfattande. Den andra aspekten, *moral hazard*, innebär att principalen när väl uppdragskontraktet är upprättat inte har möjlighet att fullt ut kontrollera ifall agenten i sitt beslutsfattande handlar på det sätt som principalen önskar. (Bergström & Samuelsson, 2001) Företagsledningen kan exempelvis bortse från att rapportera viss information till de externa intressenterna om detta skulle kunna medföra en negativ påverkan på utfallet av företagsledningens ersättning.

Anthony & Govindarajan (2003) nämner två huvudsakliga vägar för att hantera problemet med asymmetrisk information i förhållandet ägare och företagsledning. Ett första sätt är att principalen skapar ett kontrollsystem för att med hjälp av detta kunna kontrollera och övervaka agentens beslut och därmed minska på informationsövertaget. Ett vanligt kontrollsystem är enligt Andrén et al (2003) årsredovisningen och revisionen. Genom lagstadgade bestämmelser för vad som måste redovisas i årsredovisningen tvingas agenten att lämna ut viss information som annars kunde ha riskerats att inte nå externa intressen. Ytterligare ett sätt att hantera problemet med informationsasymmetrin är att det mellan ägarna och företagsledningen skapas ett belönings- och kompensationssystem för företagsledningen. Vid upprättande av detta är det viktigt att systemet utformas på ett sådant sätt att agenten får incitament att handla i principalens intressen. På så sätt skapas en målkongruens mellan båda parter. Detta kan exempelvis göras

genom att i avtalet införa en rörlig del som är beroende av företagets långsiktiga ekonomiska utveckling (Anthony & Govindarajan, 2003).

3.3 Intressentmodellen

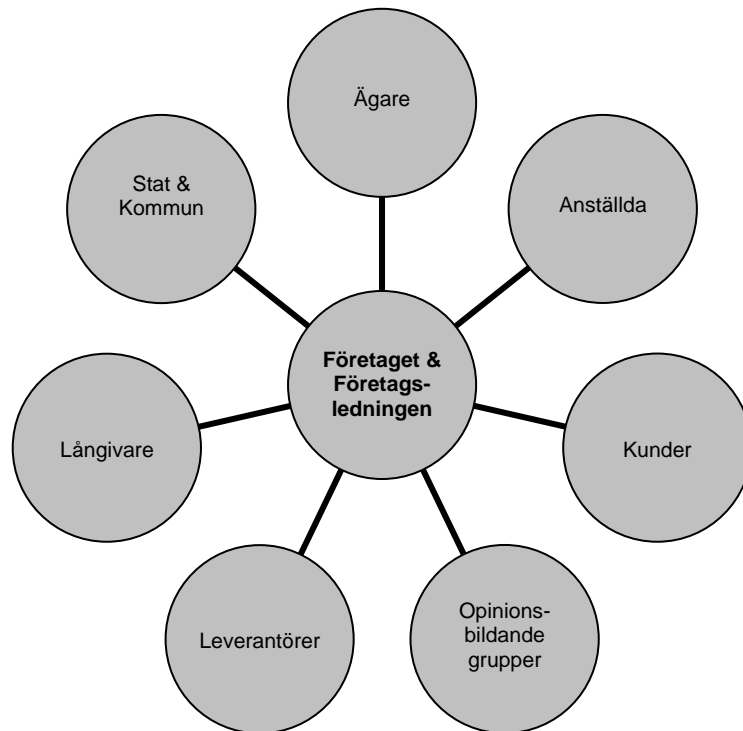
Intressentmodellen är en modell som visar vilka som påverkar, och vilka som påverkas av ett företag eller en organisation. De första tankarna kring denna modell togs fram av Chester Bernard och Herbert Simon (Ax, Johansson & Kullvén, 2005). Idéerna byggde på en så kallad jämvikt mellan företaget och dess omgivning. Jämvikten i och runt företaget uppstår genom följande scenario.

1. Ett företag ingår i ett system bestående av en mängd olika intressenter.
2. För att en intressent ska bidra med insatser till företaget måste det finnas incitament som håller intressenten kvar.
3. Varje intressent kommer att fortsätta ingå i företagets system så länge som intressentens nytta (incitament) med att ingå i systemet är lika eller överstiger kostnaden för att vara delaktig (insatsen).
4. Insatsen som intressenterna gör för företaget är källan till de incitament som företaget i sin tur levererar till intressenterna.
5. Företaget kommer att fortsätta sin existens så länge insatserna från intressenterna är tillräckligt stora så att bidragen från företaget hela tiden kan locka med en större insats från intressenterna

(March & Simon, 1958)

Jämviktspunkten uppstår alltså när det finns en balans mellan insatserna och incitamenten så att båda parterna (intressenten och företaget) är tillräckligt tillfredställda att de är beredda att vara kvar i systemet. Insatserna från en intressent till ett företag kan exempelvis vara arbete från en anställd och kapital från investerare. Incitamenten från företagen utgörs sedan av lön till den anställde och utdelning till investeraren. (March & Simon, 1958)

Systemen som intressenter och företag ingår i är av olika slag beroende på hur företaget eller organisationen i grunden ser ut. För att få en bättre bild på hur en företagsspecifik intressentmodell ser ut kan intressenterna delas upp enligt följande figur.

Figur 3.2 Intressentmodellen (fritt efter Sevenius, 2007)

- **Ägarna** är de som bidrar med pengar till företaget med incitament om att företaget förvaltar sina resurser väl och därigenom ger avkastning på det satsade kapitalet (Thorell, 2003). På senare år har dessa idéer vuxit sig starka runt om i världen. Ideologin om hur företag ska styras enligt ”Shareholder value” handlar om att sätta aktieägarna i första rummet för att kunna maximera deras vinst. Om aktieägarna verkligen behandlas som de viktigaste intressenterna kommer även de andra intressentgrupperna att gynnas då företaget kommer att växa sig starkt. Under den senaste tiden har den svenska marknaden gått mer mot ett marknadsorienterat synsätt och därigenom mer accepterat idéerna kring Shareholder value. För att kunna tydliggöra att hela företaget strävar efter att maximera vinsten för aktieägare skapas börsrelaterade bonussystem för företagsledningen. Dessa verkar som en morot för dem att driva företaget gentemot ägarna och dessas vinstmaximering. (Blom, 2007)
- **Anställdas** insats till företaget i form av arbete balanseras med incitament från företaget i form av lön. Även ting utöver lönen, så som arbetsmiljö, utveckling och inflytande påverkar den anställdes jämvikt mellan insats kontra incitament. (March & Simon, 1958) Inom denna grupp räknas

också de anställdas företrädare som ser till den anställdes bästa (Thorell, 2003).

- **Kunder** vill ha bra produkter till bra pris för att de ska vara en del av systemet. För många företag kan denna grupp vara en av då viktigaste intressentgruppen eftersom om de skulle försvinna skulle företaget inte kunna upprätthålla sin existens enligt jämviktsscenarioet. (Bruzelius & Skärvad, 2004)
- **Leverantörer** fungerar på samma vis som företaget är mot sina kunder. Det vill säga, de levererar varor och tjänster i utbyte mot någon form av motprestation, exempelvis i form av betalning. Företagets betalningsförmåga påverkar leverantörens intresse att göra affärer med företaget. (Thorell, 2003)
- **Långgivare** ser ränta som sitt incitament för att ingå i systemet med företaget (Smith, 2000). Ur företagets synvinkel anses långgivarna lika viktiga som ägarna då de i synnerhet i de kontinentala redovisningsländerna verkar som en stor finansieringskälla för företag (Artsberg, 2005).
- **Stat och kommun** har ett stort utbyte med företag där skatten ses som ett stort incitament och exempelvis bidrag och diverse kommunikationer är exempel på insatser. (Bruzelius & Skärvad, 2004)
- **Opinionsbildande organisationer** har på senare tid även de blivit en viktig intressentgrupp. Dock ser deras insats till företaget oftast lite annorlunda ut jämfört med den klassiska insatsen. Detta för att företaget oftast agerar för att få dessa grupper med sig så att de opinionsbildande organisationerna inte agerar negativt mot företaget. På så vis nås ändå en jämvikt, även om den inte kommer till genom att båda parter i systemet agerar med incitament kontra bidrag. (Bruzelius & Skärvad, 2004)

3.3.1 Externredovisningens roll för intressenterna

Externredovisning finns till för att öka tilliten mellan parter i samband med företagsaffärer. I slutet av 1920-talet inträffade börskraschen i USA där många kände sig lurade av företagen då de aktier som man ägde i drabbade företag sjönk enormt i värde. Samma sak hände i Sverige efter Kreuger-kraschen där många förlorade stora summor pengar. Följderna av detta blev hårdare krav på externredovisningen för att öka förtroendet för företagen. (Smith, 2000)

Varje intressent påverkas av externredovisningen varför den är en viktig informationskälla för intressenterna (Gröjer, 2002). Detta för att den, dels ger en bild av hur företagsledningen sköter bolaget, dels ger information om eventuell handel med aktien i framtiden (gäller för publika bolag). För långivares del, men också för leverantörer, är det viktigt att de har korrekt information gällande kreditrisken. De anställda vill i sin tur ha information om företaget som påverkar deras anställningstrygghet samtidigt som det är intressant för dem att få reda på resultat för företaget som påverkar eventuell bonus. Till sist har stat och kommun ett stort intresse av redovisningen i ett företag då beskattningen har sin grund i det resultat som presenteras i redovisningen. (Smith, 2000)

Det kan konstateras att eftersom företag inte är livegna och därigenom inte klarar sig ensamma är de mycket, om inte helt, beroende av sin omgivning. Kontrollen för hur företag betar sig ligger därför inte hos företaget själv utan snarare hos intressenterna (Frooman, 1999). Eftersom det kan antas vara omgivningen som indirekt kontrollerar företaget är informationen ut till dem om att ledningen sköter sitt uppdrag av stor vikt (Blom, 2007).

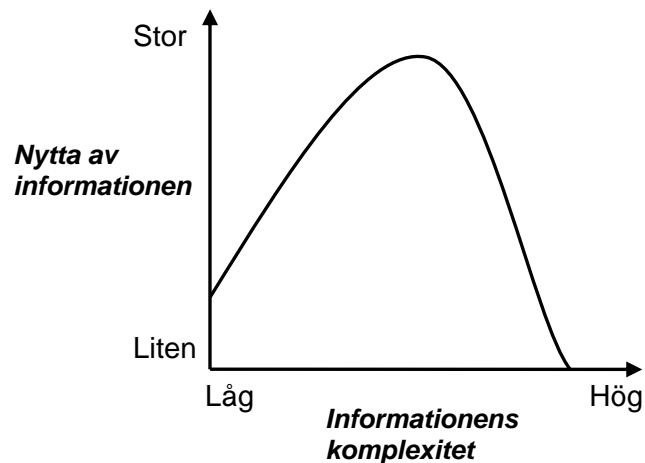
3.4 Informationsteori

Företags syfte med redovisning är att ge information om företagets utveckling (Bohlin, 1987). Detta i sin tur förbättrar effektiviteten på marknaden eftersom denna är beroende av information (Fama, 1970). Redovisningen styrs genom att den som upprättar redovisningen följer lagar och regler inom redovisningsinformation samtidigt som upprättaren använder den erfarenhet som denna har på området (Bohlin, 1987).

För att redovisningen ska kunna bidra så mycket som möjligt till intressenterna gäller det att den som upprättar redovisningen vet vem informationen ska riktas till. Detta eftersom redovisningsinformation är en typ av masskommunikation vilken är väldigt opersonlig och ställer därför krav på den som ska ta del av informationen. (Bohlin, 1987) Vidare anser Bohlin (1987) att det finns två sätt som en mottagare av information kan ta emot den på. Alternativ ett är att mottagaren tar emot informationen direkt från sin källa, ofiltrerad. Här ställs krav på att mottagaren själv har kunskap om vilken information som är relevant för denna. Alternativ två innebär att det finns en så kallad transformator som tolkar och sorterar den ofiltrerade informationen för mottagaren. Exempel på en

transformator är en rådgivare eller tidning som förser mottagaren med redan sorterad information. (Bohlin, 1987)

Trenden inom redovisning är att den blir allt mer regelstyrd där mer information skall lämnas ut till omgivningen. Det finns emellertid gränser för hur mycket information som verkligen ger positiv marginalnytta. Schroder, Driver och Streufert (1967) har i sin undersökning visat hur mängden information, och även dess komplexitet, påverkar mottagaren av informationen. Som illustreras i Figur 3.3 nedan leder information som är alltför omfattande och därigenom också alltför komplex till att nytta av information för mottagaren blir sämre.

Figur 3.3 Koppling mellan nytta och komplexitet på presenterad information (fritt efter Schroder et al, 1967)

Aktieägare, som är en viktig mottagare av redovisningsinformation, kan delas upp i två typer. Den första är de så kallade *experterna* som till yrket arbetar med ekonomisk information och därför är väldigt kunniga på området. Den andra gruppen är *lekmännen* som kan definieras som någon som exempelvis har aktiehandel som sin hobby. Kunskapen att läsa och hantera ekonomisk information är inte lika stor hos lekmannen som hos experten. Med detta i åtanke har upprättaren att välja på att anpassa informationen så att den blir endera *analytisk* eller *beslutsorienterad*. Den förra innebär att informationen som lämnas ut är fullständig och att det är upp till mottagaren att sortera ut vad som är viktigt. Denna passar därför experten bättre än lekmannen. Den senare är information som upprättaren av redovisningen styr och väljer ut. Upprättaren måste således veta, eller tro sig veta vad mottagaren vill ha för information för att bästa resultat ska uppnås. (Bohlin, 1987)

Om analysorienterad redovisning används kommer kontakten med *lekmännen* försämrats och vice versa. Ett exempel på analysorienterad redovisning är att all information som finns tillgänglig redovisas. Trenden inom dagens redovisning visar att redovisningen innehåller mer och mer information och är således mer analysorienterad än förr i tiden. Om detta går till överdrift kan det positiva med mycket information till slut bli negativt för läsarna av redovisningen då det blir för stor mängd information att läsa. Detta gäller i synnerhet för *lekmännen* som hela tiden ställs inför nya krav när informationsmängden i redovisningen utökas. (Bohlin, 1987)

Jämförbarheten inom redovisning är enligt Bohlin som bäst när det råder enighet om informationen som presenteras. Sådan information klassificeras som *hård data*. Enigheten sker när läsarna av redovisningen har trovärdighet för regleringen och framställningen vilket innebär att regelstyrningen inom området måste vara relativt omfattande men också specifik. Vid vag regelstyrning, vilket leder till att redovisningsdatan blir mjukare, blir konsekvensen att trovärdigheten för informationen minskar. (Bohlin, 1987)

3.5 Årsredovisningens kvalitativa egenskaper

För att ge användare av årsredovisningar en bra och gedigen information och därmed vara användbar för dessa är det viktigt att företags rapporter uppfyller vissa kvalitativa egenskaper. IASB nämner i sin föreställningsram fyra olika kvalitativa egenskaper som de anser vara viktigast; *Begriplighet*, *Relevans*, *Tillförlitlighet* och *Jämförbarhet* (FAR, 2007). Även om denna föreställningsram gäller för flera företag internationellt får den anses utgöra grunden för normgivningen i Sverige då Redovisningsrådet (RR) översatt den och menar att den ska utgöra grund för svensk normgivning (Artsberg, 2005). Det främsta syftet med föreställningsramen är att utgöra en hjälp för normgivarna vid framtagande av nya normer samt revidering av gamla. Vidare ska den ligga till hjälp för upprättare av redovisning att tolka och vägleda hur normer ska tillämpas. Detta senare syfte får anses vara speciellt viktigt då vissa normer kan vara vaga eller ge möjlighet till flertalet olika tolkningar (Artsberg, 2005). Nedan beskrivs de enligt IASB fyra kvalitativa egenskaperna.

3.5.1 Begriplighet

Den lämnade informationen i företags rapporter ska vara lätt att förstå och begripa för användarna. IASB menar dock att det ska förutsättas att användaren är kunnig och har viss förståelse om affärsverksamhet och ekonomi och vidare att de är villiga att granska informationen med viss noggrannhet. Även om viss information kan te sig komplex ska den inte utelämnas i rapporterna endast av anledningen att vissa användare kan ha problem med att förstå den. Den komplexa informationen måste dock vara relevant för användarnas beslutsfattande. (FAR, 2007)

3.5.2 Relevans

För att användare av rapporter ska få ut något värde av den rapporterade informationen måste den vara relevant. Relevant kan informationen sägas vara när den kan påverka användarna i deras beslutsfattande genom att för användarna underlätta bedömning av tidigare inträffade händelser, nuvarande förhållande eller skattning av framtida händelser. Enligt IASB är de framåtblickande och tillbakablickande rollerna sammankopplade eftersom historisk information kan vara viktig och användbar då man vill skapa prognoser om framtiden. Även om informationen inte ges som en framåtblickande prognos är den relevant. Detta eftersom historisk data ofta ligger till grund för bedömning av framtida utfall. (FAR, 2007) Många användare och analytiker tenderar också att föredra rådata så att de kan skapa egna skattningar om framtiden (Artsberg, 2005). Vidare menar IASB att det är viktigt att upprättarna lämnar information som är av ovanlig karaktär då det kan hjälpa användarna till bättre prognostisering. Relevansen i informationen påverkas även av dess väsentlighet. Om information som är väsentlig utelämnas kan detta medföra felaktiga bedömningar av användarna. (FAR, 2007)

3.5.3 Tillförlitlighet

Den tredje egenskapen behandlar informationens tillförlitlighet. Om den rapporterade informationen inte innehåller felaktigheter eller är vinklad åt något håll får den anses vara tillförlitlig. Skulle denna egenskap brista riskeras att användaren inte vågar förlita sig på den. Den lämnade informationen måste även ge en korrekt bild och mäta det som avses. Vidare framhåller IASB att innebörd går före form med vilket menas att transaktioner och andra händelser ska redovisas efter deras ekonomiska innebörd och inte den juridiska formen.

Informationen får som nämnts ovan inte heller vara vinklad utan måste vara neutralt utformad för att tillförlitlighetskriteriet ska anses vara uppnått. Presentationen av informationen får alltså inte ske på ett sådant sätt att användarna påverkas åt ett visst håll i sitt beslutsfattande. (FAR, 2007)

Upprättarna av rapporterna ska vidare hantera den osäkerhet som kan hänga samman med olika händelser genom att använda sig av försiktighetsprincipen. Detta görs genom att inte man inte överskattar intäkter och tillgångar eller underskattar kostnader och skulder. Försiktigheten måste dock hållas på en sådan nivå att större reserveringar eller dolda reserver uppkommer. Det sista kriteriet som ska uppfyllas för att informationen ska anses vara tillförlitlig är att informationen ska vara fullständig. Om viss information utelämnas riskeras att användaren blir vilseledd. Kostnaden för att ta fram informationen får dock inte överstiga nyttan. (FAR, 2007)

3.5.4 Jämförbarhet

För användare av rapporterad information är det viktigt att kunna jämföra företagets utveckling över tiden och därmed skapa sig en bild av företagets tidigare prestationer. Vidare torde det för investerare vara viktigt att kunna jämföra flera företag sinsemellan. För investeraren kan det exempelvis vara viktigt att kunna jämföra räntabilitetsmått i olika företag. (Smith, 2000)

Jämförbarhetskriteriet kan delas in i två aspekter; jämförbarhet mellan företag och jämförbarhet för ett företag över tiden. Detta ställer krav på konsekvens i användningen av redovisningsprinciper över tiden (Artsberg, 2005). IASB påpekar även att jämförbarhetskravet inte innebär en sträng likformighet som kan hindra tillämpning av bättre redovisningsstandarder. Finns mer relevanta och pålitliga alternativ är det inte lämpligt att företaget fortsätter med nuvarande redovisningsprinciper. Jämförbarhetskravet innebär vidare att upprättarna ska informera om de redovisningsprinciper man tillämpat vid upprättandet. Om ändringar gjorts ska information om detta lämnas och vilka effekter dessa medfört. (FAR, 2007)

3.6 Andra studier inom närliggande områden

Meek, Roberts och Gray (1995) granskade i sin undersökning olika faktorerers påverkan på frivillig särredovisning i årsredovisningen. Totalt ingick 226 MNCs (multinational corporations) från USA, Storbritannien och Kontinentaleuropa. Variablerna författarna undersökte var företagsstorlek, nationell härkomst, bransch, skuldsättningsgrad, omfattning av multinationella verksamheter, lönsamhet och internationell liststatus. Av dessa variabler fann författarna starka samband hos tre av dem, vilka alla var positivt korrelerade med den frivilliga särredovisningen. Dessa variabler var företagsstorlek, nationell härkomst och internationell liststatus. Resultatet och analysen av studien, kombinerad med andra studier, var att större företag redovisar mer information än små. En orsak till detta ansåg man vara att det skulle kunna vara billigare och mer relevant för de stora bolagen, till skillnad från de små, att presentera mer information. För variabeln nationell härkomst kunde författarna se tydliga tendenser att mängd och typ av information kunde fördelas enligt företagets härkomst. Här spelar nationell lagstiftning och tradition en viktig roll för vilken information som blir presenterad. Det sista starka sambandet var, som nämnts, den internationella liststatusen. Företag som är noterade på fler marknader än bara på hemmamarknaden har tendens till att redovisa mer information än andra företag. Författarna konstaterar avslutningsvis att stora MNCs generellt presenterar mer information än vad lagstiftningen kräver i och med den hårda konkurrensen på kapital och att dessa fungerar som modeller för de lite mindre företagen. (Meek et al, 1995)

En annan studie som belyser frivillig informationslämning avseende personal i årsredovisningen är en studie gjord av Gunnar Rimmel (2003). Undersökningen bestod av tre delar där Rimmel i den första delen studerade två företags frivilliga upplysningar. I den andra delen intervjuades Investor Relation-personal från de båda företagen samt en revisor för att i den sista och avslutande delen undersöka analytikerns syn på den presenterade informationen. Av resultatet går det att utläsa att upprättarna av årsredovisningen generellt ansåg att årsredovisningen i stort är mycket viktig, i synnerhet när det gäller företagsvärdering. Även den frivilliga informationen ses som betydelsefull, dock inte som värderingsbedömning utan snarare internt för företagets anställda. Analytikerna ansåg även de att den frivilliga informationen är något de lägger stor vikt vid när de arbetar med värderingsbedömningar. Informationen kan vara viktig när det handlar om att skaffa sig ett helhetsintryck av företag. Vidare menade analytikerna att det är ett

problem att använda den frivilliga informationen då den inte är lika standardiserad som den lagstadgade varför det blir svårt att jämföra företag sinsemellan med hjälp av denna information. Rimmel avslutar sin studie med att konstatera att den frivilliga informationen är viktig för att minska gapet mellan upprättare och dess intressenter. En standardisering av informationen hade dock givit upphov till kostnadsminskningar hos både upprättaren och intressenten. (Rimmel, 2003)

Liknande studier som Rimmels (2003) har även gjorts på hela den svenska markanden. I sin studie *Essays on Disclosure Practices in Sweden – Causes and Effects* undersökte Adrem (1999) svenska bolags frivilliga redovisning. Studien är uppbyggd av fyra olika delstudier som bland annat undersöker redovisningsstrategier, internationella kapitalmarknadens press på de svenska multinationella företagen att presentera frivillig information i årsredovisningen samt om redovisningsstrategin påverkar analytikens beslut att följa företag. När det gäller redovisningsstrategier kunde Adrem påvisa att företag som hävdar att de har en proaktiv redovisningsstrategi är positivt korrelerade med variablerna företagsstorlek, ägarskapsspridning samt notering på hemmamarknaden. Vidare fann Adrem ett samband mellan proaktiva företag och deras sätt att redovisa på. Dessa företag tenderar att presentera mer transparent information av företaget för att visa sina ägare att de agerar för deras bästa. När det gäller pressen som den internationella kapitalmarknaden sätter på svenska MNEs beror denna enligt Adrem på den reglering som finns på företagets hemmamarknad och den reglering som finns på de utländska marknader där företaget är noterat. Interaktionen dessa regleringar emellan påverkar den press företagen utsätts för. Till sist konstaterar Adrem att företag med en mer informativ redovisning tenderar att följas av ett större antal analytiker vilket leder till att de har en lägre spridning på sina prognoser. (Adrem, 1999)

Bukh, Nielsin, Gromsen och Mouritsen (2005) har presenterat en undersökning där de, dels undersökte hur information av intellektuellt kapital redovisas före en börsintroduktion, dels förklarade skillnader på mängden information av detta ämne i prospekt inför en börsintroduktion. Bukh et al (2005) menar att hur ledningen är utformad får inverkan på hur mycket upplysningar som företaget lämnar ut. Studien visar att företag med en ledning som också är en del av ägarna i företaget har tendens att lämna mer information före en börsintroduktion. Eftersom ledningen har pengar på spel anser de att det är viktigt att minska informationsosäkerheten mellan ledning och potentiella investerare vilket gynnar

alla parter under börsintroduktionen. Bukh et al (2005) kom vidare fram till att informationsgivningen är beroende av vilken sektor företagen ingår i. Högteknologiska företag redovisar till exempel mer frivillig information när det handlar om immateriella tillgångar än andra då dessa tillgångar bland annat är en viktig del för högteknologiska företags värdebas. (Bukh et al, 2005)

I sin studie av samspelet mellan frivillig och lagstadgad redovisning försöker Einhorn (2005) finna vilken roll den lagstadgade redovisningen spelar för företags policy angående frivillig redovisning av information. Det visar sig enligt studien att sannolikheten för att ett företag skulle redovisa frivillig information är oberoende av innehållet i företagets lagstadgade redovisning. Dock kunde Einhorn (2005) visa på en positiv korrelation mellan frivillig information och vidden av lagstiftningen på området. Desto mer omfattande och bred lagstiftning, desto mer frivillig information tenderar företag att redovisa. (Einhorn, 2005)

4 METOD

I följande kapitel beskrivs den metod som använts vid genomförandet av studien. Först beskrivs tillvägagångssättet för studien som helhet för att vidare gå in på respektive delstudie. För varje delstudie redogörs för hur urval och datainsamling genomförts samt för metod- respektive källkritik.

4.1 Studiens tillvägagångssätt

För att besvara studiens syfte har studien delats upp i tre delstudier. Den första delstudien består av en kartläggningsstudie av hur och vad noterade företag redovisar för information avseende ersättningar till ledande befattningshavare. Delstudie två syftar till att skildra företags åsikter gällande informationskrav på ersättningar till ledande befattningshavare. Den tredje och avslutande delstudien vänder sig mot olika intressentgrupper där deras åsikter angående dessa informationskrav skildras. Dessa tre delstudier presenteras i tre separata resultatredovisnings- & analyskapitel som tillsammans ligger till grund för studiens resultat. Resultatet från de tre delstudierna har vidare kopplats samman med de teorier som presenterats i teorikapitlet.

Enligt Bryman och Bell (2005) kan två ansatser användas när förhållande mellan teori och empiri ska förklaras. I denna studie används befintlig teori vid beskrivningen av insamlade empiri. Detta innebär att vi använt oss av en deduktiv metod. Vid användande av denna metod är det ofta så att de förväntningar som forskaren har på undersökningen har byggts upp via tidigare empiriska studier och teorier (Bryman & Bell, 2005). Jacobsen (2002) menar att ett användande av den deduktiva ansatsen kan leda till att den insamlade informationen har benägenhet att stödja studiens valda teorier. En annan nackdel enligt Jacobsen (2002) är att viktig information kan gå förlorad då forskaren begränsar sitt datainsamlande till det som tycks vara relevant för studien. Vi anser emellertid att denna ansats passar vår studie bäst då vi inte likt den induktiva metoden avsett att formulera nya teorier.

Vid undersökningar kan enligt Holme och Solvang (1997) två olika metodiska angreppssätt användas. Vilket angreppssätt som används avgörs på grund av

vilken data som efterforskas, mjuk- eller hårddata, och betyder att endera görs en kvantitativ eller kvalitativ studie. Båda dessa metodiska angreppssätt har använts i denna studie. I den första delstudien har vi avsett att kartlägga och betygsätta hur redovisningen är utformad i olika årsredovisningar för ett större antal företag. Detta medför att den kvantitativa metoden varit mest lämplig. I de andra två delstudierna har avsikten varit att ett samband mellan kontext och individ ska kunna urskiljas och därför var den kvalitativa metoden mest användbar (Jacobsen, 2002).

Ett problem som kan uppkomma vid olika studier är att fastställa vad som faktiskt har inträffat och att undvika att bli lurad av politisk propaganda samt faktaförvrängningar (Lundahl & Skärvad, 1992). För att i möjligaste mån undgå detta i vår studie har valda källor noggrant granskats för att säkerställa att de på bästa sätt bidrar till lösningen av undersökningens syfte. Med detta i åtanke har därför endast teorier som får anses vara väl etablerade och passa in i vår undersökning använts. Även metodiken som vår undersökning utformats av har inhämtats från källor som får anses ha gott renommé då de är vanligt förekommande vid olika typer av studier. Mot dessa sistnämnda källor anser vi därför inte att det behövs riktas någon speciell källkritik.

4.2 Delstudie 1 – Kartlägningsstudie av företags redovisning

I denna första studie har, som nämnts ovan, en kvantitativ metod använts för vår kartläggning av hur företag redovisar ersättningar till ledande befattningshavare. Denna kartläggning gör att studien är av förklarande karaktär och beskriver hur någonting ser ut i verkligheten. Enligt Bryman och Bell (2005) medför detta att delstudien får en deskriptiv karaktär. Studien har gjorts via en innehållsanalys av företags årsredovisningar för år 2007 vilket innebär att vi genom kodning av innehållet i dessa skapat data som ligger till grund för vår analys. Fördelen med denna metod är att vi med vår insamlade information kunnat göra statistiska generaliseringar och på så sätt med viss säkerhet uttala oss om hur det faktiskt ser ut (Holme & Solvang, 1997). Kartläggningen av företagets redovisning ligger även till grund för utformandet och genomförandet av våra övriga delstudier.

4.2.1 Urval

Vid val av urvalsgrupp är det viktigt att bestämningen av urvalet sker noggrant för att studiens syfte på bästa sätt ska kunna uppfyllas (Bryman & Bell, 2005). Då vi önskat kunna generalisera resultatet från denna delstudie har samtliga företag som är noterade på OMX Large Cap Stockholm valts som urvalsgrupp. Antalet företag på denna lista var vid studiens genomförande 67 stycken. Motivet till detta urval är att de flesta företag noterade på denna lista berörs av kraven i ÅRL samt bör ha en representativ årsredovisning då de har vissa krav ställda från börsövervakaren. Några av de noterade företagen som studerats är utländska och berörs således inte av svensk redovisningslagstiftning. Dessa företag har dock ändå tagits med i undersökningen då de har ett intresse av att attrahera kapital från investerare i Sverige och således enligt oss bör anpassa sin redovisning till de lagar och normer som finns. En ytterligare anledning till att de utländska företagen togs med är för att vi skulle kunna genomföra en i möjligaste mån heltäckande kartlägningsstudie av de företag som är noterade på aktuell lista.

De årsredovisningar som studerats är de senast utgivna, det vill säga för år 2007. Dessa har använts då de är mest aktuella samt eftersom åtminstone de svenska företagen till upprättandet av denna haft tillfälle att implementera de senaste ändringarna i ÅRL. För att få största möjliga population till studien väntades företagens årsredovisningar för år 2007 in så länge det var möjligt. Det har emellertid visat sig att Lundin Mining vid denna studies avslutande inte publicerat sin årsredovisning för år 2007 varför de klassificerats som bortfall. Vidare har det visat sig att Elekta och Lawson Software tillämpar brutet räkenskapsår och således kommer presentera sin årsredovisning för 2007/2008 under senare delen av 2008. Av denna anledning har vi valt att inte heller inkludera dessa två företag i undersökningen. Detta innebär att följande företag finns med i vår undersökning:

ABB Ltd*	Ericsson	Kaupthing Bank*	Nobia	Skanska
Alfa Laval	Fabege	Kinnevik	Nordea Bank	SKF
Assa Abloy	Getinge	Kungsleden	OMX	SSAB
AstraZeneca*	H&M	Latour	Oriflame*	Stora Enso*
Atlas Copco	Hakon Invest	Lindab International	Ratos	Swedbank
Autoliv*	Handelsbanken	Lundbergföretagen	Saab	Swedish Match
Axfood	Hexagon	Lundin Petroleum	Sandvik	Tele2
Axis	Holmen	Meda	SAS	TeliaSonera
Boliden	Hufvudstaden	Melker Schörling	SCA	TietoEnator*
Castellum	Husqvarna	Millicom*	Scania	Trelleborg
D. Carnegie & Co	Industrivärden	MTG	SEB	Volvo
Electrolux	Investor	NCC	Seco Tools	Vostok Gas*
Eniro	JM	Nobel Biocare Holding AG*	Securitas	

Tabell 4.1 Företag som ingår i kartlägningsstudien (* innebär utländskt företag noterat i Sverige)

4.2.2 Val av undersökningsmetod - Innehållsanalys

En innehållsanalys är en empirisk vetenskaplig metod som ger möjlighet att jämföra och dra slutsatser från olika slags information. Innehållsanalysen gör även att det är lätt att konkret beskriva hur man utformat sitt kodningsschema varför uppföljningsstudier lätt kan göras (Bryman & Bell, 2005). En nackdel med en analys av detta slag är att den aldrig kan vara så bra som de dokument innehållsanalysen bygger på samt att det anses praktiskt taget omöjligt att utforma en kodningsmanual som eliminerar viss grad av subjektiv tolkning från kodarnas sida (Bryman & Bell, 2005). Med bakgrund av ovanstående argument anser vi att ett genomförande av en innehållsanalys var ett passande redskap i vår studie. Vi har i denna studie nyttjat en kvantitativ innehållsanalys vilken innebär en jämförelse och mätning av innehåll i olika årsredovisningar. Till hjälp för denna delstudie har ett exempel på innehållsanalys som Denscombe (2000) utformat använts. Innehållsanalysen är uppbyggd i följande steg:

1. Välj ett lämpligt textavsnitt.

Detta innebär att urvalskriterier tydligt utformas och att man väljer att titta på det som är lämpligt för studien (Denscombe, 2000). Urvalskriteriet för vår innehållsanalys hämtades med bakgrund från vår problemformulering som berör ersättningar till ledande befattningshavare.

2. Bryt ner texten i mindre enheter.

Genom att bestämma vilka områden det ska fokuseras på underlättas arbetet av innehållsanalysen (Denscombe, 2000). Eftersom en årsredovisning inte endast behöver innehålla obligatoriska delar enligt lag utan även kan bestå av frivilliga upplysningar från företaget bestämdes vilka delar av denna som studien skulle fokusera på.

Studiens fokus har varit på två delar i årsredovisningen, förvaltningsberättelsen samt uppgifter om ersättningar till ledande befattningshavare i not. Detta motiveras med att dessa två delar är obligatoriska enligt lag och därför måste finnas med i samtliga årsredovisningar. Vi är samtidigt medvetna om att detaljer som berör vårt ämne kan ha nämnts i andra delar och därmed missats men vi anser ändå att studien som helhet blivit bättre då samtliga årsredovisningar har granskats på samma sätt.

3. Utarbeta relevanta kategorier för analysen av data.

Vid genomgången av förvaltningsberättelsen samt noten med information om ersättningar till ledande befattningshavare ansåg vi det viktigt att dessa texter granskades utifrån samma kriterier. Med anledning av detta utformades en checklista med 14 olika kriterier med vilka vi undersökte hur och vad företagen redovisar i sin årsredovisning. Fördelen med att använda en checklista är att det är ett enkelt redskap att använda sig av för att kunna redogöra för vilken typ av information som presenteras (Denscombe, 2000). Checklistan presenteras i *Bilaga 1* och har utformats genom en kombination av gällande regelverk samt praxis i företags redovisade information avseende ersättningar till ledande befattningshavare. Denna praxis har utarbetats genom en noggrann genomgång av flertalet årsredovisningar tills vi känt att vi täckt in de skillnader som funnits mellan årsredovisningarna och en mättnadskänsla därmed infunnit sig. Vi har emellertid under studiens gång varit öppna för tillägg om det vid kartläggningen uppkommit ytterligare kriterier som får anses vara lämpliga för undersökningen. En komplettering som gjorts är fråga 3b vilken undersöker om löner, ersättningar och pensioner för styrelse och VD sammanställs för samtliga koncernbolag. Bakgrunden till denna komplettering är att vi vid vår genomgång observerade att en del företag endast gjorde denna sammanställning för just styrelse och VD och inte enligt lagstiftningen som reglerar att även övriga ledande befattningshavare ska inräknas.

4. Koda enheterna i överensstämmelse med kategorierna.

Då den kategoriserade texten ligger till grund för vår analys ansåg vi det viktigt att koda den på ett lättförståeligt sätt. Vid kodandet av svaren användes Microsoft Excel och företagen har för varje kriterium fått en beteckning på 1 eller 0 beroende på om det uppfylls eller inte. Totalt kunde en summa av 12 poäng erhållas då ett par kriterier inte räknats med i sammanräkningen, bland annat då en annan typ av kodning använts för dessa. Varje företags årsredovisning har således fått en sammanlagd poängsumma som visar hur bra respektive företag är enligt våra kriterier vid sin redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare. Respektive företags poängsumma ligger till grund för urvalet av delstudie två som behandlar företags åsikter om lagstiftningen avseende ersättningar till ledande befattningshavare.

Vid genomgången av hur många ord som ges avseende ersättningar till ledande befattningshavare har det exakta antalet ord för detta område beräknats. Beräkandet skedde genom att den berörda texten klipptes in i ett dokument i Microsoft Word och med hjälp av den inbyggda funktionen ”räkna ord” beräknades sedan antalet ord. Detta liksom det femte kriteriet om ersättningar till tidigare VD och styrelseledamöter ligger inte till grund för vår sammanräkning av poäng då vi anser att det skulle leda till en orättvis och intetsägande fördelning. För punkt tre som är uppdelad i två frågor har endast en poäng kunnat erhållas. Detta beroende på att om ett företag redovisar enligt kriterium 3a innebär det automatiskt redovisning av 3b. För kriterium nummer fem kan det exempelvis vara så att ett företag aldrig haft någon tidigare VD eller styrelseledamot och därmed anser vi det inte rättvist att kunna erhålla poäng. Angående antalet ord var avsikten med denna punkt att kunna se vilken spridning det finns mellan olika företag. Av den anledningen anser vi inte detta kriterium vara lämpligt som grund för sammanräkning av poäng.

5 och 6. Kvantifiera förekomsten av uppfyllda kriterier och analysera förhållandena sinsemellan

Efter kartläggningens genomförande har en presentation av hur företag de facto gör när de redovisar information avseende ersättningar till ledande befattningshavare sammanställts. Denna sammanställning presenteras i kapitel fem. Diagram har använts i de fall vi anser det nödvändigt att ytterligare förtydliga för läsaren.

4.2.3 Checklista

Checklistan är uppdelad på två delar och består av för studien speciellt anpassade kriterier. Den första delen av checklistan avser upplysningar som är tvingande enligt lag och den andra delen avser upplysningar av mer intressekaraktär. Med intressekaraktär menas upplysningar som företagen frivilligt ger för att ge en intressent mer och tydligare information. En checklista bör enligt Denscombe (2000) vara utformad för att optimera möjligheten att mäta det som avses för det berörda ämnet och således bli ett effektivt verktyg. Vi anser att vår konstruktion av checklistan varit ett effektivt verktyg vid kartläggningen av företagens redovisning. Detta då checklistan utformats både via lagstiftning och praxis. Checklisten i sin helhet presenteras i *Bilaga 1*.

4.2.4 Källkritik

I denna delstudie har både primär- och sekundärdata använts. Detta då vi själv sammanställt material men även använt sådant som redan är insamlat och sammanställt av andra. Den primärdata som nyttjats består av de årsredovisningar som granskats. Dessa handlingar har laddats ner från respektive företags hemsida. Ett företag måste upprätta en årsredovisning vid räkenskapsårets slut innehållandes uppgifter som är lagstadgade. Vidare kan en årsredovisning användas av företag som ett sätt att presentera och marknadsföra sig utåt. Med detta i åtanke har vi vid vår genomgång varit väl medvetna om att företag presenterar sin information på det sätt som återspeglar verksamheten på bästa sätt.

Den sekundärdata som använts i denna delstudie består av senast tillgänglig lagstiftning och rekommendationer gällande vårt valda område. Denna får anses vara tillförlitlig då den bestämts av högsta instanser på redovisningsområdet och används av svenskt rättsväsende.

4.2.5 Reliabilitet och validitet

Graden av tillförlitlighet i en studie brukar kallas reliabilitet och en studie med hög reliabilitet kan upprepas utan att svaren blir olika (Bryman & Bell, 2005). Genom att noggrant ha följt den utarbetade checklistan vid kartläggningen av hur företagen redovisar information avseende ersättningar till företagsledningen anser vi att undersökningen innehar en hög grad av tillförlitlighet.

Genomförandet av kartläggningen har gjorts i grupp vilket medfört att vi kunnat hjälpas åt vid genomgången av årsredovisningarna. Detta har medfört att tillförlitligheten i studien ökat då vi klassificerat information som lett till tolkningssvårigheter på samma sätt

Med validitet avses att det som mäts i undersökningen är det som ämnas (Jacobsen, 2002). Det är därför viktigt att checklistan varit noggrant utformad för att passa ändamålet. Då vi vid utformandet av denna valt att kombinera praxis med gällande lagstiftning anser vi att den innehar en hög validitet och i högsta grad är relevant för undersökningen. Med denna checklista som grund har vi även vetat exakt vilka parametrar som skulle studeras i undersökningen. En svaghet med att låta checklistan vara utformad av en förstudie kan enligt Denscombe (2000) vara att vissa viktiga kriterier kan ha missats. Detta anser vi ha undgått då vi vid vår genomgång varit öppna för ett kompletterande av checklistan om vi vid vår kartläggning märkt att ett missat kriterium borde vara med.

4.3 Delstudie 2 – Företags åsikter

Med denna andra studie har vi ämnat undersöka varför företag faktiskt redovisar ersättningar till ledande befattningshavare som de gör och vilken deras åsikt är angående gällande lagstiftning på området. Vi har här kontaktat personer som är ansvariga för respektive företags årsredovisning. Studien är av kvalitativ karaktär och fokuserar på företagens enskilda åsikter. Denna studie kopplas under senare delen av uppsatsen samman med vår kartlägningsstudie som genomförts i den första delstudien och de teorier som presenterats i teorikapitlet.

4.3.1 Urval

Oavsett hur liten undersökning som görs ska strävan finnas att få ett så representativt urval som möjligt (Bell, 1995). Storleken på urvalet i denna studie har bestämts utifrån beaktande av tidsåtgång samt vilken mängd information som vi ansett behöva för att besvara studiens syfte. Enligt Bryman och Bell (2005) kan ett representativt urval användas vilket innebär att urvalet på ett adekvat sätt speglar populationen. Även om urvalet speglar populationen har vi under delstudien varit försiktiga med generaliseringar. Med bakgrund av detta ansåg vi det nödvändigt att kontakta nio olika upprättare av årsredovisningar från lika många företag. Genom en summering av antal uppfyllda kriterier från delstudie

ett, vilken kunde ge totalt 12 poäng, har vi delat upp företagen och därför kunnat få åsikter från företag med olika hög grad uppfyllande av våra kriterier. Då vissa av de studerade företagen är utländska och enbart noterade i Sverige behöver de inte följa svensk redovisningslagstiftning. Eftersom studien till största del fokuserat på förändringar i ÅRL och svenska allmänna råd och rekommendationer har de utländska företagen inte ingått i urvalet för denna delstudie. Tre företag har valts ut från respektive av följande intervall:

- Hög uppfyllandegrad 10-12 poäng
- Medelhög uppfyllandegrad 8-9 poäng
- Låg uppfyllandegrad 0-7 poäng

Från dessa intervall har följande företag valts ut som grund för denna delstudie:

<i>Hög uppfyllandegrad</i>	Seco Tools	SCA	Castellum
<i>Medelhög uppfyllandegrad</i>	Lindab International	Meda	Axis
<i>Låg uppfyllandegrad</i>	Husqvarna	Kungsleden	Hufvudstaden

Tabell 4.2 Urval av företag för intervjuer

Enligt Denscombe (2000) är det för att få hög trovärdighet och därmed hög reliabilitet i svaren viktigt att välja ut respondenter med stor insikt inom det område studien avser. Vid intervjuerna för denna delstudie har därför personer med ansvar för företagets årsredovisningar valts ut som respondenter. För att säkerställa att vi kommit i kontakt med rätt respondent har inledande kontakt tagits med företagets växel som vidare väglett oss till den person med ansvar för respektive företags årsredovisning.

4.3.2 Val av undersökningsmetod

Delstudien har genomförts via telefonintervjuer där informationsinsamlingen skett på ett strukturerat och semistandardiserat sätt. Detta innebär att respondenten getts tillfälle att fritt utforma svaren och utveckla sina tankar och idéer samt att intervjuerna genomförs via på förhand utformade frågor som ställts i bestämd ordningsföljd (Lundahl & Skärvad, 1992). När vi ansett att tydligare och mer utvecklade svar behövts har uppföljningsfrågor ställts. Intervjufrågorna har i denna delstudie använts likartat oberoende respondent.

En anledning till valet av telefonintervjuer för att samla in information är att vi anser det vara ett tillräckligt sätt för att samla in den information som behövdes i studien. Enligt Bryman och Bell (2005) finns det olika fördelar med ett användande av telefonintervjuer. En fördel är att denna intervjuform underlättar informationsinsamlandet av respondenter som har en spridd geografisk placering. En ytterligare fördel är att telefonintervjuer är fördelaktiga när flera intervjuare är inbegripna, då ett telefonsamtal är lättare att genomföra mer standardiserat jämfört med personliga intervjuer. Dock kan inte samma djup på intervjun fås jämfört med ett genomförande av en personlig intervju (Bryman & Bell, 2005). Med ovanstående fördelar som användande av telefonintervjuer medför var det ett självklart val för denna studie. Vid telefonintervjuernas genomförande har respektive intervju spelats in om samtycke getts från respondenten.

De frågor som ställts under intervjuerna presenteras nedan och är utformade för att kunna besvara vår problemformulering:

1. Är Ni medvetna om de nya lagändringarna som trädde i kraft 1 juli 2006 gällande ersättningar till ledande befattningshavare och i så fall vad anser Ni om dessa nya lagkrav för er egen del? Utveckla gärna!
2. Finns det några speciella problem Ni upplever vid upprättandet av informationen gällande ersättningar till ledande befattningshavare när Ni sammanställer era rapporter?
3. Skulle Ni vilja se några förändringar?
4. Har Ni använt er av några allmänna råd/rekommendationer vid upprättandet av era rapporter för detta område?
5. Hur ser Ni på att behöva sammanställa löner och andra ersättningar till ledande befattningshavare för samtliga koncernbolag?

4.3.3 Källkritik

Genom användandet av intervjuer som datainsamlingsteknik har vi själva samlat in material vilket gör att vi använt oss av primärdata. Vi kan inte försäkra oss om att den lämnade informationen är helt sanningsenlig utan har fått ta med i

beaktning att en person i ett företag kan ha velat skydda sitt företag och därför förskönat svaren något för att verka bättre utåt sett. Att det ska ha blivit någon större intervjuareffekt, det vill säga att egenskaperna hos oss som intervjuare påverkat respondenternas svar hoppas vi ha undgått genom att ha varit pålästa på området samt presenterat studien och frågorna noggrant för respondenten. Att göra respondenten förberedd och informerad om studien ökar enligt Bryman och Bell (2005) även möjligheten till bra och tydliga svar. Vidare nämner samma författare att den distans som telefonintervjuer har gör att intervjuareffekten undanröjs eller i varje fall kraftigt minskas.

4.3.4 Reliabilitet och validitet

En inspelning av intervjuerna har gjort att reliabiliteten blivit bättre då samtalet kunnat återupplevas i efterhand. Detta gör att vi kan vara säkra på att inte ha missat någon viktig del i vår sammanställning av intervjuerna. Om respondenten inte godkänt inspelning av samtalet har högtalartelefon använts för att samtliga i gruppen skulle ha möjlighet att vara med och anteckna. Även detta har gjort att risken för att missa viktig information minskat. Vid våra intervjuer var det två respondenter som inte ville att vi skulle spela in samtalet varför vi istället noggrant antecknade svaren direkt.

Som nämnts ovan inleddes varje intervju med att vi noggrant presenterade vårt syfte med intervjun och det ämne den berör. Detta tror vi har gjort att studiens tillförlitlighet blivit bättre då respondenterna tydligt fått veta vad deras svar skulle användas till. Även validiteten i denna studie får anses hög då vi endast använt respondenter med ansvar för respektive företags årsredovisning.

4.4 Delstudie 3 – Intressenters åsikter

Med denna avslutande delstudie har vi ämnat undersöka hur olika intressentgrupper upplever den information som företag redovisar avseende ersättningar till ledande befattningshavare. Vi har här tagit kontakt med personer som är vana läsare av årsredovisningar och använder dessa som verktyg i sitt dagliga arbete. Denna studie har således likt delstudie två en kvalitativ karaktär med fokus på olika åsikter.

4.4.1 Urval

Med bakgrund i proposition 2005/06:186 som ligger till grund för de senaste lagändringarna i ÅRL fann vi tre kategorier av intressenter vilka vi finner vara intressanta som grund för denna studie. Dessa tre grupper inkom i denna proposition med invändningar mot promemorians förslag varför vi fann de vara lämpliga som undersökningsobjekt. De intressentgrupper delstudien fokuserat på är:

- Ägare
- Ekonomijournalister
- Revisorer

Ur dessa intressentgrupper lokaliserades vidare lämpliga respondenter som vi anser vara etablerade, välkända och passa denna studie. Ur gruppen ägare bestämde vi oss för Investor samt Första AP-fonden. Detta motiveras med att dessa ägare har ett direkt intresse i många av de företag som är noterade på OMX Large Cap Stockholm. Ägare använder även årsredovisningen som ett redskap vid jämförelse av nya investeringsobjekt.

Från gruppen ekonomijournalister valdes E24 samt Veckans Affärer eftersom de dagligen följer utvecklingen av företagen på denna lista. Med detta urval har vi även fått med samhällsnyttan samt vilken nytta omgivningen har av lagkraven angående ersättningar till ledande befattningshavare.

Som revisorer har personer på KPMG och Öhrlings PriceWaterHouseCoopers intervjuats då dessa två byråer är väl anlitade av de företag som är noterade på OMX Large Cap Stockholm. Revisorer som intressentgrupp får även anses vara av en annan sort än de övriga två då de granskar årsredovisningar och därför blir en sorts mellanhand för intressenter och företag.

De personer som intervjuats från de två första intressentgrupperna är sådana som dagligen använder årsredovisningen som beslutsunderlag och instrument i sitt dagliga arbete. Kontakt med dessa har tagits genom respektive företags växel som guidat oss vidare till den person som stämmer in på vår kvalifikation. Kontakten med revisorerna har fåtts genom respektive byrås studentrepresentant för Malmöregionen som vidare hjälpt oss med kontakt till en auktoriserad revisor på respektive byrå.

För respektive intressentkategori har således två intervjuer genomförts. Denna urvalsgrupp har likt delstudie två utformats via en avvägning av lämplig tidsaspekt samt vilken omfattning vi ansett vara tillräcklig för att förklara delstudiens syfte.

4.4.2 Val av undersökningsmetod

Precis som för delstudie två har datainsamlingen här genomförts med hjälp av telefonintervjuer. Frågorna har ställts på liknande sätt som i delstudie två och är utformade för att passa respektive intressentgrupp. Frågorna har formulerats något annorlunda för revisorerna då de använder informationen på ett annat sätt än de övriga två kategorierna. Medan revisorerna granskar informationen använder ägare och ekonomijournalister den mer av intressekaraktär.

De frågor som ställts till respondenterna är:

1. Vad anser Ni om de nya lagstadgade kraven i ÅRL gällande ersättningar till ledande befattningshavare som trädde i kraft 1 juli 2006?
2. Ser Ni några problem med dessa utökade lagregler?
3. Vill Ni se någon förändring på området gällande rapportering av ersättningar till ledande befattningshavare? Om ja, vad för förändringar anser Ni skulle behövas göras?
4. Gällande mängden information om ersättningar till ledande befattningshavare, anser Ni att det är för mycket eller för lite information om detta i företags rapporter? Finns det någon information som Ni anser saknas eller känns överflödigt?

Vid intervjuer med revisorer har denna fråga ersatts med:

- Hur noggrant granskar Ni som revisor upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare?
5. Hur mycket vikt lägger Ni och vilken nytta har Ni av upplysningar gällande ersättningar till ledande befattningshavare när Ni läser företags rapporter?

Vid intervjuer med revisorer har denna fråga ersatts med:

- Har Ni som revisor någon förklaring till varför företags presentation av denna information kan te sig olik?

4.4.3 Källkritik

Då denna delstudie, precis som delstudie två, genomförts genom intervjuer har vi även här använt oss av primärdata. Vid intervjuerna för denna delstudie anser vi inte att vi behövt vara lika oroliga för att respondenten förskönat sina svar likt delstudie två. Detta då de inte är ansvariga för upprättande av informationen utan endast berättat sin egen åsikt kring informationen avseende ersättningar till ledande befattningshavare. Detta innebär emellertid inte att vi inte behövt vara källkritiska utan informationen har noggrant undersökts så att den verkar trovärdig.

4.4.4 Reliabilitet och validitet

Genom att vi spelat in intervjuerna anser vi även här att reliabiliteten är hög. Det som skiljer sig något från delstudie två är att urvalet här är betydligt bredare då det finns flertalet olika intressenter i respektive kategori. Vi anser dock att genom att endast ha intervjuat personer som arbetar för väletablerade företag kunnat få åsikter som kan användas i studiens syfte. Med detta menar vi att vår validitet får anses vara hög.

5 RESULTAT & ANALYS DELSTUDIE 1 – KARTLÄGGNINGSTUDIEN AV FÖRETAGENS REDOVISNING

I detta kapitel presenteras och analyseras den empiriskt insamlade informationen för den första av de tre delstudier som gjorts. Kapitlet inleds med en presentation av den för delstudien specifikt insamlade informationen och avslutas därefter med en analys.

5.1 Företagens faktiska redovisning

Vid vår studie av företagen noterade på OMX Large Cap Stockholm har både likheter och skillnader gällande företagens redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare framkommit. Våra resultat och reflektioner kring vad dessa kan bero på presenteras nedan. Trots det bortfall som uppkommit under studiens gång får studien anses som heltäckande och till stor del generaliserbar då bortfallet sett till antalet studerade företag får anses vara litet.

Resultatet presenteras nedan uppdelat efter de två inriktningar delstudien haft. Först presenteras efterlevande av lagstadgade krav och därefter upplysningar av mer frivillig karaktär. I samband med presentationen av resultatet på respektive kommenteras detta. Avslutningsvis förs en övergripande analys av resultaten från denna delstudie.

5.1.1 Lagstadgade krav

Rapportering av ersättningar till koncernledningen

I denna fråga studerades i vilken utsträckning företagen följde det i 5 kap. 20 § ÅRL lagstadgade kravet att redovisa en total summa för ersättningar som utgått till de ledande befattningshavarna i företagets koncernledning. Vidare studerades om det i samband med redovisningen av det sammanlagda beloppet även presenterades antalet personer som innefattades.

Av de studerade företagen följde samtliga utom två företag detta lagstadgade krav. De två som inte uppfyllde kravet var Autoliv och Oriflame, vilka båda är

registrerade i utlandet och således inte omfattas av detta svenska redovisningskrav. Företagens redovisning i rapporterna skiljer sig genom att vissa anger en total summa medan andra ställer upp individuellt och sedan summerar. En förklaring till detta menar vi kan vara vilket informationsvärde företaget önskar ge användarna av rapporten. I vilken utsträckning företagen lämnar individuella uppgifter för de personer som avses i sammanräkningen kommer vidare att presenteras nedan.

En uppgift om total ersättning till de personer som ingår i företagsledningen kan anses vara av lågt informationsvärde till användaren om det inte dessutom presenteras en uppgift om hur många personer som avses. I samband med studien av hur många företag som redovisade sammanräkningen gjordes därför även en studie av i vilken utsträckning företagen dessutom presenterade antalet personer som avsågs. Av de studerade företagen redovisade alla utom tre antalet personer som ingår i koncernledningen. De tre företag som inte redovisade detta var Autoliv, Oriflame och TietoEnator, vilka samtliga är utländska företag noterade i Sverige. Det totala resultatet menar vi dock får anses vara bra då det med denna information blir lätt att beräkna en genomsnittlig ersättning till de personer som innefattas. Därmed kan användare också få en uppskattning på lönenivån för de högst beslutande personerna i koncernledningen.

Rapportering av ersättningar till ledande befattningshavare och styrelse i samtliga koncernföretag

I samband med de ändringar i ÅRL som trädde i kraft 1 juli 2006 utökades kraven gällande för vilka personer en upplysning ska lämnas om totala ersättningar. I koncernredovisningen ska nu upplysning lämnas om total ersättning till styrelseledamöter, VD och övriga ledande befattningshavare i samtliga koncernföretag. Denna uppgift tillåts att lämnas som en klumpsumma. Skillnaden här mot vad som studerades ovan är alltså att det här krävs att uppgifterna som lämnas ska vara för samtliga koncernföretag och inte enbart koncernledningen. Resultatet av detta presenteras nedan i diagram 5.1.

Diagram 5.1 Andel som redovisar sammanlagd ersättning till ledande befattningshavare i samtliga koncernbolag (egen sammanställning)

I studien var det alltså endast 34 % (22 st.) av de studerade företagen som följde detta lagstadgade krav.

Under studiens gång framkom det att några företag endast inkluderade styrelseledamöter och verkställande direktörer för samtliga koncernföretag. Med anledning av detta utökades därför frågeställningen med att studera hur stor andel av de studerade företagen som istället rapporterade på detta sätt. Av de 42 företag som inte följde det nya lagstadgade kravet studerades det därför om dessa istället enbart rapporterade uppgifter om ersättningar till samtliga styrelseledamöter och verkställande direktörer. Resultatet av detta kan ses i diagram 5.2.

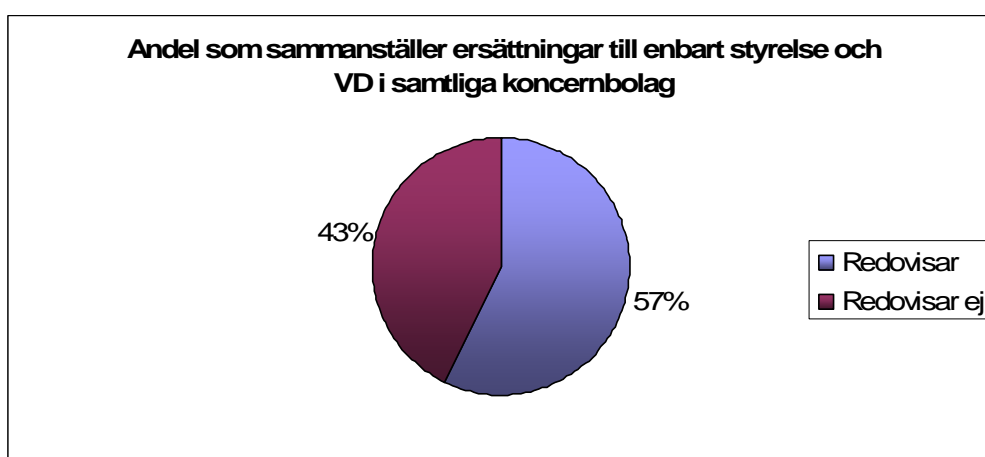

Diagram 5.2 Andel som enbart redovisar för styrelseledamöter och verkställande direktörer i samtliga koncernbolag (egen sammanställning)

Som går att utläsa rapporterade 57 % (24 st.) av de företag som inte uppfyllde lagens krav, enligt diagram 5.2, enbart totala ersättningar för de verkställande direktörerna och styrelseledamöterna för samtliga koncernföretag. Vad dessa siffror kan ha sin grund i är svårt att säga. En tolkning som ligger nära till hands är att dessa företag troligen har tolkat det nya lagkravets innebörd på ett felaktigt sätt. Något vi även uppmärksammat vid vår genomgång är att några av de företag som presenterar denna information ställer upp informationen liknande det exempel som Bokföringsnämnden ger i sin R4.

Vidare är det uppseendeväckande att 28 %¹ av det totala antalet studerade företagen varken rapporterade korrekt enligt lagens krav och inte heller enbart för VD eller styrelseledamöter. En rimlig fråga att ställa sig här är givetvis om lagen på detta område är otydligt skriven eller om det föreligger någon annan anledning bakom de studerade företagens rapportering. Detta är något som ytterligare kommer att belysas i delstudie två nedan där åsikter från företag skildras.

Individuella uppgifter om nuvarande styrelseledamöter och VD/vice VD

Efter ändringarna i ÅRL måste publika aktieföretag i sin koncernredovisning lämna individuella uppgifter om löner och andra ersättningar, pensionskostnader och andra pensionsförpliktelser för dels nuvarande och tidigare styrelseledamöter och styrelsesuppleanter och dels för nuvarande och tidigare VD och vice VD.

Av de studerade företagen var det enbart Autoliv, Holmen, Getinge och Oriflame som inte rapporterade individuell information om nuvarande styrelseledamöter och verkställande direktörer. Varför dessa företag valt att frångå detta är svårt att dra någon generell slutsats ifrån men det får däremot sägas att lagens reglering följs väl sett till storleken på populationen. Det bör nämnas att det här endast studerades om individuella uppgifter lämnades för nuvarande personer. En utökning av denna frågeställning presenteras nedan i vilken det studerades om de studerade företagen även lämnade upplysningar om ersättningar till tidigare styrelsemedlemmar och verkställande direktörer.

---

¹ Denna siffra är uträknad som antal företag som inte gav någon information dividerat med totalt antal studerade företag ($18/64 \approx 28\%$).

Redovisning av individuella uppgifter till tidigare styrelseledamöter och VD/vice VD vid byte respektive inget byte under året

Som en vidareutveckling av ovanstående frågeställning studerades det här i vilken utsträckning företagen redovisade individuella uppgifter om vilken ersättning som under året lämnats till tidigare styrelseledamöter och VD respektive vice VD. Enligt de nya lagstadgade kraven i ÅRL sägs det enligt 5 kap. 23 § att det som ska presenteras för VD och styrelseledamöter även ska presenteras för tidigare VD och styrelseledamöter. Vi är emellertid av åsikten att det kan föreligga ett tolkningsproblem av lagen gällande vad som menas med ”tidigare”. Vi ställer oss frågande till om detta innebär att tidigare personer är sådana som bytts ut under det aktuella räkenskapsåret eller om det rör sig om en form av evig upplysningsplikt. Det ansågs därför av stor vikt att studera hur företagen uppfattar detta lagstadgade krav.

Vid undersökningen gjordes en uppdelning till två delfrågor där det först studerades vilka företag som under året haft byte av styrelseledamot respektive VD och vice VD. Därefter studerades det om de företag som under året haft ett byte i någon av nämnda poster redovisade individuella uppgifter om ersättningar till dessa.

Totalt var det 38 företag som haft ett byte under året och av dessa redovisade nio stycken under året utbetalda ersättningar till de tidigare aktiva personerna. För de företag som inte haft något byte enligt ovan studerades det om dessa ändå presenterade information om tidigare personer. Av dessa (26 st.) var det inget företag som presenterar denna information.

Vårt tidigare påstående om att det kan vara svårt att förstå lagens innebörd på denna punkt kan således till viss del bekräftas utifrån denna undersökning. Av de resultat vår studie gett får det sägas att de studerade företagen troligen tolkar innebörden olika. Vi menar vidare att då det ännu inte har hunnit byggas upp en praxis kring detta torde företagen således när de studerade rapporterna upprättades ha fått göra individuella tolkningar. Detta kan sedermera ha lett till det något spretiga resultatet.

Redovisning av könsfördelning hos ledande befattningshavare och styrelse

Det är i ÅRL, även sedan innan de senaste lagändringarna, lagstadgat att företag i sin årsredovisning ska lämna uppgift om hur könsfördelningen ser ut bland

styrelse och ledande befattningshavare. Hur väl detta efterlevs av de studerade företagen på OMX Large Cap Stockholm är vad som studerats i denna fråga.

Av de studerade företagen följde 90 % (58 st.) detta lagstadgade krav. De sex företag som utelämnar denna information är AstraZeneca, Autoliv, Holmen, Lundin Petroleum, Oriflame och TietoEnator. Denna höga grad av uppfyllande menar vi kan bero på att lagstiftningen på området är relativt tydlig på vad som efterfrågas. Uppfyllandegraden kan också ha viss koppling till den allmänna debatt som pågått under senare år gällande hur könsfördelningar ser ut i företagsledningar. Nämnas bör även att av de sex företag som utelämnar informationen är fyra utländska företag och omfattas således inte av den svenska lagstiftningen på detta område.

Rapportering av avgångsvederlag till VD och övriga ledande befattningshavare

Avgångsvederlag till ledande befattningshavare och VD har som tidigare nämnts varit och är fortfarande ett starkt omdebatterat ämne. Således föreligger ett starkt samhällsintresse för denna information. Det finns även i 5 kap. 25 § ÅRL ett lagstadgat krav på att information om de villkor för avgångsvederlag som gäller för ledande befattningshavare och VD ska lämnas i företagets årsredovisning. Av de 64 studerade företagen var det sju företag som inte presenterade information om detta. Denna höga uppfyllandegrad menar vi kan ha en stark koppling till och förklaras med den rådande debatt som finns inom området. Lagstiftningen för denna uppgift får också likt ovan nämnda område om könsfördelning i företagsledningen anses vara tydlig i vad som efterfrågas vilket kan hjälpa till att förklara nivån på uppfyllande av kravet.

Information om ersättningar i förvaltningsberättelsen

Att årsredovisningen ska innehålla en förvaltningsberättelse lagstadgas i 2 kap. 1 § ÅRL. Här stadgas även vad denna ska innehålla. För noterade företag, vilka studerats i denna delstudie, ska förvaltningsberättelsen innehålla de riktlinjer som ligger till grund för bestämmande av lön och annan ersättning till VD och andra personer i bolagets ledning. Företagen har även möjlighet att utöver dessa krav lämna frivillig information som kan tänkas vara relevant för användaren av årsredovisningen.

Av de studerade företagen gav 73 % (47 st.) information om ersättningar till ledande befattningshavare även i förvaltningsberättelsen. Karaktären på informationen som presenterades av de studerade företagen berörde främst uppgifter av de lagstadgade krav som nämnts ovan. Vissa företag presenterade även information om ändringar gjorts i dessa under året. För användarna av årsredovisningen torde uppgifter av detta slag vara intressanta och leda till en bättre förståelse för de ersättningar som lämnas till ledande befattningshavare.

Intresseväckande är att en fjärdedel av de studerade företagen inte följer detta lagkrav. Enligt Thorell (1993) har förvaltningsberättelsen som syfte att ge läsaren en kompletterande information till vad som presenteras i årsredovisningens övriga delar. Uppgifter som kan klassificeras som notkaraktär bör däremot inte presenteras här. Det kan därför här finnas en möjlighet att de studerade företagen som är noterade har missat att de i och med noteringen måste ge denna information i förvaltningsberättelsen. En annan möjlig förklaring kan vara att företagen i samband med detta också klassificerat denna typ av information som notkaraktär och därför valt att inte presentera den i förvaltningsberättelsen.

5.1.2 Frivilliga upplysningar

De områden som studerats i denna del är inte lagstadgade utan vad som studerats här är i vilken utsträckning de studerade företagen väljer att frivilligt lämna mer information än vad som krävs enligt ÅRL.

Presentation av antalet personer som omfattas om företaget sammanställt klumpsumma enligt diagram 5.1 och 5.2 ovan

Som presenterats ovan är efterlevandegraden av det lagstadgade kravet att företagen ska presentera en sammanställning av total ersättning till styrelseledamöter, verkställande direktörer och övriga ledande befattningshavare i samtliga koncernföretag tämligen spridd. Värdet, för användaren av rapporten, av denna sammanställning är något som kan diskuteras om det inte också ges en upplysning gällande hur många personer sammanställningen omfattar. I ÅRL är det endast lagstadgat att antalet som omfattas ska anges för ledande befattningshavare i moderbolaget (vilket vi studerade ovan). En uppgift av detta slag för hela koncernen finns emellertid inte som ett lagstadgat krav. Vi anser dock att det är av stor vikt att denna uppgift anges för att underlätta för användaren av informationen. En klumpsumma utan uppgift om antalet personer som omfattas, menar vi, kan av användaren komma att anses som överflödigt och

till viss del oanvändbar information. Detta eftersom det då blir omöjligt att ställa summan i relation till antalet personer som omfattas och därmed går det exempelvis inte heller att beräkna någon form av genomsnittsvärde.

Då uppställningen i tidigare delfråga gällande rapportering av klumpsumma fördelats i två delar har en likadan uppdelning gjorts även här för att skapa en bättre översikt. I diagram 5.1 presenterades fördelningen av de företag som i sin årsredovisning presenterat en sammanställning av årets ersättningar till samtliga styrelseledamöter, verkställande direktörer och övriga ledande befattningshavare i samtliga koncernföretag. Totalt presenterade 22 företag detta och av dessa var det 17 stycken som angav antalet personer som omfattades i sammanställningen.

Av de 24 företag som endast lämnade en sammanställning av ersättningar till samtliga styrelseledamöter och verkställande direktörer i samtliga koncernföretag var det till skillnad från ovanstående endast sju stycken som presenterade hur många personer som avsågs. Skillnaden i resultatet i dessa två frågor är svår att förklara och torde kunna bero på en mängd orsaker. En anledning kan vara hur pass villiga de studerade företagen är att presentera ytterligare information.

Förklaring i not av vad som i företaget avses med ledande befattningshavare

Då det finns stora skillnader i hur företag är organiserade borde det finnas flertalet definitioner av vad som innefattas med begreppet ”övriga ledande befattningshavare”. Det ansågs därför vara av stor vikt att undersöka om företagen till användarna av årsredovisningen informerar hur man inom företaget definierar begreppet. Här studerades det således om företagen i samband med redovisningen av ersättningar till ledande befattningshavare gav en specifik förklaring till företagets definition av begreppet.

Resultatet från undersökningen visar att 56 % (36 st.) av de studerade företagen valde att inte presentera detta i not. Det bör här nämnas att det studerats endast om definitionen ges i not och således inte om företagen lämnar denna information i någon annan del av årsredovisningen. Vi menar emellertid att en definition av begreppet i samband med redovisningen av ersättningar till ledande befattningshavare är en lämplig placering av denna information varför det var detta som undersöktes. Eftersom innebörden av begreppet torde skilja sig menar vi att, förutom att definitionen är av stort informationsvärde för användaren, en placering av definitionen på detta ställe underlättar begripligheten och förståelsen

för användaren när denne läser informationen. På så sätt kan användaren snabbt skapa sig en bra bild över vilka personer som innefattas i de rapporterade uppgifterna.

Redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare i en enskild not

Företag har i sin redovisning flera val att göra vid upprättandet av presentationen av dess siffror. Företag kan exempelvis välja att samla flera närbesläktade områden i en och samma not och därmed skapa en bättre översikt för användaren. Vidare har företag möjlighet att dela upp tilläggsinformationen i så många delar som anses lämpligt, så länge all information som är lagstadgad presenteras. Det handlar här således till viss del om grad av tydlighet i presentation av uppgifter och här i synnerhet om uppgifter rörande ersättningar till ledande befattningshavare. Av de studerade företagen samlar majoriteten (41 st.) presentationen av ersättningar till ledande befattningshavare i en och samma not. Detta menar vi borde hjälpa till att ge användaren en lättöverskådlig bild av området samtidigt som begripligheten och förståelsen av presentationen blir bättre.

Specifisering av ersättningar till ledande befattningshavare uppdelat på ersättningslag och post presenterat i tabellform

Företag har stora möjligheter att bestämma i vilken grafisk form information i årsredovisningen ska lämnas i allmänhet och ersättningar till ledande befattningshavare i synnerhet. En presentation uppställd i tabellform där poster och olika ersättningslag presenteras, menar vi, kan hjälpa till att skapa en tydlig översiktsbild över hur ersättningar till olika ledande befattningshavare är uppdelade. En tabelluppställning kan givetvis ta flera former men det som studerats här är endast hur vanlig denna uppställningsform är bland de studerade företagen.

Av de 64 studerade företagen presenterar 52 stycken information till ledande befattningshavare specificerat på detta sätt. Vid undersökningen visade det sig att några av de studerade företagen som presenterade information i tabellform hade en uppställning vilken liknar det exempel som förespråkas i råd från börsen vilket presenterats ovan i kapitel två. Vi vill därför påstå att råden används av företagen och därför har betydelse för utformning av rapporterna. Vikten av råd och rekommendationer är något som även kommer att belysas närmre i delstudie två där företags åsikter om dessa skildras och analyseras.

Specificering av ersättningar till ledande befattningshavare per post i förklarande text

Denna fråga är till viss del sammankopplad med ovanstående då företag kan välja att mer precist kommentera information som ges i tabellformat. Vidare är frågorna på ett sätt frikopplade då de företag som inte väljer ovanstående presentationsform istället kan välja att presentera informationen i löpande text i vilken den samtidigt förtydligas. Av samtliga studerade företag väljer cirka hälften (33 st.) att specificera information om ersättningar till ledande befattningshavare uppdelat per post i löpande text. Eftersom inga av kraven är lagstadgade menar vi att ingen generell förklaring till resultatet kan ges mer än att företagen själva väljer vilken form de anser vara lämpligast och det sätt informationen bäst kan presenteras för användaren.

Omfattning rapporterad information om ersättningar till ledande befattningshavare

I denna del av studien mättes vilken omfattning i antal ord som informationen om ersättningar till ledande befattningshavare upptog i årsredovisningen. Detta mättes för att se vilken vikt de studerade företagen valde att lägga på just denna information. Betänkas här bör också att en stor del av den information som presenteras är lagstadgad varför dessa siffror inte bör läsas som att det endast är företagets villighet att lämna information till användarna. Vidare kan mängden information som presenteras vara beroende av företagets storlek och uppbyggnad. Ett större företag eller ett företag med många anställda eller dotterbolag torde ha mer information som måste presenteras än ett mindre vilket medför att omfattningen på presenterad information automatiskt blir stor.

För att skapa en mer lättöversiktlig bild har insamlad data grupperats i intervall på en bredd av 500 ord stycket. En sammanställning av denna information kan ses i diagram 5.3 nedan.

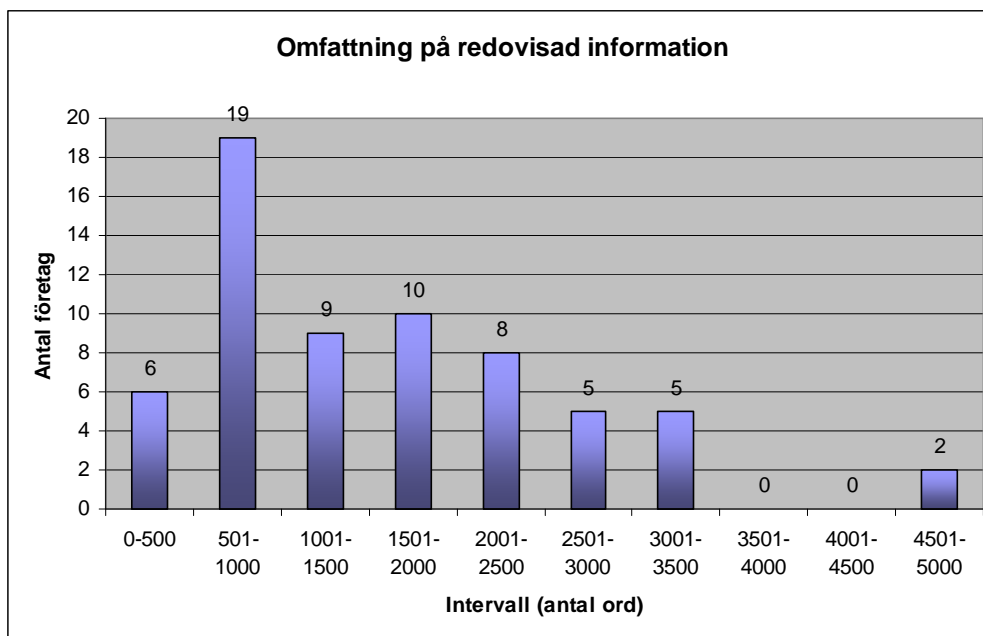

Diagram 5.3 Omfattning på redovisad information (egen sammanställning)

Det vanligaste intervallet för de företag och rapporter som studerats är som synes 501-1000 ord. Detta kan möjligen av vissa anses vara lite i proportion till storleken på det totala notinnehållet i företagens årsredovisningar. De flesta företag placerar sig dock i intervallet mellan 500 och 2500 ord. Av detta resultat får det därför sägas finnas en ganska stor spridning på omfattningen av den information som presenteras av företagen gällande ersättningar till ledande befattningshavare. Två företag som tydligt utmärker sig i mängden presenterad information är AstraZeneca och SEB som båda ligger i intervallet 4500-5000 ord.

Total poäng enligt checklistan

Som nämnts i metodavsnittet poängsattes de studerade företagen vid studiens genomförande genom att för varje studerat område ge poäng om företaget uppfyllde kriteriet. Dessa sammanräknades sedan för att på så sätt försöka skapa en bild av vilken nivå de studerade företagen ligger på. Resultatet kan ses nedan i diagram 5.4.

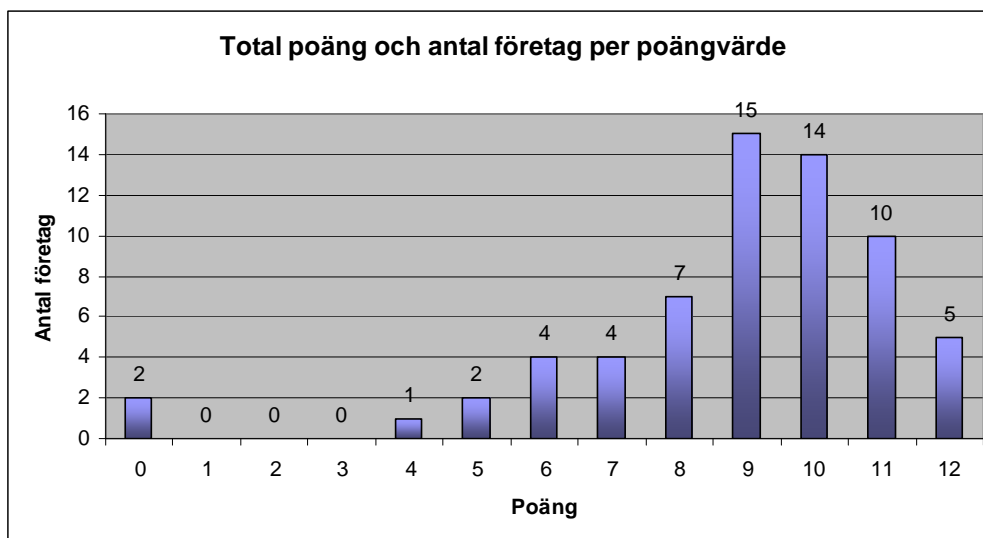

Diagram 5.4 Total poäng och antal företag per poängvärde (egen sammanställning)

Resultatet blev, vilket tydligt kan utläsas ovan, relativt spritt. Endast Castellum, Eniro, SCA, Seco Tools och Swedbank fick högsta betyg, det vill säga 12 poäng. De två företag som inte erhöll några poäng var Autoliv och Oriflame som inte presenterar någon information om ersättningar till ledande befattningshavare i sina respektive årsredovisningar. Det vanligast förekommande betyget är som synes 9 poäng vilket 15 av de studerade företagen uppfyllde. Sett till alla de studerade företagen hamnar de flesta i intervallet 9 till 12 poäng enligt denna studies parametrar. Överlag får därför företagen ges godkänt för deras presentation av ersättningar till ledande befattningshavare men som kan ses i diagrammet finns det ett antal företag som enligt våra mätta kriterier behöver förbättra sin redovisning på detta område. Med tanke på den debatt som funnits på senare tid gällande ersättningar till ledande befattningshavare menar vi att det är av än större vikt att alla företag är tydliga och öppna med information gällande dessa. Med en bra och tydlig presentation av dessa har företagen även möjlighet att skaffa sig starkt förtroende från externa intressenter.

5.2 Sammanfattande analys

Ett sätt att hantera problemet med asymmetrisk information är enligt Anthony & Govindarajan (2003) att skapa ett kontrollsystem för att kunna kontrollera agenten och dennes beslut. Ett vanligt kontrollsystem som används är enligt Andrén et al (2003) årsredovisningen. Med de lagstadgade bestämmelser som finns idag tvingas företag att lämna ut information som företaget kanske annars inte lämnat ut till intressenter. Av de resultat vi fått från kartläggningen av företags uppfyllande av lagstiftningen i denna delstudie får det sägas att denna uppfylls väl av de studerade företagen. Årsredovisningen anser vi därför fungera väl som kontrollverktyg åtminstone vad gäller lagstadgade krav inom redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare.

De lagstadgade kraven gällande redovisning av avgångsvederlag till ledande befattningshavare samt redovisning av könsfördelning är exempel på lagstadgade krav som enligt oss får anses vara tydliga och ge klara riktlinjer för vad som ska presenteras. Dessa har också i undersökningen visat sig ha en hög uppfyllandegrad från företagens sida. På samma sätt har det i några fall visat sig att då de lagstadgade kraven får anses som svårtolkade har företagens uppfyllandegrad av dessa kriterier varit disparat. Exempel är ersättningar till tidigare styrelseledamöter och VD. Vi menar således, med visst stöd i vårt resultat, att tydliga lagar tenderar att föra med sig en hög efterlevandegrad av det som krävs. Således finns skäl att tro att även problemet med asymmetrisk information skulle kunna hållas på, en för intressenterna, acceptabel nivå.

Resultaten på flertalet av de studerade kriterierna visar att det i flera fall finns ett mönster i de företag som inte följer de lagstadgade kriterierna. Det som kännetecknar några av dessa företag är att de är registrerade utomlands och endast är noterade i Sverige. En förklaring till dessa företags resultat kan vara att företag som faller under denna kategori inte är skyldiga att följa svensk redovisningsreglering såsom bestämmelserna i ÅRL. Även om de inte behöver lämna vissa uppgifter menar vi att det ändå borde ligga i dessa företags intresse att anpassa sin redovisning till de lagstadgade krav som gäller för de länder de är noterade i. Detta för åtminstone för att hjälpa intressenterna att jämföra och förstå rapporterna och således lättare attrahera kapital.

Även om de studerade företagens presentationer uppfyller flera av de lagstadgade kraven på ett förtjänstfullt sätt finns det som nämnts tidigare troligen problem för företagen med vad lagen efterfrågar och hur denna information ska presenteras. För att minska detta problem är således, som nämnde ovan, en tydlig lagstiftning önskvärd. Något som till viss del bekräftar detta och som framkom i studien var det lagstadgade krav som innebär att företagen måste sammanställa information om ersättningar till samtliga ledande befattningshavare i alla koncernbolag. Här visade det sig att flera företag troligtvis gjort en misstolkning, alternativt missat att en sammanställning av detta slag ska göras i årsredovisningen. Några av företagen uteslöt även övriga ledande befattningshavare i sin sammanställning medan några helt uteslutit att presentera information av denna karaktär. Vi menar att lagstiftningen som ska vara ett sätt att få företagen att presentera information till intressenterna och minska informationsasymmetrin här riskerar att gå emot sitt syfte. Detta då lagstiftningen kan anses som otydlig och inte kan framföra sitt budskap på ett tillfredsställande sätt.

I samband med de sammanställningar av ersättningar som nämnts ovan har vi även observerat likheter med BFN R4 och Råd från börserna som tidigare presenterades i kapitlet om lagar och rekommendationer. Vi menar således att det verkar som om företag troligen lägger vikt vid dessa vid utformningen av sina rapporter avseende ersättningar till ledande befattningshavare. Hur väl detta antagande stämmer är något som bland annat undersöks i delstudie två där företags åsikter skildras. Med ett användande av de exempel på redovisning som dessa råd och rekommendationer ger torde en enhetlighet skapas mellan företags årsredovisningar vilket också ökar *Jämförbarheten* och *Begripligheten* för användaren vilket förespråkas av bland annat IASB:s föreställningsram.

Då många intressenter använder rapporterad information från företag i syfte att jämföra företag sinsemellan inför exempelvis investeringsbeslut menar vi att en hög jämförbarhet mellan flera företags redovisade information är av stor vikt. Trots att det verkar som om många företag använder sig av råd och rekommendationer och att ett av syftena med dessa är att informationen ska bli enhetlig och jämförbar framkommer det tydligt i studien att information som lämnas av företagen skiljer sig åt i många avseenden. Detta gäller inte minst vad gäller utformning och hur mycket information som presenteras. Bohlin (1987) menar att redovisningen kan sägas vara en form av masskommunikation som ställer krav på den som ska ta del av denna. Att de studerade företagens

redovisning skiljer sig åt menar vi medför ökade krav på läsaren vilket också stöds av Bohlin (1987). Med flertalet utformningssätt av rapporterna påverkas även användarens förståelse av dessa då användaren nu måste sätta sig in i olika sätt att redovisa information.

Som presenterades i studiens resultat ovan finns det en relativt stor spridning i hur mycket information som presenteras av företagen gällande ersättningar till ledande befattningshavare. Vidare finns det skillnader i mängden frivillig information, det vill säga sådan information som inte är lagstadgad, som de studerade företagen presenterar i sina rapporter. Som Bergström och Samuelsson (2001) nämner finns det mellan företagsledning och ägare en form av *moral hazard* vilken kan få inverkan på mängden frivilligt redovisad information. En anledning till att vissa av de studerade företagen inte redovisar lika mycket frivillig information som andra kan bero på just *moral hazard* och att företagsledningen inte önskar redovisa viss information då den kan få inverkan på deras framtida ersättning. Att det föreligger någon form av *moral hazard* i alla situationer är emellertid inget vi kan påstå med säkerhet.

Sett till de företag som studerats och den totala mängd dessa presenterade om ersättningar till ledande befattningshavare ligger de flesta i de lägre intervallen i diagram 5.3. Om detta anses som mycket eller lite information av intressenter är svårt att veta då det helt beror på vad en intressent anser vara mycket information. Detta är något som delvis studeras i delstudie tre som behandlar intressenters åsikter. Vi menar dock att med den variation i omfattningen av presenterad information som observerats i studien skulle informationen bättre kunna passa den grupp av intressenter som Bohlin (1987) benämner *experter*. Detta då *experterna* till skillnad från *lekmännen*, som förespråkar mer beslutsorienterad information, lättare kan finna relevant information även om mängd och presentationssätt skiljer sig åt. Det torde därför bli lättare för *experterna* än *lekmännen* att jämföra årsredovisningar om omfattningen på informationen som ges är större.

Sett till omfattningen på presenterad information finner vi inget samband med att de företag som har fått låga betyg enligt våra kriterier också har en liten omfattning på mängden presenterad information. Inte heller kan det sägas att företag med en stor omfattning enbart erhållit höga betyg. Schroder et als (1967) teori att mer information inte alltid behöver innebära att information till

användaren ger bättre beslutsunderlag får således sägas stämma väl in i detta avseende.

Med denna kartlägningsstudie anser vi att en bra grund har skapats för nästa delstudie som berör företags åsikter om de lagstadgade krav som finns gällande ersättningar till ledande befattningshavare. Där kommer några av de områden vi berört i denna analys att vidare fördjupas och analyseras för att skapa en bra bild av varför företagens redovisning ser ut som den gör.

6 RESULTAT & ANALYS DELSTUDIE 2 – FÖRETAGS ÅSIKTER

Detta kapitel behandlar den andra av de tre delstudier som gjorts. Kapitlet inleds med en presentation av åsikter från nio företag, som valts ut från delstudie ett, och vilka sedan analyseras.

6.1 Företags åsikter

I kartlägningsstudien i föregående kapitel framkom det att det finns tydliga skillnader i hur de studerade företagen redovisar information om ersättningar till ledande befattningshavare. För att skapa en bra förståelse och försöka få en förklaring till varför redovisningen ser ut som den gör samt vilka åsikter företagen har om de senaste lagändringarna har nio intervjuer med lika många företag genomförts. Resultatet från dessa intervjuer presenteras nedan uppdelade efter företag. Företagens åsikter och kommentarer kopplas samman med och analyseras slutligen mot de teorier som presenterats i teorikapitlet.

6.2 Åsikter från 9 företag

6.2.1 Seco Tools

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Vår respondent på Seco Tools är av åsikten att de nya lagkraven är bra i det stora hela då de leder till större kontroll över att inget sker i det fördolda. Dessutom menar hon att ersättningarna som utgår till företagsledningen blir lättare att undersöka för en extern intressent. Ur ett intressentperspektiv är det befogade lagändringar men som företag kanske man inte är så glad åt alla förändringar. En synpunkt kan vara att de personer som omfattas får blotta sig lite mer. Företag borde dock, enligt vår respondent, förstå orsaken och bakgrunden till det hela då debatten varit relativt omfattande kring ledningars ersättning.

Upplevda problem med lagändringarna

Vid upprättandet av årsredovisningen är det svåraste jobbet, enligt henne, att klassificera vilka personer som omfattas i begreppet ledande befattningshavare.

All information som behövs finns även enligt vår respondent lättillgänglig men vilken information som ska sammanställas är svårt att veta exakt. På Seco Tools använder man sig av en egen tolkning av lagen vilken man utgår ifrån vid upprättande av rapporter. Vår respondent tror emellertid att eftersom det finns både större och mindre företag än Seco Tools så kan denna tolkning skilja sig åt. Hon anser även att de nya lagkraven har skapat förvirring och öppningar för subjektiva tolkningar vilket gör att jämförbarheten mellan företag minskar.

Förändringar

Enligt vår respondent borde de lagstadgade kraven tydliggöras istället för att utökas. Hon anser vidare att det hade varit bra med precisa riktlinjer att utgå från vid själva klassificeringen. Möjligen även olika riktlinjer för olika företag som är beroende av företags storlek.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Inom Seco Tools har man enligt vår respondent försökt hitta sin egen linje genom att man dels tittar på andra företags sammanställningar samt beaktar synpunkter från börsen.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Vår respondent menar att hon tror att det är svårt för intressenter att dra några slutsatser från en sammanställning av detta slag. Vidare anser hon att det är tveksamt om denna summa gör att intressenterna får veta om det är skäliga och rimliga ersättningar som utgår till ledande befattningshavare. Ett krav av detta slag innebär också olika problem beroende på hur företaget är uppbyggt. Om det exempelvis finns många små dotterbolag i en koncern blir summan på ett visst sätt medan om det istället finns flertalet stora blir summan på ett annat sätt. Detta gör att summan blir lite missvisande och för att kunna förstå det hela måste man förstå koncernen och dess struktur samt känna till grunden av klassificeringen vilket det oftast endast är upprättaren som gör. Kravet blir ännu mer intetsägande om ingen summa av antalet personer som omfattas av den anges.

6.2.2 SCA

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

På SCA är man enligt vår respondent väl medvetna om de nya kraven och anser inte att de har inneburit några större bekymmer i deras arbete. Detta beroende på att de nya lagstadgade kraven inte inneburit några märkbara förändringar mot hur

man tidigare redovisade och allmänt anser man att de nya kraven varken gör till eller från. Vår respondent är också av åsikten att det känns som att redovisningen i stort går mer mot en amerikaniserad struktur med mer och utförligare regler än som tidigare varit fallet.

Upplevda problem med lagändringarna

Det som, enligt vår respondent, upplevs något problematiskt med de nya lagkraven är att man också på individnivå ska redovisa ersättningar för före detta VD och vice VD. Han anser vidare att det är lite svårt att veta exempelvis vad som egentligen avses med vice vd. Inom SCA har man dock kunnat lokalisera vilka personer som omfattas men enligt vår respondent ansåg sig en konkurrent i branschen ha mellan 200-250 personer som skulle kunna överrensstämna med funktionen vice vd. Vår respondent anser vidare att då all information finns tillgänglig inom företag innebär det inte några problem med att sammanställa informationen. Problematiken ligger istället i att exakt veta vilken information som ska sammanställas.

Förändringar

Vår respondent är av meningen att det generella problemet gällande detta redovisningsområde är att reglerna är väldigt disparata eftersom det finns regler på så många ställen. Det blir svårhanterligt och mer svårtolkat vilket lett till att man på senare tid fått lägga ner mycket mer tid för att uppfylla alla regelverk. Tid kostar pengar och då lagstadgade krav är svåra att göra något åt efterfrågar han även tydligare rekommendationer som kan underlätta för upprättaren.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Inom SCA använder man sig, enligt vår respondent, av olika råd och rekommendationer men man har ingen hjälp av bolagsstyrningskoden som man inte anser alls reglerar detta område. De råd som främst används är börsens och Bokföringsnämndens rekommendationer.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Vår respondent är av uppfattningen att en sammanställning av detta slag kan vara intressant för en investerare om denne vill veta hur mycket de berörda funktionerna i företaget kostar för att sedan kunna sätta det i relation till andra totala kostnader. Principiellt förstår han dock inte varför detta finns med som ett lagstadgat krav.

6.2.3 Castellum

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Inom Castellum känner man till de nya ändringarna och anser sig vara väl insatta i lagen på området. Vår respondent anser vidare att det för Castellums egen del inte varit några större svårigheter att anpassa sig till de nya lagkraven. Hon framhåller emellertid att det som alltid när det blir förändringar tar lite tid innan man är väl insatt på området och det därför lätt kan bli mindre fel i början.

Upplevda problem med lagändringarna

Vår respondent anser sig inte uppleva några större problem med att sammanställa informationen då denna redan är sammanställd för dotterbolagen och därmed endast behövs samlas in till koncernsammanställningen. Hon anser emellertid att något som kan ses som ett problem är att det är väldigt otydligt vad som menas med begreppet ledande befattningshavare och vilken innebörd i detta begrepp lagen avser.

Förändringar

Vår respondent är av åsikten att några förändringar i lagen gällande redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare inte behövs göras utan att den är bra som den är idag.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Inom Castellum följer man endast de lagstadgade kraven vid upprättande av rapporterna och använder sig enligt vår respondent inte av några speciella allmänna råd eller rekommendationer.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Som nämnts tidigare anser vår respondent att det inte finns någon information som är speciellt svår att presentera då all information redan finns i dotterbolagen. Även innan de nya lagkraven trädde i kraft redovisade man på ett liknande sätt som idag även om redovisningen fick ändras något i samband med de nya lagändringarna. Vår respondent är vidare av uppfattningen att det finns ett underliggande syfte till att presentation av denna information är lagstadgad och av den anledningen är det bra att företag måste lämna ut den till intressenter.

6.2.4 Lindab International

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Vår respondent på Lindab International är av åsikten att de nya lagkraven gällande rapportering av ersättningar till ledande befattningshavare inte inneburit några större problem utan att det istället har blivit mer tydligt och transparent. Hon framhåller dock att det uppstått ett par tolkningsproblem men samtidigt menar hon att det ofta blir så när nya regler tillkommer.

Upplevda problem med lagändringarna

Enligt vår respondent upplever man inga större problem vid upprättandet då informationen redan är sammanställd för dotterbolagen och man därför endast behöver samla in den till koncernsammanställningen. Ett problem man emellertid upplevt är att begreppet ledande befattningshavare och dess innebörd är otydligt formulerat i lagstiftningen.

Förändringar

Vår respondent framhåller att fler tydliga råd och rekommendationer är önskvärt. Om detta skulle finnas anser hon att lagstadgade krav inte skulle behövas i samma utsträckning.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Eftersom informationen som ska redovisas ofta handlar om stora belopp menar vår respondent att man försöker följa lagen och vad denna kräver. Vid upprättandet av rapporterna tittar man emellertid även på de rekommendationer som börsen ger ut, vilka man tycker är tydliga och bra.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Enligt respondenten på Lindab har man förbisett detta lagkrav i sin redovisning. Istället har man endast sammanställt denna information för styrelse och VD och helt enkelt missat att räkna med resterande del av ledande befattningshavare. Vår respondent är dock av åsikten att det inte borde spela någon större roll för en intressent då hon har svårt att tänka sig att denna information varken skulle främja eller hämma investeringsviljan. Hon ställer sig även frågande till vad denna information ska kunna användas till då det krävs information om antalet personer som avses för att en medellön ska kunna beräknas.

6.2.5 Meda

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Vår respondent på Meda är av uppfattningen att det är bra med nya lagkrav även om det tar lite tid innan alla följer dem på ett överensstämmande sätt. Han menar emellertid att det är viktigt att nya lagkrav följer marknadens behov av information men att det samtidigt är svårt att se om de nya lagkraven inom detta område gör detta så kort tid efter att de trätt i kraft.

Upplevda problem med lagändringarna

Problemet vår respondent upplever är att det ofta är irrelevant information som ska tas fram. Detta eftersom informationen ofta tar månader att sammanställa och att det vid färdigställandet av en årsredovisning är dags för en delårsrapport. Under denna tid har det kanske dessutom hunnit bli förändringar.

Förändringar

Enligt vår respondent efterfrågar man en tydligare och mer förklarande lag. Som det är nu anser han att det finns risk för många olika subjektiva tolkningar.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Vid upprättandet av informationen om ersättningar till ledande befattningshavare följer man enligt vår respondent inga speciella råd utan följer endast de lagar som finns.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Enligt respondenten har Meda helt missat detta lagkrav men han är samtidigt av åsikten att detta informationskrav inte är något viktigt att presentera.

6.2.6 Axis

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Inom Axis känner man till de nya lagkraven och anser sig vara väl insatta på området. Vår respondent anser även att det är bra att det finns noggranna krav på redovisningen inom området.

Upplevda problem med lagändringarna

Ett problem vår respondent upplever med de lagstadgade kraven är att den inte tar hänsyn till företags olika storlek. Hon anser vidare att då man är ett relativt litet

företag, i jämförelse med andra på Large Cap, upplever man det som svårare att presentera all information som lagen kräver. Problem uppstår exempelvis enligt vår respondent vid sammanställningen av en klumpsumma för ersättningar till ledande befattningshavare då man anser att begreppet övriga ledande befattningshavare är svårtolkat. Därför inkluderar man i sin redovisning endast ledningsgruppen.

Förändringar

Vår respondent är av uppfattningen att det behövs tydligare och fler rekommendationer med exempel samt att lagen borde vara justerad efter hur stort företaget är.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Vid sammanställningen av informationen om ersättningar till ledande befattningshavare följer man enligt vår respondent de lagar och regler som man anser nödvändiga. Några särskilda rekommendationer används inte.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Enligt vår respondent är kravet på en sammanställning av en summa på ersättningar till ledande befattningshavare i alla koncernföretag helt meningslöst då det inte tillför intressenten något informationsvärde.

6.2.7 Husqvarna

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Inom Husqvarnakoncernen är man väl medvetna om de nya lagkraven i ÅRL. Vår respondent är av meningen att det är bra att noten lyfts fram då det är viktigt för samhället i allmänhet, och aktieägarna i synnerhet, att företag informerar att ledningen inte tar allt för stor del av aktieägarnas kapital. Företag kan därför bli mer återhållsamma med ersättningar. Dock är vår respondent av den åsikten att ett maximum av relevant information i frågan har uppnåtts.

Upplevda problem med lagändringarna

Problemet för Husqvarna enligt vår respondent är det blir ett merjobb att ta fram ytterliggare information. Han menar därför att problemet är att kostnaden att ta fram informationen ibland överstiger nyttan. Vår respondent menar vidare att när kostnaden blir alltför stor bör lagstiftaren se över situationen om vilken information som verkligen gynnar alla parter.

Förändringar

Om det ska bli förändringar på området är vår respondent på Husqvarna av åsikten att det inte får bli mer krav. Han menar vidare att Sverige ligger långt fram när det gäller redovisning inom EU och att det inte behövs ges mer information på området. Vår respondent ställer sig även frågande till vem informationen riktar sig till då den blir allt mer svårläslig.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Inom Husqvarnakoncernen använder man sig av en internmall vid upprättandet av redovisningen. Denna mall bygger på lagar, råd, rekommendationer och praxis. När Husqvarna sedan genomför sin redovisning används denna mall som huvudmodell men det behöver inte betyda att man inte avviker från den.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Vid redovisning på koncernnivå tycker vår respondent att det är viktigt att fokus vid all sammanställning flyttas från moderbolaget till koncernen. Detta för att all relevant information inte ska kunna gömmas någon annanstans. Därför är vår respondent också positiv till att sammanställningen inte bara gäller för ledningen i moderbolaget utan för alla ledande befattningshavare i koncernen.

6.2.8 Kungsleden

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Vår respondent på Kungsledens åsikt är att det blivit alldeles för mycket fokus på ersättningar till ledande befattningshavare och att det blivit mer amerikaniserat. Vår respondent exemplifierar detta med att en styrelse och ledning i ett företag har ett ansvar för ett företags totala kostnads massa och i denna kommer ersättningar till ledande befattningshavare vara en relativt liten del. Han anser att det nu måste läggas oproportionerligt mycket tid på just denna del. Vår respondent menar vidare att det på senare tid har blivit större fokus på ersättningar till ledande befattningshavare än om man lyckats sänka sina elavgifter eller sophämningsavgifter. Nackdelen med de nya lagkraven är även konkurrenssituationen för personal. Sett till vad en person i ett företag tjänar är det lätt för en konkurrent att erbjuda personen en högre ersättning för att på så sätt locka över personen till det egna företaget.

Upplevda problem med lagändringarna

Enligt vår respondent är det lite besvärligt att sammanställa informationen då man inte vet exakt vad man ska sammanställa. Detta då de egna vardagliga mallarna kanske inte är utformade enligt de krav som lagen kräver och därför blir det ett merarbete vid upprättandet av årsredovisningen. Den mall som gjorts ena året håller inte till nästa år och så vidare. De senaste åren har även inneburit att olika personer omfattats av kraven samtidigt som förändringar gjorts inom Kungsleden vilket lett till merarbete.

Förändringar

De förändringar vår respondent främst vill se är fler tydliga rekommendationer och ett tydligt exempel som visar alla krav som ställs på området.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Enligt vår respondent väljer man automatiskt att fokusera på de poster som man anser vara viktiga för att utåt visa att man är ett lönsamt företag. Detta kompletteras sedan med lagkraven. Man tittar även på olika råd från börser och i de fall där reglerna inte är glasklara följer man praxis genom att titta på andra företag. Man anser även att man inte behöver ha med information som andra företag inte redovisar.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Då man inte har några verkställande direktörer i sina dotterbolag görs enligt vår respondent ingen sammanställning för detta. Han säger emellertid att man missat att göra detta för övriga ledande befattningshavare. Vidare menar vår respondent att denna klumpsumma inte känns speciellt relevant eller intressant för någon läsare av årsredovisningen.

6.2.9 Hufvudstaden

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

På Hufvudstaden känner man till de lagstadgade kraven på området. Man har enligt vår respondent inte heller upplevt några större svårigheter eller problem med dessa.

Upplevda problem med lagändringarna

Det som kan vara problematiskt är enligt vår respondent att veta vilken information som ska sammanställas, men när man väl utrett det så är det inga problem.

Förändringar

Vår respondent är av åsikten att lagkraven är bra som de är och önskar inte se några speciella förändringar på området.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Vid upprättandet följer man enligt vår respondent de minimikrav som lagstiftaren ställt upp. Några särskilda rekommendationer används emellertid inte.

Sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Då man inte har några verkställande direktörer i sina dotterföretag anser man sig, enligt vår respondent, inte behöva sammanställa denna information vilket är anledningen till att man redovisar som man gör i sin årsredovisning.

6.3 Sammanställning av företags åsikter

För att skapa en bättre överblick och jämförbarhet mellan de intervjuade upprättarnas åsikter avseende ersättningar till ledande befattningshavare presenteras dessa nedan i tabell 6.1. Tabellen är uppbyggd efter den ordning som presenterats ovan vad gäller intervjuade upprättare på företag samt frågeställningsområden.

Företag/Frågor	Åsikt avseende lagändringarna	Upplevda problem	Förändringar	Allmänna råd och rekommendationer	Sammanställning för samtliga koncernbolag
Seco Tools	Nöjd med lagändringarna i stort	Öppnar upp för subjektiva tolkningar. Minskad jämförbarhet	Tydligare lagstiftning och riktlinjer	Lagstiftning, Råd från börsen samt andra företag	Lagkravet känns onödigt. Måste förstå företags struktur
SCA	Inga större bekymmer och lagkraven gör varken till eller från	Tolkningsproblem samt regler på för många ställen.	Tydligare rekommendationer	Råd från börsen samt BFN	Kan vara intressant för investerare men förstår inte varför det är ett lagkrav
Castellum	Inga större svårigheter att anpassa sig. Tog dock tid innan man var väl insatt	Inga problem att sammanställa informationen. Dock vissa tolkningsproblem	Anser inte att det behövs	Följer enbart lagstiftningen	Lätt information att sammanställa
Lindab International	Det har blivit mer tydligt och transparent	Inga problem att sammanställa informationen. Dock vissa tolkningsproblem	Fler tydliga råd och rekommendationer	Lagstiftningen samt Råd från börsen	Har förbisett kravet och endast sammanställt för styrelse och VD
Meda	Bra med nya lagkrav. Dock viktigt att de följer marknadens behov	Ofta irrelevant information som ska presenteras. Tar månader att sammanställa. Risk för subjektiva tolkningar	Tydligare och mer förklarande lag	Följer enbart lagstiftningen	Missat lagkravet och anser det vara oviktig information att presentera
Axis	Bra med noggranna krav på området	Tar inte hänsyn till företags storlek. Tolkningsproblem	Fler och tydligare rekommendationer samt att lagen anpassas efter olika företags storlek.	Följer de lagar som de anser nödvändiga	Meningslöst lagkrav som inte tillför intressenten något informationsvärde
Husqvarna	Bra med kraven men maximal lagstiftning har uppnåtts	Skapar merjobb. Svårtolkad lag	Inte mer krav.	Internmall med lagar, råd, rekommendationer och praxis	Positiv till sammanställning för koncernen
Kungsleden	Blivit för mycket fokus på området	Blivit allt för regelstyrt. Tolkningsproblem	Fler tydliga rekommendationer	Lagstiftningen, råd från börsen samt praxis i andra företag i kombination	Ej relevant information. Missat sammanställning för övriga ledande befattningshavare
Hufvudstaden	Lagstiftningen är bra	Tolkningsproblem	Anser inte att det behövs	Enbart lagstiftningen. Inga särskilda rekommendationer	Anser sig inte behöva sammanställa denna information

Tabell 6.1 Sammanställning av de intervjuade företagens åsikter

6.4 Analys

För att en tydlig och förtjänstfull analys ska komma till stånd är analysen för denna delstudie uppbyggd efter de områden våra intervjuer varit utformade från och som även resultaten från intervjuerna med upprättare på företagen ovan är presenterade efter.

Åsikter avseende lagändringarna i ÅRL

Till följd av ändringarna i ÅRL som trädde i kraft 1 juli 2006 måste företag som upprättar årsredovisning och lyder under bestämmelserna i ÅRL nu anpassa sin redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare. Jämfört med de lagar som gällde innan ändringen måste nu mer omfattande information lämnas. Exempelvis omfattas fler personer än tidigare i begreppet ”bolagets ledning”. En utökning av lagarna av detta slag torde intuitivt leda till att företagen måste lägga ner mer tid och resurser för en sammanställning av uppgifterna till externredovisningen. Extra tid och resurser skulle även kunna innebära mer kostnader än den nytta det ger.

Av de nio respondenter som intervjuats om vad de anser om lagändringarna i stort är många positiva till att ändringar skett i bestämmelserna på området. En vanlig åsikt är också att ändringarna är bra på det vis att intressenter numera kan få mer information än tidigare. Vår respondent på Seco Tools menar exempelvis att det med de nya lagändringarna blir större kontroll för intressenter så att inget sker i det fördolda. Att redovisningen blivit mer transparent är även något vår respondent på Lindab International framhåller. Att företagen verkar positiva till de utökade lagkraven menar vi kan förklaras med March och Simons (1958) intressentmodell där ett av företagets strävande är att attrahera kapital från placerare och finansinstitut. För att lyckas med detta menar March och Simon att det är viktigt att hålla sig god med sin omgivning.

Enligt Gröjer (2002) är det vidare ur intressentsynpunkt viktigt att få information om hur företag förvaltar sina resurser i syfte att gå med vinst. Efter de kommentarer flera av respondenterna gett verkar den allmänna åsikten hos respondenterna vara att företagen är villiga att ge ytterligare information för att visa hur de väljer att använda de resurser man har till förfogande. Med en mer öppen informationsgivning till intressenter borde även sannolikt förtroendet för företaget öka. Detta är även något som vår respondent på Husqvarna framhåller då han påpekar vikten av att information om ersättningar till ledande

befattningshavare som företag presenterar verkar förtroendeskapande hos intressenter. En öppenhet till att ge intressenter information menar vi borde leda till att framtida och nuvarande ägare har möjlighet till bättre investeringsbeslut. Med mer information och starkt förtroende är de måhända kanske även öppna för att ge företaget mer resurser av olika slag. Även om företagen är villiga att presentera mer information till externa intressenter menar vi att intressenter måste vara medvetna om den informationsasymmetri som enligt Principal-Agentteorin råder mellan företagsledning och ägare. Detta eftersom all information inte med säkerhet kan sägas presenteras av företag vilket är något som även Bergström och Samuelsson (2001) framhåller.

Upplevda problem med lagändringarna

Några av respondenterna menar att de inte upplever några problem med att sammanställa information för koncernen. Våra respondenter på Castellum och Lindab International menar exempelvis att då mycket av den information som behövs redan finns tillgänglig och sammanställd för dotterbolagen är det inga problem att sammanställa den för koncernrapporten. Det som emellertid blir problematiskt och som även vår respondent på Axis framhåller är att det är svårt att veta exakt vilken information som ska sammanställas och vilka personer som innefattas i begreppet ”ledande befattningshavare”. Vår respondent på SCA framhåller vidare att de nya lagkraven inte inneburit några större problem då de sedan tidigare redovisat på liknande sätt som idag och därför inte behövt göra några speciella förändringar i sin redovisning. Enligt *Jämförbarhetskriteriet* i IASB:s kvalitativa egenskaper ska redovisningen göras på ett sådant sätt att den presenterade informationen ska kunna jämföras både för samma företag över tiden men även för olika företag sinsemellan. Om våra respondenters åsikt, om att informationen är lätt att sammanställa, går att generalisera borde *Jämförbarhetskriteriet* vara lätt att uppfylla för presentationen av ersättningar till ledande befattningshavare. Att företagen ändå upplever svårigheter med att tolka begrepp i lagstiftningen menar vi emellertid torde leda till att jämförbarheten, åtminstone mellan företag, minskas då varje företag själv måste tolka lagen och dess begrepp. Detta är även något som vår respondent på Seco Tools poängterar.

Alla intervjuade respondenter är emellertid inte av åsikten att lagändringarna inte medfört några problem. På Meda menar vår respondent att han upplever att den nya lagstiftningen i vissa fall innebär att irrelevant information ska tas fram då den kan ta flera månader att sammanställa. När väl informationen är sammanställd

kan det dessutom ha kommit att ske förändringar vilket kan skapa merarbete. Vår respondent på Axis är vidare av åsikten att lagstiftningen inte tar hänsyn till storleken på företagen som ska rapportera informationen. Hon anser att då man som Axis är ett relativt litet företag jämfört med de andra på Large Cap är det svårare att ta fram den information som krävs i kombination med att lagen är svårtolkad på vissa områden. Vår respondent på Kungsleden är vidare av åsikten att det med de utökade informationskraven blivit mer regelstyrkt.

När företag har problem att tolka lagstiftningen och vad den efterfrågar kommer förutom, som nämnts ovan, *Jämförbarhetskriteriet* även *Tillförlitlighetskriteriet*, som innebär att den presenterade informationen inte ska vara behäftad med fel påverkas. Detta eftersom informationen som företag presenterar inte alltid kommer vara den som avsetts från lagstiftarens sida. Enligt IASB:s föreställningsram kan *Tillförlitlighetskriteriet* ändock uppfyllas även om någon information skulle bli tvungen att utelämnas. Detta då kostnaden för att ta fram informationen inte bör överstiga dess nytta. Med respondenternas svar i beaktande menar vi att kostnaden för att sammanställa informationen i stort inte borde överstiga dess nytta då företagen, som nämnts, anser att informationen är lätt tillgänglig. Skulle emellertid tvivel finnas om vilken information som ska tas med kan kostnader som överstiger dess nytta uppkomma.

Av de respondenter som intervjuats är några vidare av meningen att för mycket fokus ligger på mängden information som ska presenteras gällande ersättningar till ledande befattningshavare. Vår respondent på Kungsleden nämner exempelvis att han anser att det idag läggs oproportionerligt stor vikt vid ersättningarna som utgår i företaget jämfört med de kostnadsbesparingar företagen lyckas göra på andra områden. Enligt Schroder et al (1967) finns det risk att intressenters beslutsfattande blir sämre om för mycket och för komplex information presenteras. Mycket information behöver således inte alltid vara det mest optimala eftersom fokus på viktig information kan försvinna om annan tar överhand.

Förändringar

Som nämnts ovan skiljer sig åsikterna om lagstiftningen som finns på området för redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare. Flertalet av de intervjuade företagen upplever vidare problem med vid upprättandet av sina årsredovisningar. Enligt vår respondent på Seco Tools, som anser att det inte är innebär några större problem att sammanställa den information som nu krävs

enligt lagen, borde lagstiftningen tydliggöras istället för att utökas. Hon framhåller även vikten av mer tydliga och precisa riktlinjer. Att tydligare lagstiftning behövs är även något som bekräftas av vår respondent på Meda. Våra respondenter på SCA, Lindab International, Axis och Kungsleden framhåller vidare att fler och tydligare råd och rekommendationer är önskvärt.

Att det är viktigt med en klar och tydlig regelstyrning inom redovisningen är även något som Bohlin (1987) påpekar. En tydlig regelstyrning kan enligt Bohlin skapa en bättre jämförbarhet mellan företag och underlätta intressenters bedömning av företagets agerande. Bohlin menar vidare att det är viktigt att det råder enighet om den information som ska används i redovisningen för att mottagarna ska få förtroende för informationen som ges ut. Som nämnts ovan problematiseras företags redovisning av att de lagar som finns inom området till viss del är otydliga och öppnar upp för subjektiva tolkningar. Detta underlättas inte heller av att de företag som studerats omfattas av olika regelverk. I ÅRL används begreppet *ledande befattningshavare* medan IAS 24 använder *nyckelpersoner i ledande ställning*. Innebörden av dessa två förklaras inte heller närmare i respektive regelverk utan det är upp till respektive upprättare av redovisningen att tolka dess innebörd. Att det finns flera regelverk att ta hänsyn till är också något som vår respondent på SCA framhåller som ett problem.

Användande av allmänna råd och rekommendationer

Att lagstiftningen gällande ersättningar till ledande befattningshavare ofta upplevs som svårtolkad av upprättare på företag menar vi, som nämnts ovan, kan medföra problem för både intressenter och företag. En otydlig reglering menar vi även torde leda till en disparat och subjektiv bedömning varför allmänna råd och rekommendationer från exempelvis Bokföringsnämnden och börserna får en essentiell roll vid företagets tolkningar. Ett förlitande på och användande av dessa är relativt omfattande hos företagen vilket också är något som bekräftas av våra respondenters svar. Majoriteten av de nio företag som intervjuats följer förutom lagstiftningen allmänna råd eller rekommendationer av något slag. Att företagen verkar lägga vikt vid dessa som komplement och hjälp vid upprättande av årsredovisningar får sägas intyga vårt påstående i vår kartlägningsanalys i föregående kapitel.

Enligt Bohlin (1987) styrs redovisningen även av att upprättaren följer lagar och regler samt använder den erfarenhet som denna har på området. Detta kan

bekräftas från de intervjuer som gjorts med Axis, Meda och Hufvudstaden som främst fokuserar på lagstiftningen. Castellum, Lindab International och Kungsleden använder förutom lagstiftning även råd och rekommendationer vid upprättande av sina årsredovisningar. Från intervjuerna med Seco Tools och Kungsleden framkom det även att man vid sitt upprättande inte enbart ser till lagar och rekommendationer utan även studerar hur andra företag presenterar sin information. Vi menar emellertid att en risk för felaktigheter inte helt kan uteslutas vid jämförelser med andra företags redovisning. Detta då det/de företags redovisning som jämförelse görs med kan innehålla fel exempelvis i form av subjektiva tolkningar av lagstiftningen. Då de senaste ändringarna i lagstiftningen skett relativt nyligen menar vi vidare att en praxis inte heller torde ha hunnit byggas upp vilket ytterligare ökar risken för felaktigheter. Med de svar vi fått i vår studie menar vi därför att Bohlins (1987) ovannämnda teori skulle kunna utökas till att upprättarna, förutom egen erfarenhet och lagstiftning, även använder sig av jämförelser med andra upprättares erfarenhet på området.

Åsikter avseende sammanställning av ersättningar för samtliga koncernbolag

Enligt 7 kap. 14 § i ÅRL ska de uppgifter som benämns i 5 kap. 20 § om sammanlagt belopp för löner och ersättningar för samtliga personer i bolagets ledning redovisas även för hela koncernen. Detta innebär att företagen vid sitt upprättande ska inkludera ersättningar för dessa personer i både moderbolag och samtliga dotterbolag. Denna sammanställning tillåts att lämnas som en klumpsumma. Någon uppgift om antalet personer som innefattas behövs däremot inte presenteras.

Från de intervjuer som gjorts med företag som omfattas av denna reglering är åsikterna samstämmiga gällande vilket informationsvärde dessa uppgifter har. I stort sett samtliga är överens om att ett lagstadgat krav av denna karaktär är överflödigt då åsikten är att informationen som framkommer är irrelevant för företagets intressenter. Återigen är argumentet från Schroder et al (1967) att mer information inte alltid behövs för att ge en bättre bild av företaget tillämpbart. Vår respondent på Husqvarna är emellertid av en annan åsikt. Han anser att vid en sammanställning på koncernnivå är det viktigt att all information inkluderas. Detta då det är viktigt att fokus flyttas från moderbolaget till koncernen. Åsikterna får således till viss del sägas gå isär i denna fråga.

På Meda, Lindab International och Kungsleden uppger våra respondenter att detta lagstadgade krav har missats vid deras upprättande av årsredovisningar. Lindab International har exempelvis enbart inräknat styrelse och VD i sin sammanställning och inte övriga ledande befattningshavare. Också i detta fall ställs den tidigare diskussionen om otydlighet i lagen på sin spets. En otydlighet av detta slag menar vi även kan leda till problem att uppfylla de kvalitativa egenskaper på redovisningen som förespråkas av IASB:s föreställningsram.

Vår respondent på Seco Tools framhåller vidare att ett lagstadgat krav av detta slag innebär olika problem beroende på företagets struktur och storlek. Exempelvis kommer en större koncern tvingas att räkna samman ett större antal personer jämfört med en mindre koncern. Likaså kommer en koncern bestående av ett flertal dotterbolag behöva räkna samman fler personer än en koncern med ett fåtal dotterbolag. Således torde det även av användaren av årsredovisningen krävas en relativt stor kunskap om hur det aktuella företaget är strukturerat. Detta menar vi även ställer krav på att användaren förstår hur klassificeringen gjorts vid sammanställandet av informationen. En essentiell fråga blir således vilken nivå på kunskap av detta slag som bör krävas av användaren. Den kvalitativa egenskapen *Begriplighet* i IASB:s föreställningsram kan här bli svår att uppfylla då det måste göras en bedömning av vilken kunskap användaren har. *Begriplighetskriteriet* nämner vidare att även om informationen ter sig komplex bör den inte utelämnas utan det ska förutsättas att användaren har viss förståelse för affärsverksamhet. Om ”viss förståelse för affärsverksamhet” innefattar kunskap om företags struktur och val av klassificering är emellertid något vi ställer oss frågande till. Detta menar vi borde innebära att redovisningen riktas mer till de som Bohlin (1987) kallar för *experter* och att den således blir mer *analysoorienterad*. Det kan således bli svårt för *lekmännen* att kunna utnyttja informationen på ett bra sätt och fatta riktiga beslut.

Enligt *Relevanskriteriet* i IASB:s föreställningsram är information relevant då den kan påverka användare av informationen i deras beslutsfattande. En högst väsentlig fråga i ovanstående diskussion är om information av detta slag ger påverkan på en intressents beslut. Vi menar att för att en sammanställning av ersättningar till alla ledande befattningshavare i samtliga koncernbolag ska vara av informationsvärde för en användare behövs någon ytterligare kompletterande uppgift som kan sätta uppgiften i sin kontext. En uppgift om exempelvis antalet personer som innefattas menar vi kan skapa en mer begriplig information då

användaren får möjlighet att beräkna ett genomsnittligt värde av ersättningarna. Detta är också något som vår respondent på Lindab International poängterar.

Med de åsikter våra respondenter gett i denna delstudie kan flera av de resultat som vår tidigare kartlägningsstudie påvisar bekräftas och förklaras. Några av de problem FAR SRS (2008) i sin framställan påpekade, exempelvis att lagstiftningen kan uppfattas som otydlig, har också kommit att bekräftas i detta avsnitt. Dessa problem kommer ytterligare att kommenteras och analyseras i kapitel åtta där samtliga delstudier vägs samman.

7 RESULTAT & ANALYS DELSTUDIE 3 – INTRESSENTERS ÅSIKTER

Detta kapitel behandlar den sista av de tre delstudier som gjorts. Först presenteras intervjudata från de telefonintervjuer som genomförts. Kapitlet avslutas sedan med en analys av dessa data.

7.1 Intressenters åsikter

I de tidigare två delstudierna har redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare studerats ur företagets perspektiv. Som nämnts i teorikapitlet är företag emellertid inte livegna utan starkt beroende av sin omgivning. Det är även intressenterna som kontrollerar hur företagen beter sig (Frooman, 1999). För att försöka skapa en bild av hur olika intressentgrupper uppfattar och använder sig av den information som företagen presenterar genomfördes intervjuer med två företag från respektive intressentgrupp. För att skapa en bra överblick presenteras nedan respondenternas åsikter uppdelat efter intressentgrupp och företag dessa representerar. Med grund i de åsikter respondenterna gett analyseras resultatet i slutet av detta kapitel.

7.2 Ekonomijournalister

7.2.1 Veckans Affärer

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Enligt vår respondent på Veckans Affärer har de nya lagändringarna gjort att informationen avseende ledande befattningshavare blivit bättre då upprättarna nu måste ange mer information än vad de tidigare behövt. Hon anser vidare att det nya kravet på sammanställning av ersättningar till ledande befattningshavare i samtliga dotterföretag är bra då denna kostnads massa kan ställas i relation till andra kostnader. Verkställande direktörens ersättning kan nu även ställas i relation till fler andra ersättningar.

Upplevda problem med lagändringarna

Ur företagssynpunkt anser vår respondent att det i vissa fall kan vara så att det blir svårt att rekrytera personal till företagsledningen då upplysningskravet gör att

allmänheten på ett lätt sätt får reda på vad personen i fråga tjänar. Det kan då vara så att denna person vill ha en mindre offentlig position där informationskravet är mindre och inkomsten inte offentliggörs på samma sätt. Ur ett allmänt perspektiv anser hon att det kan bli svårare att hitta rätt information nu när noten i många fall blivit väldigt omfattande. Detta är dock inget problem för en van läsare av årsredovisningen. Ett problem vår respondent upplever berör jämförbarheten eftersom definitionen av ”företagsledning” är olika för olika företag.

Förändringar

Som journalist skulle vår respondent gärna se att informationen blev mer jämförbar företag sinsemellan. Som det är nu finns det inte ett företag som gör exakt likt ett annat utan alla har sin egen variant.

Åsikt om mängden information

För den erfarna läsaren, och då i synnerhet journalister, anser vår respondent att det aldrig kan bli för mycket information. För en oerfaren läsare kan det dock vara svårt att hitta rätt information när kraven blivit så omfattande.

Upplevd nytta av informationen

Vår respondent är av meningen att graden av upplevd nytta av informationen helt och hållet beror på vad man som journalist letar efter. Vid köp/säljrekommendationer har informationen mindre betydelse men om man ska göra ett reportage om löners utveckling är informationen idealisk.

7.2.2 E24

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Vår respondent är av åsikten att det är bra att det kom till en lagändring då informationen numera blivit mer omfattande och företagen ger mer information. Angående kravet på sammanställning för ledande befattningshavare i samtliga dotterbolag tycker hon att denna information är lika bra som någon annan tilläggsupplysning. För journalister är desto mer information bara bättre.

Upplevda problem med lagändringarna

Eftersom det i vissa fall finns mycket komplexa företagsstrukturer kan det, enligt vår respondent, ibland vara ett problem att veta vilka personer som ingår i olika ledningsgrupper och företagsledning. Detta menar hon gör det svårare för dem som journalister, men även för andra intressenter, att läsa och tolka informationen.

Förändringar

Enligt vår respondent på E24 är de lagstadgade kraven bra som de är idag. En önskan är dock att informationen blir mer lättöverskådlig och jämförbar företag emellan.

Åsikt om mängden information

Vår respondent är av uppfattningen att om de lagstadgade kraven på området följs så är den information som ska vara med bra information. Hon menar även att det finns företag som presenterar överflöd av information men även de som har en mer lagom nivå på det hela. Det hela beror på hur mycket extra information företagen vill ge sina läsare. Men mycket information är generellt bra.

Upplevd nytta av informationen

Som journalist upplever vår respondent en relativt stor nytta av informationen. Även om all information är intressant, menar vår respondent att det främst är informationen gällande VD och högsta styrelsen som är användbar.

7.3 Ägare

7.3.1 Första AP-Fonden

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Enligt vår respondent på första AP-fonden har det blivit för omfattande lagändringar. Det, menar han, också tydligt märks i årsredovisningen då alla ser olika ut eftersom ingen vet exakt vilken information som ska sammanställas. Att företag numera måste göra en sammanställning för ersättningar till ledande befattningshavare i samtliga koncernbolag anser han vara en mycket tung och onödig uppgift att presentera för de stora företagen med hundratals dotterbolag man har i sin portfölj.

Upplevda problem med lagändringarna

Enligt vår respondent är regelsystemen för komplicerade, vilket gör det svårt att information presenteras på ett bra sätt.

Förändringar

Något vår respondent eftersöker är förändringar som underlättar för företagen och samtidigt gör att informationen blir mer jämförbar för intressenterna.

Åsikt om mängden information

Något som är klart, enligt vår respondent, är att det inte behövs fler lagregler då det är fullt tillräckligt med den mängd information som måste ges idag. Idag ges dels en redovisning av belopp i årsredovisningen och dels finns en försäkran från revisorerna att principerna följts. För de fall då avsteg från reglerna gjorts finns dessutom en redogörelse för detta.

Upplevd nytta av informationen

Inför bolagsstämmor kontrollerar man den informationen som ges. Om inget anmärkningsvärt presenteras görs ingen särskild uppföljning. Vår respondent anser vidare att det är mycket sällsynt att ersättningar till ledande befattningshavare har någon inverkan på investeringsbesluten.

7.3.2 Investor

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Vår respondent på Investor är av åsikten att en lagändring alltid har ett syfte, men vad han har upplevt inom detta område är att lagkraven har blivit för omfattande över tiden. Han anser vidare att lagen leder till att redovisningen blir disparat då den ger utrymme till många olika tolkningar.

Upplevda problem med lagändringarna

Ett problem vår respondent upplever är att det numera finns presentationer i årsredovisningar som innehåller irrelevant information som ingen läsare har någon speciell användning för.

Förändringar

En förändring vår respondent gärna skulle vilja se är att det fanns standardiserade mallar som gör att företagen lättare vet vilken information de ska lämna upplysningar om. Det hade även underlättat deras jobb som läsare. Även om det är lättare att utforma mallar hade en lagändring till en tydligare lag varit bättre.

Åsikt om mängden information

Enligt vår respondent finns det idag företag som presenterar alldeles för mycket information. I många fall känns den även irrelevant för dem som läsare. Ett exempel på detta kan vara en presentation av området ersättningar till ledande befattningshavare på tio sidor för ett företag som har 150 anställda. Han är vidare av åsikten att med den utveckling som varit de senare åren gällande hur mycket

informationen som presenteras i årsredovisningen riskerar det till slut bli så att något område kommer få ta plats av något annat. Detta beroende på att man inte kan ha en hur omfattande årsredovisning som helst.

Upplevd nytta av informationen

Vår respondent anser att informationen om ersättningar till ledande befattningshavare inte är speciellt relevant för han och hans kollegor då de undersöker om ett eventuellt förvärv av aktier i företaget. Om de skulle titta på något är det främst vilken lön som den verkställande direktören lyfter. Det som främst står i fokus för dem är balans- och resultaträkningen.

7.4 Revisorer

7.4.1 KPMG

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Enligt vår respondent har de nya lagkraven inneburit att arbetet blivit mer omfattande eftersom företagen nu överlag presenterar mer information. Detta medför att mer information nu måste granskas.

Upplevda problem med lagändringarna

Vår respondent menar att ett problem, när hon läser lagtexten på området, är att det är svårt att ta till sig och exakt förstå hur det ska se ut i noten. Ytterligare problem är, som alltid vid lagändringar, att det tar tid innan de redovisas korrekt. Både revisorer och företag ska förstå lagens innebörd och det är inte alltid så lätt då det årligen kommer förändringar inom olika områden.

Förändringar

Som revisor tycker respondenten att det är otydligt med vad som menas med ledande befattningshavare och det är även något som många av kunderna undrar och ställer frågor om. Det hon önskar är att lagen var betydligt tydligare och exempelvis beskriver vad lagen avser med titeln vice vd. Det hade vidare varit bra om tydligare rekommendationer funnits så att redovisningen på detta område inte blivit så subjektivt. Detta hade underlättat både arbetet för henne som revisor men även för många intressenter som använder årsredovisningen som beslutsunderlag.

Fokusering vid granskning

Som revisor anser respondenten denna information vara oerhört väsentlig för börsbolag varför granskandet av denna blir lika viktig som annan information. Hon menar vidare att noten i stort är ett av de områden som är mest intressant för allmänheten varför det blir ett område som man fokuserar lite extra på för att se till att informationen är korrekt.

Skillnader i utformning

Vår respondent påpekar att som revisorer styr man inte vilken information som företagen väljer att redovisa. Inom KPMG har man en årsredovisningsmall som redovisningsavdelningen tagit fram utifrån de lagkrav man använder sig av vid granskning. Denna mall kan även kunderna använda som hjälp när de upprättar sina redovisningshandlingar. Denna mall kan säkerligen skiljas åt mellan olika byråer då den är uppbyggd efter hur KPMG tolkar lagen. Utifrån denna mall lämnas sedan synpunkter på företags årsredovisning. Dock är det så att företagen ibland tvärt vägrar att lämna information och detta är inte något man som revisor kan tvinga företagen att göra. Det blir därför, menar vår respondent, ett ställningstagande till om man som revisor anser att felet eller utelämnandet av informationen är så väsentligt att det påverkar revisionsberättelsen. Tyvärr är det så att företag inte alltid lyder revisorerna vilket märks genom att många av revisorns synpunkter inte blir rättade av företaget. Hon menar vidare att det givetvis är upp till den påskrivande revisorn att göra bedömningen av synpunkterna och att det självklart finns olika uppfattningar om vad man släpper igenom. Detta medför givetvis att det blir lite subjektivt. Enligt vår respondent är det också så att det är bolaget som upprättar årsredovisningen och det är därför bolagets plikt att lagen följs. Revisorns uppgift är istället att se till att den inte innehåller några väsentliga fel. Som revisor, menar hon, kan man inte garantera att en årsredovisning är 100 procent rätt då man i sin revisionsberättelse endast påpekar sådant som får anses vara väsentliga fel.

7.4.2 Öhrlings PriceWaterhouseCoopers

Åsikt avseende lagändringarna i ÅRL

Vår respondent på Öhrlings PriceWaterhouseCoopers menar att detta tidigare var ett område som var självreglerande och styrdes av rekommendationer men att det numera är allt mer information som är lagstadgad. Detta, menar han, har medfört att mängden information som företagen redovisar överlag ökat vilket gjort att noten som helhet blivit mer omfattande att granska. Han anser dock att det känns

som att lagkravet gynnat revisorer då man nu har bättre lagstadgade krav i ryggen vilket gjort att granskningen blivit mindre subjektiv. Tidigare var det så att man som revisor fick försöka hänga med i vad som var på tapeten i den allmänna debatten och mer utforma sin granskning efter den.

Upplevda problem med lagändringarna

Vår respondent har inte upplevt några större problem med de nya lagkraven utan anser att de är viktiga för att försöka undgå stora redovisningsskandaler.

Förändringar

Vår respondent är av meningen att lagkraven är bra i stort men tror framför allt att lagkraven skulle kunna vara tydligare för att på så sätt underlätta för företagen. Som revisor, menar han, har man fördelen att kunna ta till expertishjälp inom redovisningsbyråerna vid problem med lagtolkning och det är kanske inte något som företag har tillgång till i samma utsträckning. Å andra sidan har företag revisorerna till hjälp. Vår respondent anser vidare att en lagtext aldrig kan vara heltäckande och täcka in alla möjliga fall varför tydligare rekommendationer avseende tolkningsfrågor efterfrågas.

Fokusering vid granskning

För börsbolag är denna information mycket väsentlig och måste vara korrekt varför den, enligt vår respondent, blir en av de viktigaste punkterna man granskar.

Skillnader i utformning

Orsaker till att det finns skillnader, tror vår respondent, är att det finns olika styrning i olika företag. För exempelvis dotterföretag utomlands kan det vara så att man har någon person som av formella skäl står registrerad som VD men egentligen mer agerar landschef och har ansvar för en viss marknad. När det kommer till upprättandet av koncernens årsredovisning så anser sedan företaget att denna person inte avses med de ledande befattningshavare som ÅRL ställer krav på. Han tror också att många företag tittar på funktionen snarare än titeln som personen har i dotterbolaget. En stor anledning till att skillnader finns är alltså att företagen är uppbyggda på olika sätt och styr sin utländska verksamhet olika, detta i kombination av olika tolkning av lagkrav gör att skillnader i redovisning kan uppstå. Han menar vidare att man som revisor inte heller nämnvärt styr mycket angående vilken information som företagen redovisar utan man ser istället till så att en läsare av den kan garanteras att den är sanningsenlig.

7.5 Sammanställning av intressenters åsikter

För att skapa en bättre översikt och jämförbarhet mellan de olika intressentgruppernas åsikter avseende upplysningskraven för ersättningar till ledande befattningshavare presenteras i sammanfattat format i tabellerna nedan.

Ekonomijournalister					
Frågor	Åsikter avseende lagändringarna	Problem	Förändringar	Mängden information	Upplevd nytta
Veckans Affärer	Blivit bättre då mer information presenteras	Svårt att jämföra då företag tolkar olika	Önskar mer jämförbar information mellan företag	För journalister bra, för oerfarna läsare för mycket info	Varierande nytta, beror på aktuell artikel
E24	Bra att det kom till en lagändring	Svårt för läsare att tolka informationen. Ex. företagsledning	Önskar mer lättöverskådlig information företag emellan	Desto mer information för journalister desto bättre	Upplever relativt stor nytta, främst angående info om styrelse och VD

Tabell 7.1 Sammanställning av intervjuade ekonomijournalisters åsikter

Ägare					
Frågor	Åsikter avseende lagändringarna	Problem	Förändringar	Mängden information	Upplevd nytta
Första AP-Fonden	Blivit för omfattande lagändringar	För komplicerade regelsystem som hämmar bra presentationssätt	Mer jämförbar information från företag	Det är fullt tillräckligt med den info som ges idag	Sällsynt att ersättning till ledande befattningshavare påverkar investeringsbeslut
Investor	Lagstiftningen har ett syfte men de har blivit för omfattande lagändringar	Risk för dispat redovisning samt att den innehåller irrelevant info	Standardiserade mallar för redovisning. Ev. tydligare lagstiftning	Finns företag som presenterar för mycket info	Ingen särskild nytta för investeringsbeslut RR och BR i fokus

Tabell 7.2 Sammanställning av intervjuade ägares åsikter

Revisorerna som är en lite annorlunda intressent än ekonomijournalisterna och ägarna ovan har i vår studie erhållit ett par frågor som skiljer sig från ovanstående. Revisorernas åsikter presenteras nedan i tabell 7.3.

Revisorer					
Frågor	Åsikter avseende lagändringarna	Problem	Förändringar	Fokus vid granskning	Skillnader i utformning
KPMG	Mer omfattande arbete med mer att granska	Problem att tolka lagen exakt	Tydligare lag eller bättre rekommendationer för företag	Intressant för allmänheten vilket medför stort fokus	Företag upprättar som de vill och tolkar olika
Öhrlings PWC	Blivit mer omfattande arbete. Gynnar revisorer med mer lagkrav i ryggen	Inga större	Tydligare lagar och rekommendationer avseende tolkningsfrågor	Stort fokus då det är viktigt att informationen som lämnas är korrekt	Beror på att företag är uppbyggda på olika sätt samt tolkar lagstiftning olika.

Tabell 7.3 Sammanställning av intervjuade revisorernas åsikter

7.6 Analys

Analysen för denna delstudie är precis som analysen för delstudie två uppbyggd efter de frågeställningsområden vi utgått ifrån vid våra studier. Eftersom vi här, till skillnad från delstudie två, har studerat tre intressentgrupper kommer respektive intressentgrupps åsikter att analyseras till viss del separerat för varje frågeställningsområde. För revisorerna skiljer sig två frågeställningsområden från de andra två intressentgrupperna. För att skapa en tydligare översikt kommer dessa två områden att analyseras separat i slutet av detta avsnitt.

Alla intressenter påverkas på något vis av företags externa redovisning och den är därför enligt Gröjer (2002) en viktig informationskälla för intressenterna. Företagen klarar sig inte heller utan intressenterna och är därför i stort behov av sin omgivning. Enligt Frooman (1999) ligger kontrollen av hur företagen betar sig inte hos företaget utan istället hos intressenterna. Företag antas därför väga in intressenters åsikter i sina rapporter.

Åsikter avseende lagändringarna i ÅRL och upplevda problem

De två ekonomijournalister som intervjuats är båda av åsikten att de senaste lagändringarna i ÅRL är bra eftersom informationen som presenteras från företagen har blivit bättre på grund av att dessa nu måste lämna mer information än vad de tidigare behövt. Detta menar vi troligen beror på att de som journalister önskar så mycket underlag som möjligt vid granskningar och analyser. Vår respondent på Veckans Affärer anser vidare att sammanräkningen av ersättningar till ledande befattningshavare i samtliga koncernbolag är bra eftersom denna kostnad kan relateras till företagets övriga kostnader. Hon nämner dock att det med mer presenterad information kan bli svårare att hitta rätt information på grund av den omfattning den aktuella noten har. Dock menar hon att det inte bör vara något större problem för en van läsare. Detta, anser vi, kan förklaras med Bohlins (1987) resonemang om två grupper av mottagare av företagens information. Av Bohlins två grupper får ekonomijournalisterna anses tillhöra de så kallade *experterna* då de genom sitt yrke arbetar mycket med ekonomisk information och därmed automatiskt får god kunskap om ämnet. Detta antagande får också sägas bekräftas, som nämnts ovan, av vår respondent på Veckans Affärer som anser att det för henne inte är något problem att gå igenom den presenterad information och hitta det som eftersöks.

Trots att ekonomijournalisterna enligt Bohlins (1987) uppdelning får anses som *experter* upplever våra respondenter i sitt yrke svårigheter med att förstå och utläsa vilka personer som avses med ledande befattningshavare. Vid intervjun med vår respondent på E24 framkom att det, på grund av i vissa fall komplexa företagsstrukturer, blir svårt att veta vilka personer som ingår i företagsledningen. För att kunna skapa förtjänstfulla jämförelser mellan företag krävs således kunskap om företagets uppbyggnad. Vi är emellertid av åsikten att Ekonomijournalisterna får anses uppfylla den grad av grundläggande kunskap som krävs enligt IASB:s *Begriplighetskriterium* för att begripa och förstå redovisad information från företagen. Vi menar därför att dessa generellt inte borde ha några problem med att förstå och analysera presenterad information om ersättningar till ledande befattningshavare. Av resonemanget ovan vågar vi dock påstå att så inte alltid är fallet. Vi ställer oss därför frågande till om lagstiftningen på området är svår att tolka.

I motsats till de intervjuade ekonomijournalisternas åsikter om de nya lagändringarna är vår intressentgrupp med ägare av uppfattningen att lagstiftningen blivit alltför omfattande. Vidare anser de att det med nuvarande lagstiftning ges utrymme för mer olikartad redovisning med mycket egna tolkningar. Detta menar vår respondent på Första AP-fonden tydligt märks då årsredovisningarna ser olika ut beroende på att ingen vet exakt vilken information som ska sammanställas. De två respondenter som intervjuats i denna studie tillhör båda professionella ägargrupper som dagligen arbetar med förvaltning och analys av befintliga och framtida innehav. Vi anser således att de studerade ägarna precis som ekonomijournalister, enligt Bohlins (1987) modell, bör räknas som *experter* när det gäller läsande och förståelse av redovisad ekonomisk information. De borde därför inte heller de uppleva några problem att läsa och förstå information som utav företag är subjektivt upprättad. Att det föreligger några problem att tolka presenterad information om ersättningar till ledande befattningshavare är inte heller något som framkommit vid intervjuerna med de aktuella ägarna.

Som nämnts i teorikapitlet ska redovisad information enligt IASB:s föreställningsram vara *Relevant*. Informationen är relevant då den kan påverka användarens beslutstagande och underlätta deras bedömning. Enligt vår respondent på Investor medför emellertid de omfattande kraven att det presenteras irrelevant information. Det som anses vara irrelevant information för Bohlins (1987) expertgrupper behöver emellertid inte betyda att den är det även för

lekmännen. Enligt teorin om *Shareholder-value* ska ägarna och deras intresse sättas först. Ovanstående åsikt om att irrelevant information presenteras tyder emellertid på att lagstiftningen inte först och främst riktar sig mot aktieägarna utan lika mycket till andra intressenter. Enligt Artsberg (2005) är långivarna lika viktiga som ägarna i de kontinentala länderna. Därför kan det antas att lagstiftningen är utformad så att presenterad information som antas vara irrelevant för ägarna kan vara relevant för någon annan intressentgrupp.

De auktoriserade revisorerna på KPMG och Öhrlings PriceWaterhouseCoopers som deltagit i studien är båda av åsikten att de senaste lagändringarna i ÅRL har medfört att deras arbete blivit allt mer omfattande då det numera är mer information som måste granskas. Vår respondent på Öhrlings PriceWaterhouseCoopers anser dock att det känns som att lagändringarna gynnar revisorerna eftersom det minskar risken för subjektiv granskning då man nu har fler lagstadgade krav i ryggen. Han menar därför att man inte upplever några generella problem med lagstiftningen utan att den snarare är bra för att minska risken för redovisningsskandaler. Med minskad möjlighet till subjektiv granskning torde således redovisningen enligt oss bättre kunna uppfylla IASB:s *Tillförlitlighetskriterium*. Detta får även sägas vara till fördel för intressenterna som i större utsträckning kan förlita sig på att informationen är korrekt. Vår respondent på KPMG menar däremot att det vid en genomgång av lagtexten är svårt att förstå exakt hur noten ska vara utformad. Detta menar vi kan göra att *Jämförbarheten* mellan olika företags redovisning försämras.

Vår respondent på KPMG framhåller också att det är otydligt med vad som menas med ledande befattningshavare och vice VD. Att en auktoriserad revisor som bland annat har till uppgift att granska och kontrollera företags redovisade information upplever lagstiftningen som otydlig på detta område får enligt oss sägas vara ytterligare ett tecken på att den nuvarande lagstiftningen på området bör tydliggöras. Risken menar vi annars är att både upprättandet och granskningen fortsättningsvis kan bli subjektiv vilket kan få konsekvenser i form av sämre *Jämförbarhet*, *Tillförlitlighet* och *Begriplighet*.

Med de åsikter våra intervjuade respondenter gett i denna delstudie kan vi sluta oss till att en bra förståelse av gällande lagstiftning om redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare är svår att få för flera av de intressentgrupper som ingått i studien.

Förändringar

På grund av att lagstiftningen gällande redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare idag ger möjlighet till många egna tolkningar ser företagens redovisning olika ut vilket minskar *Jämförbarheten* för användare av informationen. Vi menar vidare att det kan finnas en risk för en ökad *informationsasymmetri* i vissa fall då upprättarna kan skapa sina egna tolkningar av vad som är nödvändigt att redovisa. Att lagstiftningen ger möjlighet till egna tolkningar och minskad jämförbarhet är något som också bekräftas av samtliga våra tre intervjuade intressentgrupper. Samtliga intressentgrupper är även av åsikten att för att få en ökad jämförbarhet måste lagstiftningen tydliggöras. Vår respondent på Investor menar dessutom att en förändring han skulle vilja se är att det fanns standardiserade mallar som företagen kan använda vid sitt upprättande. Detta hade även underlättat deras jobb som läsare. De intervjuade revisorerna är vidare av meningen att lagtext inte kan vara heltäckande varför det förutom en tydligare lagstiftning på området behövs fler och tydligare rekommendationer.

Åsikter om mängden information och upplevd nytta av denna

Enligt Bohlin (1987) är trenden att redovisningen går mot ett mer regelbaserat system där allt mer information måste lämnas. Bohlin menar även att *experter* önskar information som är *analysorienterad*, det vill säga att all information som finns tillgänglig presenteras. Detta får sägas stämma väl in på de ekonomijournalister som intervjuats då de båda förespråkar omfattande informationsgivning och anser att den mängd som presenteras ger stor nytta.

Av de två ägare som intervjuats anser båda till skillnad mot ekonomijournalisterna att det idag presenteras allt för mycket information vilken enligt vår respondent på Investor även ofta är irrelevant. Vår respondent på Investor menar även att då en årsredovisning inte kan bli hur omfattande som helst så riskerar information av något slag, med den utveckling som finns idag, att få ge plats till information om ersättningar till ledande befattningshavare. Detta, menar vi, kan få konsekvensen att viktig information av annan karaktär kan komma att missas av användare av företagets finansiella rapporter. Risken finns också att det blir svårt för intressenter i allmänhet, men *lekmän* i synnerhet att ta sig igenom all presenterad information då den är för omfattande. För mycket information kan vidare leda till att läsaren tappar intresset att ta åt sig informationen och istället väljer att fokusera på ett mer lättbegripligt område i årsredovisningen vilket stämmer väl med resonemanget som förs av Schroder et al (1967).

De två ägare som varit föremål för studien har båda samma åsikt om vilken nytta man har av den information som presenteras av företagen gällande ersättningar till ledande befattningshavare. Båda är av åsikten att information av detta slag varken gör till eller från vid investeringsbeslut. Vår respondent på Investor påpekar att det som eventuellt skulle vara intressant är den lön den verkställande direktören i företaget har. Annars är det främst resultat- och balansräkningen som står i fokus. Vår respondent på Första AP-fonden menar vidare att den information som ges enbart kontrolleras inför bolagsstämmor och att om inget anmärkningsvärt presenteras görs inte heller någon speciell uppföljning.

Sammanfattningsvis kan det med ovanstående resonemang sägas att åsikterna om den mängd information som ska presenteras av företagen går isär mellan ekonomijournalister och ägare. Vidare skiljer sig även den upplevda nyttan av presenterad information mellan intressentgrupperna. Att åsikterna går isär menar vi inte är något underligt då olika intressentgrupper har olika behov av informationsgivningen.

Revisorers fokusering vid granskning och deras tankar om skillnader i utformning

En bidragande orsak till att förändringar gjordes i ÅRL 2006 var för att återupprätta förtroendet för det svenska näringslivet. Syftet var även att informationen om ersättningar till ledande befattningshavare skulle göras mer publik. (Prop. 2005/06:186) Från våra intervjuer visade det sig att revisorer vid sin granskning lägger stor vikt på uppgifter om ersättningar till ledande befattningshavare vilket vi menar kan hjälpa till att uppfylla syftet med lagändringarna. Revisorerna menar även att detta omdebatterade område aktualiseras än mer när det gäller noterade företag eftersom ersättningar till företagsledningen är ett ämne som har stort intresse hos allmänheten. Med bakgrund av syftet i ovanstående proposition tolkar vi det som att lagstiftaren vill att den breda allmänheten ska kunna ta del av och förstå den ekonomiska information som presenteras av företagen. Detta för att återupprätta allmänhetens förtroende. Det kan därför tyckas naturligt att revisorerna som granskande part lägger stor vikt vid att kontrollera denna typ av information. Vi ställer oss dock frågande till om lagstiftaren verkligen lyckats skriva lagen på ett sätt så att presentationen av informationen blir så pass förståelig att även allmänheten kan använda den. Av de svar vi fått från våra intervjuer antyds att lagarna är svårtolkade vilket även för med sig problem för användaren att förstå företagens

redovisning då den tenderar att innehålla en mängd svårtolkad information. Vi kan således sluta oss till att lagstiftningen inte helt och hållet verkar fylla den funktion lagstiftaren var ute efter.

Som framkommit i tidigare delstudier kan ett flertal skillnader observeras mellan olika företags redovisning av information om ersättningar till ledande befattningshavare. Revisorerna, vilka fungerar som en mellanhand mellan företag och intressenter, har som en av sina uppgifter att se till att årsredovisningen inte innehåller några väsentliga fel. Enligt Anthony & Govindarajan (2003) fungerar revisionen också som ett sätt att minska problemet med *informationsasymmetri*. Som vår respondent på KPMG nämner kan revisorerna emellertid inte garantera att informationen är helt korrekt då man i revisionsberättelsen endast påpekar sådant som får anses vara väsentliga fel. Vidare påpekar samma respondent att företagen helt och hållet styr vilken information de väljer att presentera. Revisorerna har endast möjlighet att lämna råd och rekommendationer till företagen om vad de bör redovisa. Vår respondent på KPMG menar dock att dessa påpekanden emellertid inte är något som alltid efterlevs av företagen. Således vill vi påstå att enbart revisionen i detta avseende inte är ett fullgott instrument för att minska *informationsasymmetrin* mellan ägare och företagsledning.

Vår respondent på Öhrlings PriceWaterhouseCoopers menar vidare att en viktig orsak till att skillnader i företags redovisning finns är att företagets struktur samt dess styrning skiljer sig åt. Dessa, i kombination med möjlighet till subjektiva tolkningar av lagen, gör att de observerade skillnaderna existerar.

8 ANALYS AV SAMBAND MELLAN DELSTUDIERNA

I detta kapitel avser vi att binda samman de tre delstudier som gjorts till en sammanhängande analys och diskussion för att förklara de samband som uppmärksammats mellan delstudierna.

Denna analys utgår ifrån de resultat som framkommit vid vår kartlägningsstudie samt de intervjuer som gjorts med företag och intressentgrupper i de två tidigare delstudierna. De data och åsikter som samlats in kommer här att bindas samman och kopplas till de teorier som redogjorts för i teorikapitlet för att skapa en sammanhängande bild av det studerade området.

Vid kartlägningsstudien av företags redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare observerade vi att företagens redovisning skiljer sig mellan varandra ur ett flertal aspekter. Exempelvis finns det märkbara skillnader i utformning, omfattning samt vilken typ av information som presenteras. Vid studien undersöktes både efterlevandegrad av lagstadgade krav och frivilligt presenterad information.

Tolkningsproblem med lagstiftningen

Något som tydligt framkom var att några av företagen som studerades inte följde vissa av de lagstadgade krav som studien fokuserade på. Vad som dock bör påpekas är att ett antal av dessa är registrerade utomlands och endast noterade i Sverige varför de enbart behöver följa hemlandets redovisningslagstiftning och den aktuella börsens regler. De behöver således inte följa svensk redovisningslagstiftning vilket kan vara en anledning till att de inte uppfyllde alla de kriterier vi studerade.

Att vissa av de svenska företag som studerades inte följer denna lagstiftning kan te sig underligt. Vad den bakomliggande förklaringen till detta är kan vara svårt att säga exakt då det kan bero på en mängd faktorer. Något som emellertid framgick av de intervjuer som gjordes med ansvariga upprättare på nio av de studerade företagen var att majoriteten haft problem med att tolka och förstå vad

lagstiftaren efterfrågar och avser i vissa fall. Denna åsikt skiljer sig inte heller mellan de, för intervjuerna, olika urvalsgrupperna. Detta tyder således på att även företag som uppnått hög uppfyllandegrad, enligt de kriterier som studerats i kartlägningsstudien, har upplevt problem vid upprättandet. Att tolkningsproblem med lagen föreligger menar vi kan vara en förklaring till det resultat som kartlägningsstudien i delstudie ett visar. Respondenterna menar emellertid att bristen av efterlevandegrad inte beror på ovilja att följa lagstiftningen utan snarare att bestämmelserna på området i vissa avseenden är komplicerade. Även vår intervjuade revisor på KPMG anser att de lagstadgade kraven i vissa avseenden är svåra att tolka. Detta menar vi är förvånande då revisorerna bör vara de som har störst expertis på området. Att revisorerna som även ska fungera som hjälp till företagen vid tolkningsproblem inte fullt kan tolka lagstiftningen torde vidare kunna få stor inverkan på presenterad information från företagen. Att revisorer upplever tolkningsproblem skulle även kunna vara en anledning till de skillnader i företagens redovisning som observerats. En tydligare lagstiftning menar vi borde hjälpa företagen till att lättare presentera all den information som lagen efterfrågar samtidigt som revisorernas arbete underlättas. Som Blom (2007) påpekar är dock både agenten och principalen enligt Principal-Agentteorin nyttomaximerare. Eftersom upprättarna även har ett informationsövertag om företagets verksamhet gentemot intressenterna menar vi att det finns anledning att tro att en tydligare lagstiftning ändå inte fullt ut skulle medföra en förbättrad redovisning från företagen.

De ändringar av ÅRL som trädde i kraft 1 juli 2006 kom att skärpa kraven på företagen att lämna ut mer information om ersättningar till ledande befattningshavare i sina rapporter. Våra respondenter på exempelvis Öhrlings PriceWaterhouseCoopers, Veckans Affärer och E24 är samtliga av åsikten att dessa ändringar är positiva ur flera aspekter. Dock är den generella bilden från vår undersökning att lagstiftningen på området behövs förtydligas. Några av de tillägg som gjordes i ÅRL har ingått som kriterier vid vår kartlägningsanalys och ligger således till grund för de resultat som har diskuterats ovan. Från intervjuerna med upprättarna på företagen framkom det från exempelvis Hufvudstaden att man inte upplevt några större svårigheter eller problem med dessa nya krav. Det som väcker vårt intresse av denna åsikt är att Hufvudstaden vid vår kartlägningsanalys inte uppfyller alla de kriterier som är lagstadgade. Exempelvis presenteras inte den sammanställning av ersättningar till ledande befattningshavare i samtliga koncernbolag som lagstadgas i 7 kap. 14 § ÅRL.

Detta motiverar vår respondent med att det för dotterbolagen är samma VD som i moderbolaget varför en sammanställning av detta slag inte behövs. Vi menar dock att Hufvudstaden här har missat att även övriga ledande befattningshavare ska räknas med. Detta svar bekräftar tidigare diskussioner om att nuvarande lagstiftning är otydlig då Hufvudstaden tror sig uppfylla gällande lagstiftning. Detta är, som nämnts ovan, inte fallet enligt våra studerade kriterier.

Mängden presenterad information

När upprättaren ska framställa information gäller det enligt Bohlin (1987) att veta vem informationen ska riktas till. Från vår studie har det framkommit att det kan bli problem om den exempelvis riktas mot både ägare och ekonomijournalister då båda önskar olika mängd. Ekonomijournalisterna önskar till skillnad från de ägare vi intervjuat en större informationsmängd medan ägarna istället mer är av åsikten att informationen som presenteras ska vara relevant. Att ägarna inte önskar ha än mer information kan tyckas märkligt då en lösning enligt Anthony och Govindarajan (2003) på problemet med informationsasymmetri är just mängden information som presenteras till ägarna. Med mer information borde således även agentkostnaderna minska. Lagstiftningen som efter de senaste ändringarna ställer större krav på företagen att lämna ut mer information torde således inte stå i paritet med *Shareholder value* som säger att den information som lämnas från företagen ska vara riktad mot aktieägarna.

Mer information till journalisterna torde dock ur ett samhällsintresse vara bra då dessa har möjlighet att sortera ut viktig information och föra vidare till allmänheten. Bohlin (1987) diskuterar hur intressenter tillgodoser sig ekonomisk information. Dels ger han exempel på de intressenter som själva kan sortera ut relevant information, dels finns det exempel på intressenter som behöver få informationen filtrerad. Ett exempel på hur filtreringen, eller som Bohlin nämner det, transformeringen av informationen sker är genom ekonomijournalister och analytiker som först sorterar ut viktig information och sedan för den vidare ut till allmänheten. I vårt fall anser vi att journalisterna spelar en viktig roll då de lyfter fram, i vissa fall, svårtolkad information till samhället. Detta menar vi även kan skapa en större medvetenhet om företaget och dess verksamhet. Vår respondent på E24 påpekar emellertid att det i vissa fall kan vara svårt att förstå strukturen i presenterad information, vilket i sin tur leder till att informationen företagen presenterar blir svårbegriplig. Med Bohlins (1987) resonemang om att journalister filtrerar information till allmänheten blir det ett problem för samhället då den som

ska sortera ut viktig information inte förstår den till fullo. Detta menar vi torde göra det än svårare för *lekmännen* att förstå redovisad information.

Komplement till lagstiftningen

Ytterligare något vi observerat i kartlägningsstudien, och som bekräftades av företagens åsikter i den andra delstudien, var att företag vid upprättande av sin redovisning använder allmänna råd och rekommendationer som komplement till rådande lagstiftning. För att dessa ska vara till hjälp för företag vid upprättandet av redovisningen är det emellertid viktigt att dessa är uppdaterade och synkroniserade med gällande lagstiftning. Bokföringsnämnden som ger ut råd och rekommendationer för svenska företags redovisning ansvarar även för utvecklingen av god redovisningssed i Sverige. I dagsläget kan vi emellertid identifiera en konflikt mellan bestämmelserna i ÅRL och Bokföringsnämndens R4. Efter de senaste lagändringarna i ÅRL ska som nämnts även ersättningar till övriga ledande befattningshavare presenteras. I Bokföringsnämndens R4 utelämnas detta helt och rekommendationen fokuserar istället enbart på styrelse och VD. Det som är uppseendeväckande är att de senaste ändringarna i R4 gäller från och med 1 januari 2007, det vill säga efter att utökningarna av kraven i ÅRL trätt i kraft. Ett förlitande på Bokföringsnämndens rekommendationer från företagets sida kan således leda till ytterligare svårigheter för upprättarna att förstå vad som är god sed inom redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare. För de ansvariga inom utvecklingen av svensk redovisning borde det därför vara aktuellt att se över råd och rekommendationer så att dessa i grunden blir samstämmiga med gällande lagstiftning. Även de råd Stockholmsbörsen ger gällande hur ersättningar till ledande befattningshavare på individnivå ska presenteras bör vara föremål för uppdatering då inte heller dessa är i överensstämmelse med gällande lagstadgade krav. Exempelvis saknas i Rådet idag att tidigare styrelse och VD och nuvarande vice VD ska presenteras.

Flera av våra respondenter, såväl företag som intressenter, framhåller också att det finns en efterfrågan på fler och tydligare råd och rekommendationer. Detta bekräftar ovanstående resonemang om att ett behov av ändringar och uppdateringar av dessa föreligger. Med en samstämmighet mellan rekommendationer och tydliga lagar anser vi att möjligheten för *Jämförbarhet* mellan företag borde öka samtidigt som risken för felaktigheter och subjektiva tolkningar skulle minska. Även Bohlin (1987) framhåller att det är viktigt att det råder enighet om den information som används i redovisningen så att mottagarna

får förtroende för informationen som ges ut. En enhetlig och tydlig regelstyrning är därför att eftersträva inom svensk redovisning. Vi vill dock, som även nämnts i tidigare delstudier, påpeka att även om rekommendationerna blir tydligare innebär det inte per automatik att intressenterna får tillgång till all den information de önskar. Detta på grund av den *moral hazard* som föreligger i förhållandet mellan principal och agent enligt Principal-Agentteorin. Problemet med *moral hazard* var också något som vår respondent på Seco Tools framhöll vara en risk med en mer omfattande lagstiftning av det slag som skett i ÅRL. Detta eftersom företagsledningen riskerar att bli mer uthängd än vad som tidigare varit fallet. Enligt vår respondent på Veckans Affärer kan det få konsekvensen att en person som i ett företag omfattas av upplysningskraven önskar byta tjänst till en, sett till upplysningskrav, mindre offentlig för att undgå att visa upp vilka ersättningar han eller hon erhåller.

Syftet till lagändringarna i ÅRL, att uppnå ett ökat informationsutbyte mellan ägare och ledning för att återuppta förtroendet, är till stor del samma som syftet med Koden. Även utformarna av Koden är av åsikten att de företag som är noterade i Sverige ska åtnjuta stort förtroende. Om Koden faller väl ut och även kan verka för sitt syfte skulle aktieägare enligt vår mening inte behöva vara lika beroende av redovisningen som kontrollinstrument. Detta då förtroendet för företagsledningen torde öka om Kodens bestämmelser gäller.

Redovisningen och den självreglering som Koden medför anser vi idag verka som komplement till varandra. Vi är vidare av åsikten att om enbart Koden skulle finnas som kontrollinstrument kommer det precis som vår respondent på SCA innebära att redovisningen inte regleras. Detta innebär att Koden får ta en större roll vad gäller förtroendeskapande då det blir viktigt att Koden verkligen följs. Om däremot endast redovisningen funnits som kontrollinstrument skulle förtroendet vara beroende enbart av hur väl denna efterlevs. Vid en tydlig redovisning skulle intressenterna således kunna erhålla den information som efterfrågas. Sverige ligger någonstans mellan de två alternativen. Svenska företag styrs av Koden och ÅRL medan utländska företag styrs av Kod och reglering från sin respektive hemmamarknad. Vi menar dock att redovisningens och Kodens syfte och funktion kompletterar varandra på ett bra sätt. Efter de svar respondenterna gett och de resultat kartläggningsstudien visar finns det dock anledning att se över lagarna på redovisningsområdet för att på så vis föra utvecklingen framåt.

9 RESULTAT OCH RESULTATREFLEKTIONER

I detta kapitel presenteras och diskuteras de resultat vi kommit fram till vid studiens genomförande. Vidare diskuteras om ett annat resultat skulle kunna ha framkommit om andra metodmässiga val gjorts. Avslutningsvis ges reflektioner kring studiens resultat och vilka samband som kan ses med annan forskning inom närliggande områden samt förslag till vidare forskning.

9.1 Resultat

Syftet med denna studie har som nämnts i kapitel ett varit att beskriva och analysera hur publika aktiebolag presenterar information om ersättningar till ledande befattningshavare. Vi har vidare ämnat undersöka varför företagen redovisar som de gör och vilka deras åsikter är om de lagstadgade bestämmelser som finns på området. Vi avsåg även studera hur mottagarna av presenterad information ser på denna varför intressenters åsikter skildrats. Nedan besvaras vårt syfte och de problemformuleringar som ställdes upp i inledningskapitlet.

9.1.1 Företags faktiska redovisning

Den kartläggningsstudie som genomförts för att studera hur företag väljer att presentera information om ersättningar till ledande befattningshavare visar att det finns tydliga skillnader i hur företag väljer att presentera denna typ av information. De studerade företagens uppfyllandegrad av de senaste lagändringarna i ÅRL som trädde i kraft 1 juli 2006 har i flera fall visat sig vara hög. Flera av de studerade företagen uppfyller i stort sett samtliga av de lagstadgade kriterier vi studerat. Det har vidare observerats att det för några av de kriterier som kan anses som otydligt skrivna i lagstiftningen finns en disparat efterlevandegrad. Kriterier som är att anse som tydliga har i flera fall haft hög uppfyllandegrad. För de utländska företag som enbart är noterade i Sverige har det visat sig att dessa i varierande grad presenterar information som uppfyller våra studerade kriterier. Den mest naturliga förklaringen till detta torde vara att de inte omfattas av den svenska lagstiftningen på detta område vilken deras svenska motsvarigheter måste följa.

Det har vidare uppmärksammats att det i vissa fall finns stora variationer vad gäller mängden presenterad information samt vilken utformning denna har. Vi har emellertid i vissa fall kunnat utläsa en form av praxis för vilken typ av information som redovisas av företagen. Utformningssättet på presentationen skiljer sig emellertid i flertalet fall åt. Utformningen skiljer sig exempelvis på så sätt att vissa företag väljer att presentera information om ersättningar till ledande befattningshavare i både förvaltningsberättelsen samt i en samlad not. Andra företag presenterar istället informationen uppdelat på flera noter i årsredovisningen.

Något samband mellan mängden presenterad information och uppfyllandegrad av våra studerade kriterier har inte kunnat uppmärksammas. Några företag som har en liten omfattning på mängden presenterad information har uppfyllt flertalet av kriterierna samtidigt som företag med en stor mängd presenterad information enbart uppfyller vissa av dessa.

En ytterligare aspekt som framkommit är att flertalet av de studerade företagen väljer att presentera flertalet upplysningar av frivillig karaktär avseende ersättningar till ledande befattningshavare. Någon praxis i form av presenterad information av denna karaktär har emellertid inte observerats utan typ av frivilligt presenterad information verkar i flertalet fall vara företagsspecifikt anpassad och bero på vad det individuella företaget önskar ge för information till sina intressenter.

9.1.2 Företags åsikter om informationskraven

Av de intervjuer som genomförts med några av de i kartlägningsstudien studerade företagen har skiljda åsikter om de lagstadgade kraven för redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare framkommit. Några är av åsikten att den utökning av de lagstadgade kraven som skett är bra samtidigt som några är av motsatt åsikt, att området blivit allt för reglerat och att för stort fokus jämfört med andra områden läggs på ledningens ersättningar.

Något som visat sig tydligt är att många av de företagsrepresentanter som intervjuats anser att vissa av de nya lagstadgade kraven är svåra att tolka och förstå. Detta är även en anledning till att redovisningen på området ser ut som den gör idag och bekräftar några av de resultat som kartlägningsstudien visar.

Ett ytterligare resultat från studien av företagens åsikter gällande informationskraven av ersättningar till ledande befattningshavare är att det visat sig att flertalet företag använder sig av allmänna råd och rekommendationer utöver lagstiftningen vid upprättandet av presentationerna. Detta har även visat sig vid kartlägningsstudien som gjorts. De företag som ingått i undersökningen efterfrågar emellertid tydligare och mer precisa riktlinjer i form av allmänna råd och rekommendationer för hur redovisningen ska utformas.

9.1.3 Intressenters åsikter om informationskraven

Av studien framkommer det att olika intressentgrupper är av olika åsikt vad gäller informationsvärdet av företagens presenterade information. Det har visat sig att ekonomijournalister önskar en större mängd information jämfört med de ägare som ingått i studien. För ekonomijournalisterna har således utökade krav på redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare inneburit att deras önskan av mer information tillfredsställts. Ägarna har istället upplevt att mycket av den information som nu presenteras av företagen är irrelevant och information av detta slag är inte heller något de lägger större vikt på vid beslutsfattande. Vidare har det för revisorer inneburit en ökad arbetsbörda då en större mängd information ska granskas men samtidigt minskat subjektiviteten i denna då det numera finns lagstadgade krav att stödja sig vid.

Vidare är ett resultat som framkommit att det med de nya lagstadgade kraven blir svårare för intressenter att jämföra företag sinsemellan då lagstiftningen ger upphov till subjektiv tolkning och olikartad redovisning varför en tydligare lagstiftning efterfrågas.

9.2 Studiens resultat vid andra metodval

Då studien varit uppdelat på tre delstudier har tre olika urval gjorts. I den första delstudien i vilken en kvantitativ kartlägningsstudie genomförts valde vi att studera samtliga 67 företag som vid tidpunkten för studiens genomförande var noterade på OMX Large Cap Stockholm. Med detta urval menar vi att en god generalisering har kunnat komma till stånd. Det kan emellertid diskuteras huruvida resultaten från kartlägningsstudien skulle ha sett annorlunda ut om istället en lista med mindre företag skulle ha varit föremål för studien. En lista med mindre företag menar vi inte har lika stort fokus och granskning från

intressenter som Large Cap. Således skulle andra resultat säkerligen ha visat sig, åtminstone sett till mängden frivilliga upplysningar.

För kartlägningsstudien utformade vi själva egna kriterier vilka användes för att studera företagens uppfyllandegrad av dessa. Något vi kan ställa oss frågande till är om kartlägningsstudiens resultat sett annorlunda ut om vi istället skulle ha använt kriterier som utformats av någon utomstående, exempelvis en viss intressentgrupp eller forskare på området. Då kriterierna utformats efter vår egen erfarenhet och kunskap torde kriterierna säkerligen sett annorlunda ut om de utformats av någon som haft en form av koppling till de studerade företagen. Vi menar dock att då vi inte har en nära koppling till de studerade företagen har de kriterier som använts kunnat utformas mer objektivt och som helhet bättre passa samhällsintresset.

I delstudie två och tre där företags respektive olika intressentgruppers åsikter skildrats har den tidsram vi arbetat inom gjort att urvalet jämfört med delstudie ett blivit begränsat. För urvalet till intervjuer med upprättare på företag som studerats i kartlägningsstudien har nio företag valts ut från dessa. I ett försök att erhålla åsikter från företag med olika uppfyllandegrad av de i kartlägningsstudien studerade kriterierna valdes tre företag från respektive grupp av hög-, mellan- och låg uppfyllandegrad. Om fler företag skulle ha valts ut för intervjuer hade sannolikt en bättre generalisering av åsikterna kunnat göras men vi tror samtidigt att respondenternas svar generellt skulle ha varit likvärdiga de vi erhållit. Fler intervjuer skulle sannolikt även, på grund av den tidsram som funnits, ha medfört att de inte blivit lika täckande som de som gjorts varför vi anser att det urval som gjorts passar studien väl.

För den tredje delstudien valdes tre intressentgrupper, vilka vi identifierat i propositionen för de senaste lagändringarna, som urval. Totalt gjordes sex intervjuer. Mängden intervjuer och antalet intressentgrupper som ingått i studien kan diskuteras. Givetvis skulle fler intressentgrupper kunna ha valts ut som urval för intervjuer vilket säkerligen skulle ha gett fler infallsvinklar. Även här har vi varit beroende av den tidsram vi arbetat inom varför fler intervjuer, som nämnts ovan, kunde ha fått effekten att dessa inte kunnat göras lika kompletta.

9.3 Studiens resultat i förhållande till andra studier

Vid studiens genomförande framkom det att några av de tio företag som är registrerade i utlandet och noterade på OMX Large Cap Stockholm inte valt att följa några av de lagstadgade krav som deras svenska motsvarigheter måste följa. Vidare var det två av dessa företag som inte redovisade någon av den information som undersöktes i studien i sin respektive årsredovisning. Detta menar vi kan tyckas märkligt då denna information är frivillig för dessa och torde underlätta för de intressenter man vill nå ut till i och med den svenska börsnoteringen. I Meek, Roberts och Grays (1995) studie framkom att hur många listor företag är noterade på, nationell härkomst och företagets storlek är variabler som påverkar den frivilliga informationsgivningen. Författarna menar vidare att företag som är noterade på fler marknader än hemmamarknaden tenderar att lämna mer information än andra företag. Detta då de måste kunna konkurrera om kapital och resurser från intressenter på alla marknader man är noterade på. Från det resultat vår studie gett menar vi att så inte är fallet för några av de utländska företag som ingått i studien. Meek et als resultat kan således inte bekräftas av vårt resultat. Vi ställer oss även frågande till om de företag som inte redovisar mycket av den information som vi studerat angående efterlevandegrad tar hänsyn till Shareholder value i sin redovisning. Med deras notering i Sverige torde de vilja attrahera svenskt kapital och därmed presentera den information som framtida intressenter önskar. Detta stöds av resonemanget som förs av Meek et al men även av Adrem (1999). Adrem säger vidare att det är den interaktion mellan regleringen på hemmamarknaden och på de andra marknaderna som företaget är noterade på som sätter press på företagets redovisningsstrategi.

Meek et al menar vidare att nationell lagstiftning enligt tradition spelar en viktig roll för den information som presenteras. Detta resultat anser vi kan bekräftas utifrån de resultat vår kartlägningsstudie gett där flera av de utlandsregistrerade företagen inte anpassar sin redovisning efter svensk redovisningslagstiftning utan enbart verkar följa lagstiftningen i de länder där de är registrerade.

Ett resultat som tydligt framkom vid kartlägningsstudien var att den information som företag presenterar av frivillig karaktär skiljer sig tydligt i flera avseenden mellan de studerade företagen. Vi har inte kunnat observera någon praxis i presentationssätt och innehåll utan informationen som presenteras av denna karaktär verkar i hög grad vara företagsspecifikt anpassad och beroende av vilken information företag önskar ge till sina intressenter. Rimmel (2003) genomförde en

studie av företags frivilliga upplysningar där det framkom att både upprättare och analytiker ansåg att den frivilliga informationen som lämnas är betydelsefull. Från Adrems (1999) studie visade det sig att det är viktigt för företag att presentera information för att attrahera analytiker som med denna kan göra bra prognoser. Vidare kom Rimmel fram till att analytiker anser att den frivilliga information som presenteras av företag är svår att analysera då den inte är standardiserad. Vidare efterfrågades en standardisering på området då det skulle ge en bättre bild jämförbarhet och mer användbar information. Vårt resultat att det inte går att utläsa en praxis i företagens presentationssätt av frivillig information får således sägas bekräftas av Rimmels resonemang. Att intressenter också anser presenterad information vara svår att jämföra och ställa i relation till exempelvis andra företag är även något som våra respondenter påpekat vid de intervjuer som genomförts i vår studie. Som framkommit av vår studie kan även de respondenter som intervjuats, både upprättare på företag och intressentgrupper, bekräfta att det föreligger ett behov av tydligare lagstiftning samt fler och tydligare råd och rekommendationer för redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare.

Från vår studie har det inte gått att utläsa att presenterad information är beroende av vilken bransch företag tillhör. Detta har emellertid inte heller varit föremål för studien. Bukh, Nielsin, Gromsen och Mouritsen (2005) kom i sin studie fram till bland annat att information som presenteras av företag i vissa fall beror på vilken sektor det aktuella företaget ingår i. Bukh et al kom exempelvis fram till att högteknologiska företag tenderar att presentera mer frivillig information vad gäller intellektuellt kapital än företag i andra branscher. Som nämnts är detta inget som studerats i vår studie varför vi inte heller kan uttala oss om så även är fallet för de företag vi studerat. Vi menar dock att det inte är helt otänkbart att Bukh et als resultat skulle kunna speglas även i vårt.

I kartlägningsstudien studerades presentation av både lagstadgade krav och information av frivillig karaktär. Detta var även något som Einhorn (2005) gjorde då han försökte finna orsakssamband mellan frivillig och lagstadgad redovisning. Einhorn kom fram till att det bland annat fanns en positiv korrelation mellan redovisning av frivillig information och bredd och omfattning av lagstiftningen på området. Med de ändringar som genomfördes i ÅRL och som studerats i denna studie har omfattningen på företagens lagstadgade redovisning kommit att automatiskt öka. Vår studie visar även att flertalet företag presenterar en större mängd frivillig information om ersättningar till ledande befattningshavare. Då vår

studie enbart fokuserar på hur redovisningen ser ut efter att ändringar gjorts i lagstiftningen kan vi inte uttala oss om mängden frivilligt presenterad information ökat. Om emellertid Einhorn's resultat skulle vara tillämpbara på vår studie skulle dock även mängden frivillig information ha ökat efter lagändringarna.

9.3.1 Förslag till vidare studier

Under studiens gång har ett antal områden vilka ligger utanför denna studies syfte uppmärksammats vilka vi menar hade varit intressant att vidare studera. I denna studie har vi enbart fokuserat på reglering som påverkar publika företag i Sverige och vad intressenter placerade i Sverige har för åsikt om lagstiftningen på området. Ett förslag till vidare studier är därför att vidga vyerna geografiskt och studera hur regleringen ser ut samt vilket fokus som finns på området i andra länder. Det hade exempelvis varit intressant att studera hur det ser ut i USA, Tyskland eller Storbritannien.

Eftersom ändringar skett i lagstiftningen relativt nyligen och det inte hunnit byggas upp någon större praxis på området vore det vidare intressant att studera hur och om företags redovisning förändras över tiden de kommande åren.

Denna studies syfte har bland annat varit att studera hur svenska publika aktiebolag redovisar ersättningar till ledande befattningshavare. Urvalet som legat till grund för studien har varit noterade företag på OMX Large Cap Stockholm. Ett förslag till vidare studier på området är att studera hur publika aktiebolag som inte är noterade redovisar ersättningar till ledande befattningshavare och om det finns skillnader i resultat mot vad vår studie visar.

I denna studie har den svenska koden för bolagsstyrning presenterats och använts vid våra analyser. Något som skulle vara intressant att vidare studera är företags inställning till Koden gällande ersättningar till ledande befattningshavare. Det kan exempelvis studeras om företag förespråkar mer styrning av området genom Koden än jämfört med fler lagstadgade krav.

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade källor

- Adrem, A. H. (1999). *Essays on Disclosure Practices in Sweden – Causes and Effects*. Lund University Press
- Andrén, N., Eriksson, T. & Hansson, S. (2003). *Finansiering*. Liber Ekonomi, Malmö
- Anthony, R. N. & Govindarajan, V. (2003). *Management Control Systems*. McGraw Hill, Boston
- Arnell, G., Janzon, C. & Törning, E. (2008). *Målet missas i lagens nya krav!* Balans, nr. 2, sid. 36-39
- Ax, C., Johansson, C. & Kullvén, H., (2005). *Den nya Ekonomistyrningen*. Liber ekonomi, Malmö, upplaga 3
- Bell, J. (1995). *Introduktion till forskningsmetodik*. Studentlitteratur, Lund
- Bergström, C. & Samuelsson, P. (2001). *Aktiebolagets grundproblem*. Norstedts Juridik, Stockholm
- Blom, M. (2007). *Aktiemarknadsorienteringens ideologi*. Lund Business Press
- Bokföringsnämnden, (Rekommendation BFN R4), *Uppgifter om medelantalet anställda samt löner och andra ersättningar*, http://www.bfn.se/redovisning/REK/bfn_r4.pdf, Referensen avser 2008-04-04
- Bokföringsnämnden hemsida, <http://www.bfn.se/bfn/infobfn.aspx>, Referensen avser 2008-05-07
- Bruzelius, L. & Skärvad, P-H. (2004). *Integrerad Organisationslära*. Studentlitteratur, Lund, upplaga 9
- Bryman, A. & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Liber AB, Malmö
- Bukh, P. N., Nielsen, C., Gromsen, P. & Mouritsen, J. (2005). *Disclosure of information on intellectual capital in Danish IPO prospectuses*. Accounting, Auditing & Accountability Journal, Vol. 18, No. 6, sid. 713-732
- Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur, Lund

- Einhorn, E. (2005). *The Nature of the Interaction between Mandatory and Voluntary Disclosures*. Journal of Accounting Research, Vol. 43, No. 4, sid. 593-621
- Europaparlamentets och Rådets Förordning (EG) nr 1606/2002, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:243:0001:0004:SV:PDF>, Referensen avser 2008-04-25
- EU-upplysningen hemsida, <http://www.eu-upplysningen.se/Lagar-och-regler/EU-regler-i-Sverige/>, Referensen avser 2008-05-04
- Europeiska kommissionen hemsida, http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/com-95-508/com-95-508_sv.pdf, Referensen avser 200805-04
- Fama, E. (1970). *Efficient Capital Markets: A Review of Theory and Empirical Work*. The Journal of Finance, Vol. 25, No. 2, sid. 383-417
- Fama, E. & Jensen, M. (1983). *Separation of Ownership and Control*. Journal of Law and Economics, Vol. 26, No. 2, sid. 301-326
- FAR (2007). *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2007*. FAR Förlag, Stockholm
- FAR SRS Framställan (2008). *Löner och ersättningar i publika aktiebolag*, <http://www.farsrs.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR/NYHETSARKIV/NYHETSARKIV%202008/FRAMST%C4LLAN%2520L%D6NER%2520OCH%2520ERS%C4TTNINGAR.PDF>, Referensen avser 2008-04-02
- Frooman, J. (1999). *Stakeholder influence strategies*. Academy of Management Review, vol. 21, No. 2, sid. 191-205
- Gripenberg, P. (2007) *Misstankar mot tidigare ABB-ledningen avskrivna*. Dagens Nyheter 2007-01-10, <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=604362>, Referensen avser 2008-05-02
- Healy, P. M. & Palepu, K. G. (2001). *Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature*. Journal of Accounting and Economics, Vol. 31, No. 1-3, sid. 405-440
- Holme, I. D. & Solvang, B. K. (1997). *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Studentlitteratur, Lund
- IAS 24 vilken återfinns i *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2007*. FAR Förlag, Stockholm

- Jacobsen, D. I. (2002). *Vad, hur och varför? – Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Norweigan Academic Press
- Koden (2004).
http://www.bolagsstyrning.se/files/docs/Svensk_kod_för_bolagsstyrning.pdf, Referensen avser 2008-04-23
- Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning hemsida,
<http://www.bolagsstyrning.se/sv/0000004.asp>, Referensen avser 2008-05-12
- Lundahl, U & Skärvad, P-H. (1992). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Studentlitteratur, Lund
- Mallin, C. A. (2004). *Corporate Governance*. Oxford University Press
- March, J. & Simon, H. (1958). *Organizations*. John Wiley & Sons, Inc
- Meek, G., Roberts, C. & Gray, S. (1995), *Factors Influencing Voluntary Annual Report Disclosures by U.S., U.K. and Continental European Multinational Corporations*, Journal of International Business Studies, Vol. 26, No. 3, sid. 555-572
- Nobes, C. & Parker, R. (2006). *Comparative International Accounting*. Prentice Hall
- OMX Nordic Exchange Hemsida,
<http://www.omxnordicexchange.com/kursinformation/aktier/>, Referensen avser 2008-04-29
- Regeringens Proposition (Prop. 2005/06:186). *Ersättningar till ledande befattningshavare i näringslivet*,
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/06/05/28/ffce3cab.pdf>, Referensen avser 2008-04-12
- Rimmel, G. (2003). *Human resource disclosures: a comparative study of annual reporting practice about information, providers and users in two corporations*. BAS, Göteborg
- Råd från börserna om redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare,
http://omxnordicexchange.com/digitalAssets/6/6926_R_d_ledande_befattningshavares_f_rm_ner.pdf, Referensen avser 2008-04-16
- Schroder, H., Driver, M. & Streufert S. (1967). *Human Information Processing*. Holt, Reinhart and Winston Inc., USA
- Sevenius, R. (2007). *Bolagsstyrning*. Studentlitteratur, Lund
- Smith, D. (2000). *Redovisningens språk*. Studentlitteratur, Lund, upplaga 2

Svenskt Näringsliv. (2006). *Vägledning avseende ersättningar till VD och ledande befattningshavare.*

http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00002/V_gledning_avseende_e_2148a.pdf, Referensen avser 2008-04-15

Statens Offentliga Utredningar (SOU 2004:27), *Näringslivet och förtroendet*

Thorell, P. (1993). *EG:s redovisningsrätt: kommentar till fjärde, sjunde och elfte bolagsdirektiven.* Iustus, Uppsala

Thorell, P. (2003). *Företagens redovisning; grundläggande räkenskapsförståelse.* Iustus Förlag, Uppsala, upplaga 4

Årsredovisningslagen (1995:1554) vilken återfinns i *Samlingsvolymen 2008 del 1* (2008), FAR SRS Förlag, Stockholm

Muntliga källor

Företag (samtliga intervjuade personer är ansvariga för upprättande av företagens årsredovisning)

Ulla Moberg, Seco Tools, telefonintervju 2008-04-25

Jan Carlson, SCA, telefonintervju 2008-04-23

Ulrika Danielsson, Castellum, telefonintervju 2008-04-23

Anette Colin, Lindab International, telefonintervju 2008-04-25

Anders Larnholt, Meda, telefonintervju 2008-04-29

Margareta Lantz, Axis, telefonintervju 2008-04-25

Tobias Norrby, Husqvarna, telefonintervju 2008-05-21

Johan Risberg, Kungsleden AB, telefonintervju 2008-04-23

Magnus Jacobssen, Hufvudstaden, telefonintervju 2008-04-29

Intressenter

Ekonomijournalister

Camilla Wagner, Ekonomijournalist, Veckans affärer, telefonintervju 2008-04-25

Leila Salovaara, Ekonomijournalist, E24, telefonintervju 2008-04-28

Ägare

Ossian Ekdahl, Chef för bolagsstyrning, Första AP-fonden, telefonintervju 2008-04-29

Oscar Steg Unger, IR Chef, Investor, telefonintervju 2008-04-29

Revisorer

Linda Bengtsson, Auktoriserad revisor, KPMG, telefonintervju 2008-05-06

Ola Bjärehäll, Auktoriserad revisor, Öhrlings PriceWaterhouseCoopers, telefonintervju 2008-05-07

Övriga Källor

Årsredovisningar för år 2007

ABB Ltd	Husqvarna	Ratos
Alfa Laval	Industrivärden	Saab
Assa Abloy	Investor	Sandvik
AstraZeneca	JM	SAS
Atlas Copco	Kaupthing Bank	SCA
Autoliv	Kinnevik	Scania
Axfood	Kungsleden	SEB
Axis	Latour	Seco Tools
Boliden	Lindab International	Securitas
Castellum	Lundbergföretagen	Skanska
D. Carnegie & Co.	Lundin Petroleum	SKF
Electrolux	Meda	SSAB
Eniro	Melker Schörling	Stora Enso
Ericsson	Millicom	Swedbank
Fabege	MTG	Swedish Match
Getinge	NCC	Tele2
Hakon Invest	Nobel Biocare	TeliaSonera
Handelsbanken	Holding AG	TietoEnator
Hennes & Mauritz	Nobia	Trelleborg
Hexagon	Nordea Bank	Volvo
Holmen	OMX	Vostok Gas
Hufvudstaden	Oriflame	

Bilaga 1

Checklista för delstudie 1

Lagstadgade upplysningar

1. Redovisas det sammanlagda beloppet av räkenskapsårets löner och andra ersättningar för samtliga personer i bolagets ledning?
2. Anges antalet personer som ingår i den grupp som avses i fråga 1?
- 3a. Sammanställs löner, ersättningar och pensioner för bolagets ledning för samtliga koncernbolag?
- 3b. Sammanställs löner, ersättningar och pensioner för styrelse och VD för samtliga koncernbolag?
4. Lämnas individuella uppgifter om nuvarande styrelseledamöter och VD/vice VD?
- 5a. Om byte skett under året lämnas individuella uppgifter om tidigare styrelseledamöter och VD/vice VD?
- 5b. Om byte ej skett under året lämnas individuella uppgifter om tidigare styrelseledamöter och VD/vice VD?
6. Ges information om könsfördelning hos ledande befattningshavare?
7. Presenteras avgångsvederlag till VD och ledande befattningshavare?
8. Ges information om ersättning till ledande befattningshavare även i förvaltningsberättelsen?

Informationsrelaterade upplysningar

9. Om sammanställning finns enligt fråga 3 specificeras det hur många personer som omfattas?
10. Framgår det vilka personer som är ledande befattningshavare i noten om ersättningar?
11. Presenteras all information avseende ersättningar till ledningen i en speciell not?
12. Specificeras ersättningar till ledande befattningshavare i tabell, dels via uppdelning på löneslag (fast, rörlig etc.), dels per post (styrelse, ordförande, VD, koncernchef, övrig koncernledning)?
13. Specificeras ersättningar till ledning per post (styrelse, ordförande, VD, koncernchef, övrig koncernledning) i text som förklaring?
14. Hur omfattande är upplysningen avseende ersättningar till ledande befattningshavare i antal ord?

Bilaga 2 - Sammanställning av datainsamling för delstudie 1

Bolag	Börsvärde (Mkr)	1	2	3a	3b	4	BYTE	5a	5b	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Summa
ABB Ltd	82 309 057 922	1	1	0	0	1	N	0	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1150	7
Alfa Laval	44 222 109 228	1	1	1	0	1	N	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	612	10
Assa Abloy	33 287 300 256	1	1	0	0	1	N	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	500	10
AstraZeneca	73 143 311 175	1	1	0	0	1	J	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	4997	7
Atlas Copco	117 170 483 604	1	1	0	0	1	N	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	750	9
Autoliv	4 468 365 659	0	0	0	0	0	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Axfood	9 968 858 820	1	1	1	0	1	N	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	800	11
Axis	6 434 410 675	1	1	0	1	1	J	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	800	8
Boliden	19 755 451 784	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	650	10
Castellum	11 438 446 082	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	650	12
D. Carnegie & Co	6 087 200 546	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1500	11
Electrolux	28 494 310 967	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	2700	9
Elekta (BRUTET)	9 029 354 842	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eniro	6 312 356 215	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1200	12
Ericsson	239 049 629 013	1	1	0	1	1	N	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	3500	9
Fabege	10 306 117 091	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	305	11
Getinge	30 221 894 245	1	1	0	1	0	J	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	2200	7
H&M	262 920 960 000	1	1	0	1	1	N	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	750	11
Hakon Invest	9 067 697 560	1	1	0	0	1	N	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	900	9
Handelsbanken	104 914 259 711	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	826	10
Hexagon	29 473 732 631	1	1	0	1	1	J	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1400	9
Holmen	17 152 296 981	1	1	1	0	0	N	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	950	8
Hufvudstaden	12 855 070 888	1	1	0	0	1	J	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	773	6
Husqvarna	23 806 798 457	1	1	0	1	1	N	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	2312	9
Industrivärden	70 383 599 960	1	1	0	1	1	N	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	877	9
Investor	107 536 245 462	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	2814	11
JM	8 780 287 915	1	1	0	0	1	J	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1725	9
Kaupthing Bank	51 091 260 657	1	1	0	0	1	J	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	510	5
Kinnevik	34 194 512 610	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	638	8
Kungsleden	8 292 500 388	1	1	0	0	1	J	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	424	6
Latour	11 047 963 156	1	1	0	1	1	N	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	767	9
Lawson Software (BRUTET)	69 387 590	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lindab International	11 806 173 000	1	1	0	1	1	N	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1495	8
Lundbergföretagen	13 694 228 397	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1512	10
Lundin Mining (BORTFALL)	4 739 852 024	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lundin Petroleum	26 051 526 600	1	1	0	1	1	N	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1854	6

Bilaga 2 Fortsättning

Bolag	Börsvärde (Mkr)	1	2	3a	3b	4	BYTE	5a	5b	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Summa
Meda	18 199 350 321	1	1	0	0	1	N	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	978	7
Melker Schörling	11 822 716 885	1	1	1	0	1	N	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	458	10
Millicom	39 152 074 455	1	1	0	0	1	J	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	612	6
MTG	29 194 452 292	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	889	9
NCC	12 536 066 153	1	1	1	0	1	N	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1413	10
Nobel Biocare Holding AG	617 718 883	1	1	0	0	1	J	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2403	5
Nobia	7 087 522 106	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1672	9
Nordea Bank	260 761 713 991	1	1	0	0	1	J	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	2563	8
OMX	31 487 161 887	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	2433	10
Oriflame	24 155 271 186	0	0	0	0	0	J	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ratos	33 708 794 271	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1520	10
Saab	17 506 482 909	1	1	0	1	1	N	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	3 000	11
Sandvik	117 442 430 325	1	1	0	1	1	N	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	2 764	11
SAS	7 928 900 000	1	1	1	0	1	N	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1 723	10
SCA	70 214 724 457	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	2 313	12
Scania	102 300 000 000	1	1	1	0	1	N	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1 395	10
SEB	104 194 206 578	1	1	1	0	1	J	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	5 000	10
Seco Tools	11 981 203 575	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1 584	12
Securitas	27 224 450 240	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1 912	11
Skanska	39 608 940 900	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	3 004	10
SKF	50 556 217 557	1	1	0	0	1	N	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	3 097	9
SSAB	63 530 679 858	1	1	0	1	1	N	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1 271	10
Stora Enso	9 785 346 682	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	2 148	9
Swedbank	79 882 878 860	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	2 500	12
Swedish Match	34 710 000 000	1	1	1	0	1	J	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	3 000	11
Tele2	58 720 376 748	1	1	0	0	1	J	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	3 035	8
TeliaSonera	237 994 232 289	1	1	1	0	1	J	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1 506	9
TietoEnator	11 199 603 402	1	0	0	0	1	N	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	683	4
Trelleborg	9 318 799 330	1	1	1	0	1	N	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1 989	9
Volvo	193 371 343 038	1	1	0	1	1	J	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	2 500	8
Vostok Gas	20 565 345 793	1	1	0	1	1	J	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1 265	11

Börsvärdet är beräknat på slutkurser 29 april 2008. Kursinformation från OMX Nordic Exchange Hemsida.